

SBKP'nin Leninist Geleneği: Halk İçin, Halkla Birlikte Çalışmak

Konstantin Çernenko

SBKP MK Sekreteri, Politik Büro Üyesi

Sosyalizm ve komünizmin kuruluşu milyonlarca insanın tarihsel yaratıcı çabasının bir sürecidir. Bu süreç kendiliğinden yol almaz, ona işçi sınıfının örgütlü ve teoriyle donanmış öncüsü olan parti yön gösterir. SBKP, işte tam da yasa hükmündeki öncü ile yığınlar arasındaki bu karşılıklı ilişkinin Marksist-Leninist kavrayışının ışığında, her zaman halkla bağlarını güçlendirmeye ve onun toplumsal yaratıcılığını özendirmeye birinci derecede önem vermiştir. Sovyet Komünistleri, Lenin'in şu öğüdünü unutmuyorlar: «Yığının içinde yaşa. Ruh halini bil. Herşeyini bil. Yığını anla. Yaklaşımı bul. Onun mutlak güvenini kazan.» Tam bir özet biçimindeki bu somut formülasyon yığınlar arasındaki parti çalışmasının strateji ve taktiklerinin, halkla sağlam, organik bağlar kurup derinleştirme programının ilkelerini vermektedir.

Bu yasallık en tam haliyle gelişmiş sosyalist toplumda kendini gösteriyor. Biriken deneyim bilimsel ve pratik ilginin büyümesine etki ediyor. Ben, burada SBKP'nin deneyinin bazı önemli yanlarına, temel özelliklerine değinmekle yetineceğim.

1.

Gelişmiş sosyalizm dönemi bir yandan yığınların inisiyatifinde, toplumsal ve politik etkinliğinde, gerek çalışma kolektifi, gerekse devlet işlerinin yönetimine katılmasında sürekli bir ilerlemeye, öte yandan Partinin öncü

rolünün, yol göstericilik ve örgütlenme çalışmasının artmasına tanık oluyor, bunlarla belirleniyor.

Bir dizi etken, yığınların yaratıcılığının gelişmesi için nesnel taban yaratıyor. Bunlar, ekonominin ulaştığı yeni boyutlar ve çapraşıklığı, toplumsal ve kültürel alanların bir biçimler çokluğu içinde hızlı gelişimi gibi etkenlerdir; bu da, merkezsiz yönetimin yetkinleştirilmesiyle birlikte, yörelerde ve üretim kolektiflerinde tüm emekçilerin girişkenliklerinin artmasını kaçınılmaz bir zorunluk olarak gerekli kılıyor. Dahası, halkın yaratıcılık potansiyelini ölçsünüzce serpilip geliştiren Sovyet halkının eğitim ve kültür düzeyinin yükseltilmesindeki kazanımları da bu etkenler arasında sayabiliriz. Bunlar, aynı zamanda halkımızda kendi ülkesinin efendisi olma duygusunun sürekli ve bilinçli bir şekilde yer etmesinin sonuçlarıdır da.

Genel olarak, gelişmiş sosyalizm aşamasında, emekçilerin kapitalizmde olduğundan nitel olarak farklı konumlara sahip olduğu toplumu yeniden yapılandıran ekonomik, toplumsal ve politik etkenlerin uzun erimli uygulamalarının sonuçlarını gözlemliyoruz. Bu bağlam içinde, Lenin'in altmış yıl önce Haziran 1919'da kaleme aldığı bir belgeyi anımsamak yerinde olacaktır: *Halk Komiserleri Konseyi'nin Yeni Buluşlara İlişkin Kararnamesi* adlı belge, ilk bakışta özgül bir sorunla ilgiliymiş gibi görünse de, aslında sosyalist sistemin ürettiği yaratıcı çabalar için yeni özendirmelemleri dile getirmekteydi. *Kararname*, her yeni buluşun sosyalist cumhuriyete ait olduğu ve tüm yurttaşların, bütün kuruluşların genel olarak yararlanmasına sunulması ilkesini getiriyordu. Bu, her tür yaratıcı faaliyet için tümüyle geçerliydi. İnsan emeğinin meyvalarının bir özel işletmeci tarafından kişisel zenginleşme aracı olarak kullanılmayıp, tüm halka ait olduğunu ve onun yararına kullanıldığını bilmek, her zaman olduğu gibi, Sovyet Halkını esinlendirmeye devam ediyor.

Leonid Brejnev, Moskova'nın Bauman Seçim Bölgesi'nde, 2 Mart 1979 tarihinde düzenlenen bir toplantıda seçmenlerine yaptığı konuşmada şunları söyledi: Parti, her Sovyet yurttaşının devlet işlerine katılma duygusuna sahip olmasını, onun görüşünün, sesinin büyük-küçük bütün kararlar oluşturulurken dikkate alınacağına inanmasını ister.

Yığınların yaratıcılığı, Moskova'daki Lihaçov Otomobil İşletmesi işçilerinin bilimsel ve teknolojik kazanımlardan üretimde yararlanmayı ilerletmek gibi geniş destek gören inisiyatifleri türünden üretim yeniliklerinde dile geliyor (karşılaştırma amacıyla, birçok ülkede işçilerin, emekçileri işlerinden, ücretlerinden eden kapitalist rasyonalizasyon biçimlerine karşı nasıl şiddetli bir savaş verdiklerini anımsayalım). Yığınların yaratıcılığı ekonominin yönetimini, kültürel ve toplumsal alanları, devlet ve öbür kuruluşların çalışmalarını, yasalarımızı vb. yetkinleştirmeyi hedef alan koca bir dizi somut önerilerde dile geliyor. Bir Sovyet gazetesinin her-

hangi bir nüshasını alın, bunu açıkça göreceksiniz, çünkü basınıımız bu gibi önerilere geniş yer ayırmaktadır.

Yeni SSCB Anayasası, gerçekten ulusal çapta yaratıcılığın en çarpıcı ifadesi ve meyvasıdır: 140 milyon insan, ya da ülkenin yetişkin nüfusunun % 80'i Anayasa taslağının tartışılması ve yetkinleştirilmesine katıldı. Son olarak, SSCB Yüksek Sovyeti seçimleri halkın toplumsal ve politik etkinlik düzeyinin yüksekliğine tanıklık eden çarpıcı bir gösterge oldu: Seçmenlerin % 99,99'u oylamaya katıldı; bunların % 99,9'u da komünistler ve partiszizler bloku'nun adaylarına oy verdi. Bu da yine Parti'nin halkla sıkı birliğinin başka bir güçlü göstergesiydi.

Sosyalist sistemin kuruluşundan bu yana işlenip geliştirilen ülkenin, devlet, toplumsal ve politik yaşamının örgütlenme biçimleri yığınların girişkenliğinin ilerletilmesine, mükemmel hizmet etmiştir. Halk Vekilleri Sovyetleri toplumumuzun politik tabanıdır. Yığınların ülke işlerinin yönetimine ve ülkenin bugünü ve geleceğini kararlaştırmaya katılması olanakları açısından bakılırsa, bugün Sovyet Erki reel terimlerle ne ifade ediyor?

Sovyetler Birliğinde, tepede devlet erkinin en yüksek organı SSCB Yüksek Sovyeti'nin bulunduğu çok katlı bir yapı meydana getiren 50.600 Halk Vekili Sovyeti vardır; Yüksek Sovyet yasa çıkarır, SSCB Devlet Bütçesi'ni ekonomik ve toplumsal kalkınmaya ilişkin devlet planlarını görüşüp onaylar, bütün önemli dış politika sorunlarında karar verir. SSCB Yüksek Sovyeti, 1.500 vekilden kurulur, bunların yarısından çoğu sanayi işçisi ve kollektif çiftçidir. Sovyetlerin toplam olarak, 18 yaşına erişmiş her yurttaş tarafından dolaysız ve gizli oyla seçilmiş 2 milyon 200 bin'den fazla vekili vardır. Sovyet seçim sistemi, iyelik durumuna, toplumsal, dinsel, ulusal, ırksal ya da herhangi bir başka özelliğe dayanan hiçbir ayrım tanımaz. Yerel Sovyetler yalnızca, yerel önem taşıyan tüm konularda karar sahibi olmakla kalmaz, bölgelerinde bulunan bütün örgütlerin çalışmalarını denetlemek de yetkileri kapsamındadır (bu arada eklemeliyim ki, birçok kapitalist ülkede komünistlerin yönetimindeki yerel organlar böylesi bir düzenleme için ısrarla savaşılmaktadır ve özel iyeliğin egemenliği altında bunun gerçekleşebilir birşey olmadığı ortaya çıkmaktadır). Sovyet Vekillerinin yanısıra 30 milyonun üzerinde toplumsal aktivist vardır ki, bu, ulusçapında her beş-altı yetişkinden birinin katılımında bulunduğunu gösterir.

Ülkede ana yönetim organları olan Sovyetler halk tarafından kurulmuştur, halkın temsilcilerinden oluşur, halka hesap vermekle yükümlü olup onun denetimi altındadır; bu da demektir ki, Sovyetler her bakımdan ve sözcüğün tam anlamında halk erki organlarıdır.

Parti, Sovyetlerin çalışma tarzında gevşekliğe, suistimale, yasaların

çiğnenmesine, eleştirinin bastırılmasına, kırtasiyeciliğe ve bürokratik uygulamalara hoşgörü tanımamak gibi bir tutumu kökleştirmeye çalışmıştır. Üstelik, Sovyetlerin çalışmalarında açıklığa ve yurttaşların gereksinim ve görüşlerine ilgi gösterilmesine, yığınlarla doğrudan ve özenli bağlar geliştirilmesine giderek artan ölçülerde önem verilmiştir.

Kamu örgütleri Sovyet politik sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır. Parti'nin halkın ülke yaşamının tüm alanlarının yönetimine gönüllü katılımını ardıcıl geliştirme çizgisine uygun olarak, bu örgütlerin sayısı çoğalmakta ve yetkilerinin kapsamı genişlemektedir. Bu bakış açısıyla, bugün 125 milyon üyeye sahip bulunan sendikalarımıza göz atalım. Sendikalar, kapitalist ülkelerde işçilerin en az etkileme gücüne sahip oldukları alanda, insan enerjisinin ana uygulama alanı olan üretimde demokrasiyi doğrudan doğruya yaşama geçirirler. Tüm devlet organlarında sanayi ve büro işçilerini sendikalar temsil eder. Fabrika ve büro sendika komiteleri kendi kolektiflerinin toplumsal-ekonomik gelişme planlarının taslaklanmasına ve üretim planları taslaklarının hazırlanmasına katılırlar. Hiçbir sanayi ya da büro işçisi bu komitelerin onayı olmadıkça işten çıkarılamaz. Bunların, işçilere karşı yükümlülüklerini yerine getirmeyen, bürokratik uygulamalara dalan ya da iş yasalarını çiğneyen yöneticilerin görevden alınması ya da cezalandırılması için ilgili örgütlere başvurma hakları vardır.

İşçi toplantılarında seçilen 5,5 milyon sanayi ve büro işçisinden oluşan sürekli üretim konferansları da halkın üretimin gelişmesine etki etmesi ve işyeri düzeyinde güvenliği sağlamasının başka bir güçlü aracıdır.

Devletin bazı işlevleri artık sendikalara devredilmiştir; bunlar arasında sosyal sigorta kurumunun yönetimi ve Anayasa ile yasalar uyarınca, emekçi hakların gözetiminin denetlenmesi belirtilmeye değer. Sendikalar, sanayi ve büro işçileri için gündelik ve kültürel hizmetlerin birçok yönüyle uğraşır. Sağlık ve tatil evlerini, kaplıca tesislerini, poliklinik ve sağlık kuruma merkezlerini, klüpleri, kültür sarayları ve kütüphaneleri yönetir. Gazete, dergi, kitap yayımlar.

Gençlik, kadın ve öbür yığın örgütleri, ayrıca 9,7 milyon erkek ve kadının seçtiği halk denetim organları, Sovyet toplumunda önemli bir yere sahiptir. Geçtiğimiz dönemde yetkileri kayda değer ölçüde genişletilen çalışma kolektifleri toplumsal süreçler üzerinde giderek artan bir etki yapmaktadır. Bu ve daha birçok gerçek, ülkemizin olgun ve iyi gelişmiş bir halk erki sistemine sahip olduğunu çürütülemezcesine kanıtlıyor.

Bütün bunlara karşın, yine de Batı'daki bazı kişiler, bugün Sovyet toplumunda ekonomik, toplumsal ve politik yaşamın örgütlenme biçimlerinin, yığınlara çıkarlarını özgürce dile getirmek ya da yönetime ve politik çalmaya katılmak için hiçbir olanak vermediğini ileri sürebiliyorlar. Bu

kişiler, devletimizin rolünün, bireyi sözümona «unutturacak» denli büyük olduğu savını öne sürüyorlar.

Leonid Brejnev şöyle diyor: «Burjuva kampındaki eleştiricilerimiz (ve açık konuşmak gerekirse, onlarla birlikte, uluslararası işçi sınıfı hareketi içindeki kimi yoldaşlarımız da) ana noktayı, devletimiz ile toplumsal gelişmemizin diyalektiğini görmüyor ya da görmek istemiyorlar. Bu diyalektik, sosyalist devlet gelişip yetkinleştikçe, milyonlarca yurttaşın erk organlarının çalışmalarına, halk denetimine, üretim ve üleşimin yönetimine, toplumsal ve kültürel politikalara, adalet aygıtının işleyişine giderek daha etkin bir biçimde katılmakta oluşudur. Sözün kısası, sosyalist demokrasi-nin gelişimiyle birlikte, devlet sistemimiz giderek komünist özyönetime doğru gelişir. Kuşkusuz uzun bir süreçtir bu, ama düzenli olarak yol alıyor.»

Parti, toplumumuzun ekonomik, toplumsal ve politik sistemini daha da yetkinleştirme ve sosyalist demokrasiyi geliştirme politikasını ardıcıl bir biçimde sürdürüyor.

Yeni SSCB Anayasası'na göre SBKP, Sovyet toplumunun önder ve yol gösterici gücü, onun politik sisteminin, tüm devlet ve kamu örgütlerinin çekirdeğidir ve yığınların yaratıcı etkinliğine daha geniş boyutlar kazandırmak ve özendirici yeni etkenler sağlamak üzere ekonomik ve sosyal-politik ilişkilerin iyileştirilmesine büyük katkı yapar. Ama sosyalizmin düşmanları bunun aksini, yani SBKP'nin yöneticilik rolünün sosyalist demokrasinin gelişmesi ve yığınların girişkenliği için bir engel olduğunu, Parti'nin Sovyetler'de ve halk örgütlerinde yığınların etkinliğini bastırdığını ve bu örgütlerin yerine geçtiğini kanıtlamaya uğraşıyorlar. Leonid Brejnev, yeni Anayasa'nın kabulünden sonra burjuva yorumcularının «Komünist Partisi'nin diktatörlüğünü ilân ettiği», «Parti ile devlet arasındaki ayrılıkların silindiği» vb. gibisinden gürültülü bir yaygara koparmaya başladıklarını belirtiyor. Ve ekliyor: «Parti'yi halktan ayırmaya çalışmak ve bir «Parti diktatörlüğü»nden söz etmek, söz gelimi, yüreği gövdenin geri kalanından ayırmaya çalışmak demektir.»

Reel sosyalizm hakkındaki gerçek, sürekli olarak yolunun üzerine diken setleri aşarak, dünyanın her ülkesinde geniş halk yığınlarına yayılıyor.

Olgun sosyalizm döneminde Parti'nin yönetici rolünün büyümesi, yığınların girişkenliğinin gelişmesiyle çatışmaz, gerçekte birçok yönünde onunla bağlantılıdır. Yörelere ve çalışma kolektiflerindeki bütün emekçilerin girişkenliği, Parti tarafından kamçılanır ve tek bir kanala, tek bir ereğe yöneltilir. Bu da toplum ve her birey için yararı en yüksek sonuçlar verir. Sovyet halkının komünizm kuruculuğunda üstlendiği görevler nazikleştikçe, tüm bunlar giderek daha zorunlu bir hal alır. SBKP önderlik rolünü pratikte yaşama geçirirken kendini asla Sovyetler'in ve halk örgütlerinin

yerine koymaz. Parti ile devlet organlarının işlevleri arasındaki net ayrım çizgisi SBKP'nin Tüzüğü'nde ve yeni SSCB Anayasası'nda yer alan bir ilkedir. Anayasa uyarınca hareket eden Parti, önde gelen insiyatifler koyarak, iç ve dış politikanın ana hatlarını belirleyerek, yığınlara bu ana çizgiler doğrultusunda uyumlu çabaların yararlarını göstererek devlet ve halk örgütlerine *politik yol göstericilik* yapar. Parti politika ve kararları topyekün doğru çizgiyi korumayı ve belli bir dairenin ya da yörenin çıkarlarını öne alma yönünde bir eğilimden kaçınmayı olanaklı kılan başvuru noktalarıdır. Yerel örgütlerde bu ilkelerden yapılabilecek rastlantısal sapmalar genel görünümünü değiştirmez; çünkü özellikle bunlar Parti tarafından eleştirilerek düzeltilir.

2.

Yığınların politik önderi olmak kolay iş değildir. Toplumda bir öncü yönetici rol, kararnamele elde edilemez, ancak somut ve yığınlarca benimsenen eylemlerle kazanılabilir. Parti halkın düşündüklerini doğrulukla dile getirebilirse, yığınlar komünistlerin politikasının kendi çıkar ve özlüklerine yanıt verdiğini kendiliklerinden kavrarlarsa, Parti'nin davası tüm halkın inandığı bir dava haline gelebilir. SBKP, yığınların dirimsel ve günlük çıkarlarını bilimsel bir şekilde dile getirme ve tutarlı bir biçimde gerçekleştirme yeteneğini pratikte kanıtladığı içindir ki, toplumun benimsenmiş ve saygınlığa sahip önderi kimliğine erişebilmiştir.

Günümüzde, bunun da kendine özgü özellikleri vardır. Bütün sınıfların ve nüfusun tüm kesimlerinin gitgide daha belirgin bir biçimde birbirlerine yakınlaşmakta olduğu ve Sovyet halkının yeni bir tarihsel bünye olarak biçimlenmiş bulunduğu gelişmiş sosyalist toplumda bir yandan tüm halkın çıkarlarında bir yakınlaşma da vardır. Ama öte yandan ülkenin ekonomik ve toplumsal kazanımlarının büyümesine bağlı olarak, halkın çıkar ve gereksinimleri gelişir ve pek çok yeni yarımlar kazanırken, yaşam ve toplumun gerekleri de daha çeşitli ve çetin bir hal almaktadır. Bu nedenle Parti halkın çıkarları, çeşitli maddesel ve tinsel etkenlerin toplumsal süreçler üzerindeki etkisi hakkında daha derin bir bilgi edinmeye sürekli en büyük özeni gösterir.

SBKP'nin bu görevin başarıyla üstesinden gelmesinin ilk nedeni, nüfusun tüm kesimlerinden en yetkin kişileri üye almasıdır. Bugün, % 42'si işçi, % 13,6'sı kolektif çiftçi, % 44,4'ü ise mühendis, teknisyen, tarım uzmanı, bilim adamı, eğitim, kamu sağlığı, edebiyat ve sanat işçisi olan 16.630.00 üyesi vardır. Komünistlerin yalnızca % 8,5'i yönetim organlarında çalışmaktadır. Dolayısıyla, görüyoruz ki, SBKP, ideolojik hasımlarının savladığı gibi bir «yöneticiler partisi» değil, ama yönetici bir partidir. O, işçi sınıfının partisi, emekçilerin partisi, Sovyet halkının partisidir.

Ana politika hatlarını çizen SBKP Kongreleri'nin bileşimi Parti'nin toplumsal bileşimini yansıtır. Merkez Komitesi'nin tam üyeli toplantılarına üye olarak, yalnızca Parti ve hükümet önderleri, cumhuriyet, özerk yöre ve bölge Parti örgütlerinin, Birlik Bakanlık ve dairelerinin yöneticileri değil, aynı zamanda sanayi işçileri ve kolektif çiftçiler, mühendisler, teknisyenler, bilim adamları, kültür işçileri, ordu ve donanma mensupları da katılır. SBKP'nin bölge, kent ve ilçe komitelerinin toplumsal bileşimi için de aynı durum söz konusudur. Seçimle oluşan Parti organlarının çeşitli çalışma kolektiflerini temsil eden üyeleri, Parti'nin faaliyetini iş arkadaşlarının düşünce ve duygularıyla donatırlar. Bu üyeler, kolektiflerin somut çıkarları ile devlet sorunlarında anlayışı birleştirirler. Bu da, nüfusun çeşitli sınıf ve kesimlerinin, meslek ve yaş gruplarının ve tüm milliyetlerin özgül gereksinim ve isteklerini daha kesin ve tutarlı bir biçimde bir araya toplamayı ve çıkar çeşitlilikleri kimi zaman sorun yaratma eğilimi gösterince en yetkin çözümü bulmayı olanaklı kılar. Milyonlarca insanın kendilerinin saydıkları ve yaratıcı çalışmalarında yol gösterici aldıkları ortak bir genel hattın çizilmesi bu sayede mümkün olur. Şöyle diyor Leonid Brejnev: «Bütün sınıfların ve toplumsal grupların, büyük-küçük bütün ulusların, toplumumuzun tüm kuşaklarının çıkar ve gereksinimlerini Komünist Partisi kadar tam ve tutarlı bir şekilde göz önüne almaya, uyumlu ve eşgüdümlü kılarak bağlaştırmaya yetenekli başka bir politik güce sahip değiliz, olamayız da.»

Devlet ve toplumun bütün demokratik kurumları, halkın çıkarları konusunda daha derin bir bilgi edinilmesine yardımcı olurlar. Bugün, toplumsal oluşumları, nüfusun çeşitli kesimlerindeki genel görüşleri örgütlü biçimde inceleyen bir sistemimiz vardır. Partimiz bu sistemi yığınlarla bağlarını pekiştirme uğraşının temel yönlerinden biri sayar.

SBKP politik hattını formüle ederken, halkın gereksinimlerine ilişkin eldeki ekonomik araştırmalara, sosyolojik verilere, istatistik ajanslarının raporlarına ve bilimsel kuruluşların değerlendirmelerine güvenebilir. Bu, erkek ve kadınları güncel olarak ilgilendiren geniş bir dizi insan sorunları hakkında, onların ekonomik ve toplumsal alanlarda, ne tür değişiklikler bekledikleri ve çeşitli Parti kararlarına nasıl tepki gösterdikleri hakkında güvenilir bilgiler sağlar.

SBKP, bilimsel kurumların rakamları ve çıkarsamalarından yararlanmanın yanı sıra, kendine ait yeterince sınanmış bilgi edinme araçlarına sahiptir. Nelerdir bunlar? En başta, yığınlarla doğrudan bağları vardır, ki hiçbir şey bunun yerini tutamaz; çünkü bağlar önemli sorunların açıkça ve içtenlikle tartışılmasını, Parti yöneticileri ile halk arasında karşılıklı bilgi değiş tokuşunu ve tartışmanın seyrinde gerçek durumun kesinkes belirlenmesini öngörür.

Leonid Brejnev «Küçük Toprak, «Yeniden Doğuş» ve «Eldeğmemiş Top-

raklar» adlı yapıtlarında, her Parti yöneticisinin pek çok kişiyle sürekli temas halinde bulunmasının gerekliliği ve sınırsız ölçüde değerliliği üzerinde ısrarla duruyor. Brejnev, bir düzeyden öbürüne bilgi «aktarılabildiğini» çarpıtılabileceğini, dirimsel sorunların sivri uçlarının törpülenme eğilimi taşıyabileceğini özellikle belirtiyor. Halkla dolaysız bağlantı, gerçek oluşumlar ve halkın bunlara ilişkin görüşlerini değerlendirirken yanlıgıdan sakınılmasına yardımcı olur ve hem eleştirilerin hem de işlerin yoluna kdnması için getirilen önerilerin dinlenmesini olanaklı kılar. Bu bağ, teknik, teknolojik ve ekonomik sorunların ötesinde, düşünceleriyle, üretim ve gündelik kaygılarıyla yaşayan insanı görmeyi sürekli olarak sağlar.

Genel Sekreterimiz burada, esinleyici bir örnek oluşturuyor. Leonid Brejnev, son derece yüklü çalışma düzenine karşın, düzenli olarak sanayi işletmeleri ve kollektif çiftliklere gider, bir yığın insanla buluşup konuşur ve halkın gereksinimlerine yakın bir ilgi gösterir. Yalnız 1978 yılında Sibirya, Sovyet Uzak Doğusu, Minsk ve Bakü'ye gitti. Altı büyük işletmeyi gezdi, Baykal-Amur Demiryolu'nun kurucularıyla görüştü ve askersel birlikleri denetledi; bu kuruluşlar SBKP Merkez Komitesi Politik Bürosu'nun yüksek bir değer biçtiği çok verimli muazzam çalışmalar yapıyordu. Bu inceleme gezileri sırasında edinilen bilgiler ve buradan çıkarılan sonuçlar, Politik Büro'nun aldığı bir dizi karara taban oluşturdu ve Parti organlarına, ekonomik kuruluşlara gönderilen somut yönerge ve uyarılarda dile geldi.

Politik Büro ve MK Sekreteryası'nın üye ve yedek üyelerinin ülke çapındaki gezileri, halkla özel görüşmeleri ve söylevleri hatırı sayılır bir politik ve pratik önem taşır. Yalnız 1978'de SBKP Merkez Komitesi yöneticileri 30'dan fazla yöre ve bölgeye, birçok cumhuriyete ziyarette bulundular. Şubat-Mart 1979'da, SSCB Yüksek Sovyeti seçimlerinin öncesinde bütün Parti yöneticileri yalnızca Sovyet vekili adayı olarak toplantılarda seçmenlerine seslenmekle kalmadılar, adayı oldukları cumhuriyetler, yöreler ve bölgelerde işletmeleri ziyaret ederek, halkla da konuştular.

Yerel örgütlerin de, Parti yöneticileri ile yığınlar arasında en çeşitli bağlantı biçimlerinden yararlanmak konusunda küçümsenmeyecek bir deneyimi vardır.

Halkın Parti organlarına yolladığı mektuplar, onların çıkarları, gereksinimleri ve görüşleri hakkında bilgi edinmenin en iyi kaynakları arasındadır. Bu mektupların sayısı her yıl artmıştır. Örneğin, SBKP'nin 24. ve 25. Kongreleri arasında Merkez Komitesi'nin aldığı mektuplar 2 milyon dolayındaydı. Yalnızca 1978 de 700.000'i aşkın mektup aldık. Aynı yıl Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri Merkez Komiteleri'ne, yöre, bölge ve öteki Parti komitelerine 2 milyon dolayında mektup geldi. SBKP ve Merkez Komitesi, halkın mektup ve dilekçeleri üzerinde çalışmayı her zaman büyük politik öneme sahip bir sorun olarak görmüştür.

Bunun tek nedeni, bu mektupların bir bilgi kaynağı, halkın düşünce tarzının bir göstergesi, onların gereksinim ve istemlerine tanıklık eden belgeler olması değildir. Ülkemizde bu tür mektuplar, halkın bellibaşlı devlet ve toplum sorunlarının tartışılması ve çözülmesine katılmasının temel biçimlerinden biri, gerçekte yurttaşların ülkenin yönetimine katılmasının bir biçimi haline gelmiştir.

Merkez Komitesi Politik Bürosu ve Sekreteryası bütün bu durumları göz-önünde bulundurarak, bu mektuplarda yeralan öneri, istek ve eleştirel değerlendirmelere sürekli bir ilgi gösteriyor ve onlara göre hareket ediyor. Birçok öneriden en önemli Parti ve devlet kararlarının hazırlanmasında yararlanılır, en değerli öğüt ve düşünceler hızla değerlendirilir ve günlük pratik çalışmamızda dikkate alınır. Halkın görüş ve önerileri, örneğin SBKP Merkez Komitesi'nin çevre korunması, demiryollarının işleyişinin düzeltilmesi ve bazı ideolojik ve politik eğitim çalışmasına ilişkin sorunlarla ilgili kararlarında yansır; bu mektuplarda getirilen öneriler SBKP Merkez Komitesi'nin ve SSCB Bakanlar Kurulu'nun en yüksek emekli maaşları ve özel ödenek alanlara ek yardımlar sağlanması, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ile iç savaş emektarlarına sağlanan maddesel güvence ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi gibi kararlarında göz-önünde tutulmuştur.

Yurttaşlarımızın – SBKP üyesi olsun olmasın – girişimiyle benimsenen yasalar, kararnameler ve kararlar da yine halkın kendisinin aktif katılımıyla ve onun denetiminde uygulamaya geçirilir. Bu, gerçek halk erki fikrini, sosyalist demokrasi ve tüm halkın devleti ilkelerini özlüce ifade eder. Parti, devlet ve toplum sorunlarının çözümüne yığınsal katılımı özendirerek, bu olguyu bu anlayışla ele alır.

Halkın mektuplarının SBKP Merkez Komitesi'nde bu şekilde işlenmesi, Parti ve Sovyet hükümeti organlarında, ekonomik kuruluşlar ve halk örgütlerinde bu konunun örgütlenme düzeyini büyük ölçüde belirler. Emekçilerin mektuplarında dile getirilen sorunlar, Parti komitelerinin tam üyeli toplantılarında gittikçe daha sık tartışılmaktadır. 1977–1978'de böylesi sorunlar yöre ve bölge komitelerinin 29 tam üyeli toplantısında ele alındı. Yurttaşların mektuplarında ortaya atılan sorunların Parti komite büroları ve sekreteralarının toplantılarında görüşülüp tartışılması yerleşik bir uygulama haline gelmiştir.

Parti örgütlerinde halkın çıkarı gereksinim ve görüşlerini doğrudan doğruya araştırmanın daha birçok başka yolu geniş ölçüde kullanılmaktadır. Bu yollardan önemli bir tanesi, yurttaşların her düzeydeki Parti komiteleri tarafından kabul edilmesidir. Parti organları ulusal, yerel ve fabrika basınının çözümlemelerinden, toplantılarda, söyleşi konferanslarında vb. ortaya atılan sorunlardan hatırı sayılır bir bilgi edinirler. Yalnızca komünistlerin değil, partisizlerin de söz aldıkları açık Parti toplantılarının da

muazzam bir önemi vardır, çünkü bu toplantılarda Parti örgütlerinin anında verdikleri karşılık, emekçilerden gelen işaretler doğrultusunda somut kararlar biçimini alır.

Eleştirinin bastırılmasına karşı güvenceler, politika, üretim, kültür ve tek tek yöneticilerin çalışmaları hakkındaki görüşlerin açıkça belirtilebilmesi için vazgeçilmez bir nitelik taşır; bu güvenceler, başka bir deyişle, tümüyle nesnel bilgi edinmenin zorunlu koşuludur.

Anayasamızın 49. Maddesi şöyle der: «Her SSCB yurttaşı, faaliyetlerinin iyileştirilmesi için devlet organlarına ve toplumsal örgütlere önerilerde bulunma ve çalışmalarındaki kusurları eleştirme hakkına sahip olacaktır. Bürodaki kişiler belirli zaman sınırları içinde, yurttaşların öneri ve dileklerini inceleme, yanıt verme ve gerekli önlemleri alma ödeviyle yükümlüdür. Eleştiriden dolayı suçlanmak yasaklanacaktır. Eleştiriden dolayı suçlama yolunu tutan kişilerden hesap vermesi istenecektir.»

Devlet kurumlarının yasalara uyulmasına özen göstermesiyle birlikte, böylece eleştiri özgürlüğü için anayasal bir güvenceye de sahibiz. Parti örgütleri eleştiri ve özeleştirin özendirilmesini, herkesin haklarını bilmesini ve herhangi bir olası suçlamaya karşı korunmasını sağlamaya özel bir dikkat gösterirler. Parti, eleştiri karşısında yanlış bir tutuma giren üyelerini hesap vermeye davet eder.

SBKP Merkez Komitesi, halkın görüşlerini, çıkarlarını, nüfusun çeşitli kesimleri arasındaki tutumları ve gereksinimleri araştırma sisteminin tamamını örgütsel bakımdan yetkinleştirme sorunu üzerinde kapsamlı bir çalışma yürütüyor. Geçenlerde SBKP Merkez Komitesi'nde bir Mektup Dairesi, bir Kamuoyu Çözümlemesi, Sosyolojik Araştırma ve Projeler Grubu oluşturuldu ve bu ödevin ışığında önemli görevlerle yükümlü kılındı. Parti, Lenin'in kendisine yönelttiği çağrıya uyarak, yığınlardaki ruh halini tanımak, onları anlamak ve kafalarındaki düşünceleri doğru bir anlayışla dile getirmek için gereken herşeyi yapmakta devam ediyor.

3.

Politik önderlik uygulaması ve Parti çalışmasının yöntemleri, SBKP'nin toplumun bütün devletsel ve toplumsal örgütlerin yönetici ve yol gösterici gücü olarak, halk için halkla birlikte nasıl çalışmak gerektiğine bir örnek oluşturması bakımından temel bir öneme sahiptir. Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin ardıcıl uygulanması, Parti yaşamında demokratik ilkelere genişletilmesi, bütün Parti örgütlerinin çalışmalarında kolektif bir anlayışla yaklaşım, politikaları çizer ve pratiğe geçirirken geniş komünist yığınların girişkenlik ve etkinliklerinin artması, bunların yanı sıra Partisiz-

lerle sürekli bağlar ve Parti çalışmalarının açıklığı; tüm bunlar herhangi bir Parti organının çalışmalarının zorunlu ve önemli öğeleridir.

Ne var ki, demokrasi, sorunların enine boyuna irdelenmesini, iradecilikten sakınmayı, uzun boylu düşünüp taşınmış değerlendirmeler ve hareketleri öngörür. Parti, gücünü, her zaman teorik cephaneliğinden, toplumsal gelişmenin nesnel yasaları hakkındaki bilgisinden, yığınlar daha iyi bir geleceği gösterme yeteneğinden alır. Toplumdaki bütün bağların ve karşılıklı ilişkilerin pekiştiği ve toplumsal süreçlerin çoğu kez birçok düzeyde hızlı ve karmaşık bir seyir izlediği bilimsel ve teknik devrim koşullarında, çeşitli bilgi alanlarında çalışan bilim adamı ve uzmanların katılması olmadan ve titiz bir bilimsel temele oturtulmadan, ekonomik ve toplumsal gelişmenin hiçbir önemli sorununa doğru bir çözüm getirebilmenin olanaksızlığını tartışmak bile gerekmez.

Bu ilkelerin bağdaştırılması ve gözönüne alınması çoğunlukla belirli bir sorun daha yaratır, ancak bu çözülmedikçe ilerleme olanaksızdır; sorunun pratikte sürekli olarak ele alınmasının nedeni de budur, Parti organları bütün önemli ekonomik, toplumsal ve kültürel sorunların değerlendirmelerinin uzmanlarca hazırlanması ve taslağın olabildiğince fazla sayıda insanın katılımıyla tartışılması kuralını benimsemişlerdir. SBKP Merkez Komitesi Politik Bürosu ve Sekreteryası'nın tarımın geliştirilmesi sorununu görüşen SBKP Merkez Komitesi'nin Temmuz 1978 tam üyeli toplantısının hazırlanması ve gerçekleştirilmesini nasıl örgütlediğini göstererek, bu kuralı aydınlatmaya çalışacağım.

Tam üyeli toplantının hazırlıkları açılışından birkaç ay önce başladı. Politik Büro'nun bir kararıyla, tarımın önde gelen en temel sorunlarını somut bir anlatımla formüle edecek bir komisyon kuruldu. Bu çalışmaya Merkez Komitesi üyelerinden büyükçe bir grup, Parti aktivistleri, merkez ve bölgelerin yöneticileri katıldı. Bilim adamları, uzmanlar ve üretimde görevli kişiler, toplantı için materyal hazırlanmasına yardım ettiler. Komisyonun sunduğu tasarılar önce Politik Büro'da, ama hepsi bir çırpıda değil, kalem kalem ve titizlikle, enine boyuna tartışıldı. Ondan sonra oniki karar taslağı SBKP Merkez Komitesi'nin tam üyeli toplantısına sunuldu. Toplantıya katılan herkese tasarılar önceden dağıtıldı. Bu, ele alınacak tüm belgelerin ayrıntılı bir incelemeden geçirilmesini ve tartışmalara bilgi sahibi olarak girilmesini sağladı. Bir MK tam üyeli toplantısının hazırlanması ve yürütülmesinde başvuru olan bu yöntem, uzmanların ve uygulamacıların görüşlerine dayanan tam bir bilimsel temele oturmuş kararlar alınmasına olanak verdi. Bu nedenledir ki, kararlar tarımda çalışanlar arasında beğeniyle karşılandı ve iyi ürünler vermektedir.

Böylesi çalışma yöntemleri Politik Büro'nun tüm faaliyetine özgüdür. Büro, birçok Parti aktivisti ve yöneticiyle, bilim, üretim ve kültürün her alanında görevli uzmanlarla, yerel örgütlerin temsilcileriyle sürekli temas

halinde bulunan bir kolektif demokratik organdır. 1978 yılında Politik Büro, Parti ve ülke yaşamının, iç ve dış politikamızın tamtamına her alanına ilişkin belli başlı ya da çapraşık sorunları görüşmek üzere toplantılar düzenledi. Bu toplantıların çoğuna bilim adamları ve uzmanlar çağırıldı; bunlar tartışmalarda çok aktif bir yer alarak, önerilerini sundular.

Somut bir örnek: Leonid Brejnev'in girişimi üzerine, ekonomiye petrol ürünleri sağlama işini iyileştirecek önlemleri görüştük. Tartışmadan sonra, kalabalık bir aktivist grubunun katılımıyla, sorunun enine boyuna irdelenmesine devam edildi. Sonuçta, şu ana sorunlara ilişkin olarak Parti ve hükümet düzeyinde kararlar alındı: SSCB'nin yakıt ve enerji kompleksi; SSCB'nin kıta sahanlığındaki petrol ve gaz kaynaklarının geliştirilmesi; kömür sanayiinde etkinliği artırıcı adımlar; sonbahar ve kış aylarında ekonomiye yakıt sağlama konusunda ek önlemler. Bu kararlar söz konusu sorunlarda yalnızca şimdilik olumlu değişiklikler sağlamakla kalmaz; aynı zamanda gelecekte de elle tutulur sonuçlar alınmasına yardımcı olacağı kuşkusuzdur.

Politik Büro Sovyet halkının genişliğine büyük özen gösterir. Yalnızca 1978'de, öbür sorunların arasında kolektif çiftçilerin ve Büyük Anayurt Savaşı'nın emektaşlarına verilen ödeneklerin artırılması, nüfusun bazı kategorilerinin maddesel ve günlük yaşam koşullarının daha da iyileştirilmesi gibi sorunları görüştü. Burada yine emekçilerin görüşleri gayet doğal olarak incelendi; Emektaşlar Komitesi'nin üyeleri, ekonomistler, sosyologlar ve başkaları görüşlerini bildirdiler. Bu temel üzerinde bağlanan Politik Büro'nun sonuç vargıları Parti ve devlet organlarıncı alınan somut önlemlere yansdı.

Uluslararası konular her zaman Politik Büro'nun görüş alanı içindedir. Bu tür konular hemen her toplantısında tartışılır.

Parti, halkı her düzeydeki örgüt ve komitelerinin çalışmaları hakkında bilgi sahibi kılmaya her zaman özen gösterir. Açıklığın, yığınlarla ilişkilerimizde temel bir unsur olduğuna inanıyoruz. Leonid Brejnev diyor ki: «Parti'nin halktan gizlisi saklısı yoktur. O, tüm Sovyet halkının, onun girişimleri ve planları hakkında bilgi sahibi olmasına ve kendi yargısını taşımasına dirimsel bir ilgi gösterir.»

SBKP Merkez Komitesi, tam üyeli toplantılarının çalışmaları ve kararları hakkında halka bilgi verir. Merkez Komitesi Politik Bürosu ve Sekreteryası'nın kararları hızla yaygınlaştırılır ve iletişim araçlarıyla anında açıklanır. Parti örgütlerindeki rapor ve seçim toplantıları gibi salt iç işler sayılabilecek çalışmalar bile basında, radyo ve televizyonla sistemli olarak yaygınlaştırılır. Böylece, Parti komitelerinin kendi üyelerine sunduğu raporlar, fiilen tüm halka yönelik raporlar niteliğine ulaşır.

SBKP Merkez Komitesi enformasyon ve propaganda çalışmalarıyla sürekli temas halindedir. SBKP Merkez Komitesi'nin 1978 Kasım tam üyeli

toplantısında Leonid Brejnev, bu çalışmanın yetkinleştirilmesi gereğinden uzun uzadıya söz etti. Parti, politik enformasyon ve ideolojik çalışmayı her türlü kırtasiyecilik, dogmatizm ve klişecilik unsurlarından arındırma; bu son derece önemli sektörün emanet edildiği kişilerin iyi eğitilmiş, keskin soru ve tartışmalardan korkmayan kimseler olmasını sağlama; konferans-çılarımızın ve halka hitap eden öteki konuşmacılarımızın dinleyicileriyle sağlam ve samimi bağlar kurmaya çalışmalarını sağlama yönünde adımlar atıyor. Parti, iletişim araçlarımızın, erkek ve kadınların zihinlerinde yatanları bilerek, olayların hızlı akışına ayak uydurarak ve izleyicileriyle birlikte, her olayın ifade ettiklerini yansıtarak, okuyucuları için akli bakımında ve otorite sahibi «sohbet arkadaşları» haline gelmesini sağlamaya çalışıyor.

Parti, hiçbir sorunun yanıtsız bırakılmaması, geleceğe birşey bile olsa hiçbir güçlüğü aşılanmadan geçilmemesi gerektiğine inanır. Yanıtlanmamış her soru, Parti açısından açığa çıkarılmayan yaşamımızın her olumsuz olgusu, dedikodu ve spekülasyon için zemin yaratarak, ideolojik hasımlarımızın kendi değerlendirmelerini ileri sürmelerine ve yalan yanlış haberler yaymalarına olanak sağlar. Aynı zamanda, güçlükler ve noksanlar hepimizi etkiler, Sovyet halkının bunları bilmesi ve ayrıca nasıl altedileceğini öğrenmesi gerekir. Ödevimiz, her enformasyon, propaganda ve ajitasyon biçimini daha anlamlı, daha inandırıcı ve daha anlaşılır hale sokmaktır. Parti, Sovyet yurttaşlarına mümkün olan en tam enformasyonu sağlar, bu da komünist ideolojinin pekişmesine yardımcı olur. SBKP Parti örgütlerinin, Sovyetlerin, sendikaların, Genç Komünistler Birliği'nin çalışmalarının yetkinleştirilmesi ve canlandırılması için, herkesle yüksek bir bağlılık düzeyi, yaşamda aktif bir konum, işe karşı komünistçe bir tutum, yüksek ahlak ilkelerinin gelişmesini sağlamak için ısrarla çağrılar yapıyor.

Parti ile halk arasındaki bu sürekli iki yönlü diyalektik ilişki sayesinde SBKP'nin politikası tüm halkın deneyim ve zekasını cisimleştirmektedir. Bu aslında, tüm komünistlerin ve partisizlerin ortak birikmiş deneyimi, milyonların deneyiminden çıkagelen bir sonuçtur. Bu, SBKP'nin hizmet etmeyi faaliyetinin amacı saydığı tüm halkın çıkarlarını tam olarak karşılayan politika diline çevrilmiş deneyimdir.

Sovyet devletinin kuruluşundan bu yana, SBKP'nin ve Merkez Komitesi'nin yürüttüğü muazzam ideolojik, eğitsel ve örgütsel çalışmanın ürünü olan halkımızın yüksek bilinç düzeyi, yaratıcı girişkenliği ve coşkusu toplumsal ilerlemenin devamlı işleyen ve etkinliği giderek artan bir etkeni olup çıkmıştır. Bunlar, ülkenin ekonomik ve tüm sosyal-politik yaşantısını, onun moral atmosferini etkilemenin ve toplumsal ilişkileri yetkinleştirmenin güçlü bir aracıdır. «Yaşayan, yaratıcı sosyalizm yığınların kendi ürünüdür» diyordu Lenin; bu dahice sözler ülkemizde çarpıcı bir biçimde maddeleşmiştir.

Toplumsal Dönüşümler İçin Başlıca Koşul

Franz Muhri

Avusturya Komünist Partisi Başkanı

Politik savaşımarda işçi sınıfının kalıcı eylem birliği ve bütün demokratik, anti-tekelci güçlerin geniş bir bağlaşıklığı, tekeli kapitalist egemenliği sınırlandıracak, sonra da alaşağı ederek sosyalizme geçiş yolunu açacak olan derin toplumsal dönüşümler için bellibaşlı koşullardır. Bütün uluslararası komünist hareketin olduğu gibi, bizim Partimizin deneyi de evrensel bakımdan önemli şu çıkarılamayı kanıtıyor: İşçi sınıfı, ancak böylesi bir birlik varolduğu zaman bir sosyalist toplum kurma tarihsel öz görevini yerine getirebilir.

Komünist ve İşçi Partileri'nin 1969 Moskova Uluslararası Toplantısı'nın Belgesi haklı olarak diyor ki: «İşçi sınıfının birliğine belirleyici bir önem veren komünistler, bugün bir ileri demokratik rejim, yarın da bir sosyalist toplum kurmak için sosyalistler ve sosyal demokratlarla işbirliğini savunmaktadır. Onlar bu işbirliğini yürütmek için ellerinden ne gelirse yapacaklardır. Komünistler aynı şekilde, toplumun yenilenmesinde çıkarı olan öteki demokratik parti ve örgütlerle de işbirliği kurmaktan yanadırlar.» (!)

Ne var ki, farklı toplumsal gelişme aşamalarında bulunan değişik ülkelerde eylem birliği savaşımının koşulları aynı olmadığından ötürü, bu vargı da dahil olmak üzere, evrensel bakımdan önemli vargıların şu ya da bu ülkenin ulusal özgüllükleri gözönünde tutularak yaratıcı bir şekilde uygulanması gerekir. Dolayısıyla, işçi sınıfının eylem birliği, keza anti-tekelci güçlerle kurduğu bağlaşıklıklar da her yerde özgül ulusal biçimlere bürünmek zorundadır.

İşçi sınıfının birliğinin açınımları açısından, gelişmiş bir tekeli devlet kapitalizmine sahip bulunan Avusturya'daki durumun olağanüstü kendine özgüllüğü, işçi sınıfı üzerinde oldukça köklü bir etki sürdüren Sosyal Demokratlar'ın sahip oldukları güçlü konumlarıdır. Bu yüzden, toplumsal bileşimi onu bir işçi partisi yaptığı halde, Avusturya Sosyalist Partisi'nin yönetiminin izlediği politika nedeniyle, tekeli devlet kapitalizminin ana dayanağı olması çelişki yaratıyor. Bu değerlendirmeyi haklı çıkaran olguları şöyle sıralayabiliriz:

(*) Kasım 1978 sayılı BSS'de G. Knutsen'in «Oktobr Devrimi'nin Sınadığı Bir Strateji» adlı yazısıyla başladığımız, «proletaryanın anti-tekelci sınıfsal bağlaşıklıkları» konusundaki görüş değişimlerine devam ediyoruz.

(!) Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Toplantısı, Moskova 1969, Prag 1969, s. 24.

– ASP yöneticilerinin önemli bir bölümü milyonları bulan gelirleriyle toplumun ayrıcalıklı kesiminde yer almaktadır. Bunlar devlet aygıtında, eyalet ve belediye yönetimlerinde, ulusal sanayi, bankacılık, sigorta şirketleri ve tüketici kooperatiflerinde kilit noktaları ellerinde tutmaktadırlar. Kısacası, ASP yöneticileri tekelci devlet kapitalizmi sistemiyle dava birliği etmişlerdir. Erk kaldırıcıları ellerinde olduğundan, onun güvenilir payandası ve yürütme organı rolünü yerine getirmektedirler. Burada, sosyal demokrasiyi kapitalizmi koruyup sürdürmekte kullanmanın, Marksizm-Leninizm klasiklerinde tanımlanıp çözümlenen «işçi aristokrasisi» zamanında olduğundan çok daha geliştirilmiş bir biçimini görüyoruz.

– Bugün ASP parlamentoda mutlak çoğunluğa sahiptir ve ülkemiz tarihinde ilk kez bir sosyal demokrat hükümet ardı ardına dokuz yıldır erkte bulunmaktadır. Hükümetin ekonomik politikası, toplumun kapitalist yapısının korunmasını sağlamaktadır. Sosyalistler, kapitalizmi «daha etkinlikli» hale getirecek teknokratik reformlar istiyorlar. Devletin ekonomiyi çeşitli biçimlerdeki müdahalesi en başta daha da büyük kârlar elde etmeye uğraşan küçük bir azınlığın çıkarlarına hizmet etmektedir. Yığınlara dayatılan vergiler sürekli artarken, sermayeye vergi bağlaşıklıkları tanınmaktadır. Hükümet yabancı tekelci sermayenin Avusturya ekonomisine sızmasını özendirmektedir. Öyle ki, daha şimdiden her üç işletmeden bir yabancıların iyeliğindedir. Oldukça büyük kamu sektörü tümüyle kapitalist sistemle bütünleştirilmiş, ona bağımlı hale getirilmiştir.

– Avusturya'da «toplumsal ortaklık» devlet-tekelci sermayesinin egemenliğini sağlamanın bir biçimidir. Sendikacıların sosyal demokratların etkisindeki kaymak tabakası, çeşitli organlar ve komisyonlarda işveren kuruluşlarının yöneticileri ve hükümetle sıkı bir işbirliği yaparlar. Bu küçük organlar önemli kararlar alırlar. Avusturya Komünist Partisi'nin *Politik ve İdeolojik İlkeleri*'nde belirtildiği gibi, «ASP'nin 'toplumsal ortaklık' politikasının özü, bütün belligaşıllı kararların son derece küçük bir çevre – Parti yöneticileri, işletmeciler ve sendikacılar eliti ile hükümet – tarafından alınması, böylelikle de parlamento gibi yasama organlarının resmi haklarına bile el uzatılması ve kulak asılmamasıdır.» ⁽²⁾ Bunun sonucunda sendika içi demokrasi de çiğneniyor. «Toplumsal ortaklık», işçi sınıfının ve sendikaların diğer konularda olduğu gibi, reformların getirilmesine katılmamasını ifade eder. «Toplumsal ortaklık» sistemi, herhangi bir belirli dönemdeki parlamento çoğunluğuna ya da hükümetin bileşimine baksızın işlevini sürdürür.

– Tekelci devlet kapitalizminin egemenliğinin «toplumsal ortaklık» perdesinin altında korunup sürdürülmesi, başka etkenlerin yanı sıra, bir dizi

⁽²⁾ Der 22. Parteitag der Kommunistischen Partei Österreichs, Viyana, s. 326.

toplumsal – politik demokratik reformla kolaylaştırılmıştır. Bu reformlar 1950–1960'lardaki uzun ekonomik serpilme ve görece hızlı ekonomik büyüme sayesinde, kapitalist kârların artmasının yanısıra halkın geçim düzeyinde hatırı sayılır bir yükselme sağlanmasına olanak vermişti. Avusturya burjuvazisi, öteki ülkelerin burjuvazilerinden daha güçsüz bir durumda bulunduğu ve ödün vermek zorunda kaldığı için, reformların gerçekleştirilmesinde, sınıf çatışmalarına gerek duymamıştı. Sosyal demokrat yöneticiler kendi paylarına, reformlardan işçi sınıfını yatıştırmak ve sosyalist bir toplum uğrunda savaştan alıkoymak için yararlandı.

– Son olarak, sosyal demokrat yöneticilerin anti-komünizmi de, kapitalist sistemin korunmasını kolaylaştırmaktadır. Onların aracılığıyla anti-komünist duygular, emekçiler arasında, burjuva partileri aracılığıyla olduğundan çok daha etkili bir şekilde yayılabiliyor. Komünistlerin «demokrasi ve özgürlük düşmanı» oldukları ve varolan sosyalist ülkelerin «bir azınlık diktatörlüğü» ile yönetildiği yolundaki anti-komünizmin temel uydurmacası, sosyalistlerle komünistlerin arasına bir duvar dikmek, onların eylem birliğini engellemek ve işçi sınıfını sosyalizm savaşından soğutmak amacıyla kullanılıyor. Anti-komünist propagandaya, Avusturya kapitalizminin ve dünya emperyalizminin allanıp pullanması da eşlik ediyor.

Biz bütün bunları dikkate alarak, işçi sınıfının eylem birliğinin ve bu birliğin çekirdeği olarak sosyalist-komünist işbirliğinin gerçekleştirilebilmesi için, komünistlerin demokrasi, özgürlük ve ulusal bağımsızlığın en kararlı savunucusu ve ardıcıl enternasyonalistler olduklarını her yerde insanlara kavratmanın önemine inanıyoruz. Aynı zamanda, varolan sosyalizmin dev kazanımları ve muazzam uluslararası önemi hakkındaki gerçeği yaymak da dirimseldir.

Partimiz, Aralık 1977'deki 23. Kongresi'nde sağcı sosyal demokrat yöneticilerin anti-komünist tavırlarının ve komünistlerle işbirliğini kesinkes reddetmelerinin, bizi Sosyalist Parti içindeki sınıf arkadaşlarımızla eylem birliğinden yana yürüttüğümüz ısrarlı çabalardan vazgeçiremeyeceğini bir kez daha belirtti. Deneyimimiz, ASP sağcı yönetiminin oportünizmini eleştirmenin, sosyalist işçilerle eylem birliğinin önünde bir engel oluşturmayacağını kanıtıyor. Ama bu birliğin sağlanabilmesi için işçilerce, bütün emekçilerce takdir edilecek olumlu belgilere ve istemlere gerek vardır.

AKP-ASP arasında yönetim düzeyinde işbirliğinin koşulları henüz olgunlaşmamıştır. Bununla birlikte fabrikalarda, bürolarda, belediyelerde ve yüksek öğrenim kurumlarında, çoğu hallerde komünistler, özellikle iş olanakları için savaşmak, kapitalist rasyonalizasyonun olumsuz etkenlerine karşı koymak, adil bir vergi reformu istemek ve neofaşizme karşı etkin önlemler alınması için baskı yapmak gibi durumlarda sosyalistlerle birlikte hareket etmeyi başarabiliyorlar. Komünistler ve sosyalistler anti-

faşist, anti-emperyalist dayanışma kampanyalarında birlikte eylem yürütüyorlar; Şili halkıyla dayanışma ve silâhsızlanma ve barış için savaşım kampanyaları, bunun en çarpıcı örnekleri arasındadır.

Ülkemizdeki durumun bir özelliği de, ekonomide ve kapitalist sistemin öteki alanlarında çelişkilerin, bunalım oluşumlarının varlığı ve çoğu kez keskinleşmekte oluşudur. Bu durum, reform politikası yanlılarını zor durumda bırakıyor. Büyük sermaye, bunalımın yükünü emekçi halkın omuzlarına yüklemek için elinden geleni ardına koymuyor. Katı gerçekler, kapitalizmin «iyileştiği» yolundaki onlarca yıllık düşleri tuzla buz ediyor.

Avusturya'da biçimlenmekte olan ortamın özgüllükleri, ASP'nin bir yıl önceki olağanüstü kongresinde benimsenen yeni programında yansımaktadır. Bu belge bir çelişkiler yumağıdır. Bir yandan ASP'nin, eski programındaki bellibaşlı üretim araçlarının toplumsallaştırılması isteminden vazgeçmesi olgusunun örneklediği gibi, daha da sağa kaydığını gösteriyor. Öte yandan, bu programın birçok bölümünde kapitalist sistem eleştiriliyor.

Yeni ASP programında sömürünün ortadan kaldırılması, «çok uluslu korporasyonlar üzerinde demokratik kontrol» kurulması, kadınların eşitliği, «orta ve düşük gelir düzeyindeki kişilerin satınalma gücünü artırıcı vergi reformları» getirilmesi gibi, kimi yerinde istemler de var. Program, «faşizmin filizlenmesiyle savaşa» ve «silâhsızlanma ve insanlığın varoluşunu tehdit eden yığınsal yoketme araçlarının yasaklanması yönündeki bütün girişimlere» destek olma çağrısı yapıyor. Ancak, Avusturya komünistleri, yaşamın birçok alanında ASP sağ kanat yöneticilerinin sözleri ile eylemleri arasında derin bir uçurumun bulunduğunu ve uyguladıkları politikaların ASP programıyla çeliştiğini belirtmek zorunluğunu duyuyorlar. Ayrıca, ASP programındaki olumlu öngörülerini vurgulamak ve bunları yaşama geçirmek için eylem birliği uğrunda çaba göstermek de önem taşımaktadır.

ASP programının amaçlarından biri, kapitalist ülkelerdeki komünistlerin sosyalizm anlayışından ve bir yanda varolan sosyalizmden, öte yanda ise modern kapitalist sistemden temelde ayrı diye niteledikleri «demokratik sosyalizm»i kurmaktır. Bu amaca giden yolun «toplumun sürekli demokratikleştirilmesi»nden geçeceğini söylüyorlar. Ama olgular, sosyal demokratların erkte bulunduğu dokuz yıl boyunca Avusturya'da bu «üçüncü yol'un, sosyalizmi bir milim bile yaklaştırmadığını gösteriyor. Herşey, kapitalist toplum sistemini burjuva demokratik biçimi içinde koruyup sürdürme politikasını kamufla etme çabasına indirgenmiş, bağımlı kılınmıştır. Marksizm-Leninizm'in saptadığı gibi, sosyalizme giden tek bir yol vardır, o da devlet erkinin işçi sınıfının eline geçmesi ve insanın insanı sömürsünü ortadan kaldırmanın koşulu olarak bellibaşlı üretim araçlarının toplumsallaştırılmasından geçer.

Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin 1976 Haziran Berlin Konferansı'nın sonuç belgesinde, şöyle deniyor: Konferans'a katılanlar, «özünde işçi sınıfının kapitalist sisteme bağımlı kılınması demek olan her türlü politika ya da ideolojiyi yadsırlar. Onlar, partilerinin güçlendirilmesi ve işçi sınıfıyla, bütün emekçilerle bağlarının genişletilmesi için ardıcıl olarak çalışma kararlılıklarını vurgularlar. Partiler aynı zamanda, eşitlik temelinde, bütün demokratik güçlerle, özellikle de sosyalist ve sosyal demokrat partilerle barış, demokrasi ve toplumun ilerlemesi için savaşımında işbirliğine katkıda bulunmaya hazır olduklarını bir kez daha belirtirler.» ⁽³⁾ AKP, ülkede varlık süren özgül koşullara uygun olarak bu amaca ulaşmak için gücünün yettiği herşeyi yapmıştır ve yapmakta devam edecektir.

⁽³⁾ BSS, Ağustos 1976.

Emekçilerin Savaşkan Dayanışma Günü ve Çağı

Vasilis Venetsanopoulos

*Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi,
BSS Yazı Kurulu Üyesi*

1 Mayıs'ın kutlanması emekçilerin bir sınıf geleneğidir. Bugün, haklı olarak denilebilir ki, 1 Mayıs yüzyıllık bir gelenektir; çünkü yaşı gerçekte yüz yıla yaklaşmaktadır. Burada derin bir anlam vardır. Doğrusu, emekçilerin uluslararası dayanışması – ki 1 Mayıs gösterileri bunun bir anlatımıdır – takvimin belirli bir gününü törensel olarak kutlamanın biçimsel bir yönü değildir. Bu, çağımızda insanlığın yazgısını sınırsız biçimde etkileyen bir etkidir. Çağımızın bir buyruğudur.

1 Mayıs'ı, uluslararası işçi sınıfının militan güçlerinin tören günü olarak adlandırmak yerindedir. Bugün bu güçler her zamankinden daha çoktur. Dünyanın gelişiminde başlıca rol onlara düşmektedir. Öncelikle devlet çapında örgütlenmiş tüm işçi sınıfı, yani sosyalist topluluk emekçileri içinde olmak üzere, bütün ülkelerin proleterleri, tarihsel girişkenliği burjuvazinin elinden bir daha bırakmamak üzere kopararak, kesinlikle ele almışlardır. Böyle bir sonuca varırken biz komünistlerin, kapitalist ülkelerin ulusal yaşamında emekçilerin ve dünya arenasında sosyalizmin gerçek etkisini abarttığımız sık sık söyleniyor. Burjuvazi ve reformistler, bizde olduğu gibi, burjuva parlamenter sisteminin halk üzerindeki gerçek etkinliklerine uygun temsil hakkını vermediği ve başında bulundukları harekete gerekli boyutları ve kitle karakterini kazandırmak zorunda olan Komünist partilerine, bu tür sitemlerde bulunmaktan özel zevk alıyorlar. Bununla birlikte, Marksist-Leninistler hayal kurmuyorlar. Onlar, varolan sınıf güçleri oranının hem avantajlarını, hem de zararlarını görmeyi biliyorlar. Emegın sermayeye karşı yürüttüğü savaşımın kabarma ve alçalma-lar, geri dönüşler ve hatta terslikler dışında düşünölemeyeceğini anlıyor-lar. Ne ki, çağımızın toplumsal ve politik yönünü belirleyen olayların akışının doğruladığı gibi, bu savaşım, demokratik ve anti-emperyalist düşöncelere kazanılan yığınların, işçi sınıfının, sosyalizmin sürekli bir yük-selişine eşlik etmektedir.

Bu yükseliş, sadece tek tek ölkelerin ulusal çerçevesinde elde ettiğı konumlarda kalmayarak, temsil ettiğı çıkarların ve hedeflerin uluslararası birliğı sayesinde büyüyen dünya proleter devrimci hareketinin gücünü or-taya koyuyor. Dünya devrimci sürecinin üç akımının karşılıklı etkileşimi, tekellerin egemenliğine, kapitalist sömüröye karşı ulusal kurtuluş için sa-vaşıma katılanların uluslararası dayanışması, işçi sınıfı ve onun toplum-sal bağlaşıklarının etkisini her yerde gösteren ve halklara ve tüm dün-

değerlendiriyoruz. Halkların özgürlüğü ve güvenliği için, toplumsal yaşam biçimlerinin yenilenmesi için savaşımında enternasyonalizm, toplumsal ve politik sınırlarını büyük ölçüde genişletmiştir. Yunan komünistleri enternasyonalizmi çağdaş devrimci sürecin son derece önemli ve tartışılmaz biçimde olumlu bir çizgisi olarak görüyorlar. Partimiz, anti-emperyalist savaşımında birleşmeye hazır olan bütün hareketlerin uluslararası dayanışmasının güç kazanmasına en çok katkıyı yapmaya çalışıyor.

Buradan, komünistlerin politik sınıf çizgisinin söz gelişi ikinci plana atıldığı sonucu çıkar mı? Doğrusu, ortaya çıkan bunun tam tersidir. Çünkü geniş bir uluslararası dayanışma, onun çerçevesi içindeki komünistlerce korunan sınıfsal proleter konumların önemini hiçbir biçimde azaltmaz. Tersine, dünya komünist hareketinde yeralan komünist partilerinin birliği ve işbirliği, anti-emperyalist enternasyonalizmin yeri doldurulmaz çekirdeği rolünü oynar. Bu, enternasyonalizmin doğrultusu üstünde belirleyici bir etki yapar, ona zorunlu politik enerjiyi sağlar.

Örneğin, barış savaşımını ele alalım. Burada tüm insanlığın çıkarları söz konusudur ve dünya barış savaşçıları cephesinin son derece etkin, toplumsal bileşiminin sonsuz çeşitlilikte olması şaşırtıcı değildir. Sadece, soğuk harbin dünya çapında termonükleer bir felakete dönüşmesine engel olunmasını değil, aynı zamanda karşıt toplumsal sistemleri temsil eden devletler arasındaki ilişkilerin gelişmesinde barış davası için elverişli bir dönüm noktası oluşturulmasını da hepimiz, bütününde devsel bir güç olan bu harekete borçluyuz. Ne var ki, detanta doğru dönüşe katkıda bulunanlara, bugünkü durumda bu yoldaki güçlüklerin aşılmasına yardım edenlere borcumuzu öderken, unutmayalım ki, dünya politikasının iyileşmesine belirleyici katkıyı SSCB ve sosyalist topluluğun öteki ülkeleri yapmışlardır. Gerçekçi olmak gerekirse, kamuoyunun politik ve moral baskı araçlarının emperyalist militarizme karşı savaşımında tek başına yeterli olabileceği, barış savaşımına katılanlar arasında sadece devlet çapında örgütlü işçi sınıfının, sadece sosyalist ülkelerin sahip olduğu maddesel güce dayanan destekten vazgeçilebileceği düşünülemez.

Soruna başka açıdan yaklaşacak olursak, savaş tehdidinin emperyalizmin toplumsal ve ekonomik yapısında bulunduğunu belirtmemek olanak dışıdır. Buradan yola çıkınca, barış savaşımı belirli sınıfsal çizgiler kazanır; bunun olmaması savaşımın etkililiğini kaçınılmaz biçimde azaltacak ve çekici ama zayıf ve açınımdan yoksun bir edilgenlik içinde dağılmasıyla son bulacaktır. Açık ki, yine bu açıdan, anti-militarist harekette, silâhlanma yarışını dizginleme savaşımında yeralanların ortak dayanışık çabalarında proleter enternasyonalizminin rolünün yerini hiçbirşey dolduramaz.

Unutmayalım ki, emekçilerin sınıfsal dayanışması, komünist partilerinin birliği değişmez biçimlere bağlı kalmaz.

Bu ilkyaz, komünist Enternasyonal'in kuruluşunun 60. yıldönümü idi. Uluslararası komünist ve işçi hareketi, tarihindeki bu büyük günü geniş biçimde kutladı. Yunan komünistleri, Komünist Enternasyonal'in yaklaşık çeyrek yüzyıl süren eyleminin uluslararası işçi sınıfının devrimci güçlerinin seferber edilmesi konusunda kazanılan başarılarından ayrı tutulamayacağını belirtiyorlar. O dönemde henüz genç olan birçok ülkenin komünist partileri bu başarılarından güç alarak, paha biçilmez bir deneyim kazandılar, yüksek bir ideolojik ve politik olgunluk düzeyine ulaştılar. Zamanla bu, partilerin, devrimci sorunların çözümüne bütünüyle bağımsız yaklaşımlarında, Marksizm-Leninizmin ide ve ilkelerini yaratıcı, etkili bir biçimde somut ulusal koşullardaki sosyalizm için savaşımın en iyi biçim ve yollarının bulunmasına doğru olarak uygulayabilmelerinde temel durumuna geldi.

Bugünkü durumda komünist hareket, ne Komünist Enternasyonal gibi tek bir örgüte, ne de genel anlamda bir «merkez»e sahip bulunuyor. Bütün kardeş partilerin egemenliği ve haklarda eşitliği değişmez bir kuraldır. Bu ilkeyi, Proleter Enternasyonalizmi'nin bütünleyici parçası olarak ele alıyoruz ve inanıyoruz ki, her bir partinin bağımsızlığı, öteki ülkelerin komünistleriyle işbirliğinde, bu partilerle karşılıklı yardımın gelişmesinde, deneyim değiş tokuşunda o partinin katkı derecesini yükseltir. Ulusal ve uluslararası arasındaki bu diyalektik, komünistlerin devrimci savaşımında her zaman varolmuştur. Bu ilişkiyi kavramak, bütünüyle kullanmak Leninci temel kurallardan biridir.

Yunan komünistleri uluslararası komünist harekete katılan partilerle bağlarının gelişmesine, kardeşçe işbirliğine büyük önem veriyorlar. Biz bu ilkesel çizgiye dayanıyoruz. Altı ay önce 60. yılını kutlayan YKP, tüm çetin savaşımı boyunca, proleter enternasyonalizmi yolunu, uluslararası işçi sınıfının ve onun başlıca temsilcisi olan Sovyetler Birliği'nin, sosyalist devletler topluluğunun devrimci güçleriyle sarsılmaz dayanışma yolunu hiç sektirmeden izlediğini haklı olarak belirtmiştir. Partimiz, komünistlerin geniş uluslararası karşılaşmalarında her zaman etkin bir yer almıştır. Yine partimiz, partiler arasında iki yönlü ilişkileri, 1976 Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı gibi bölgesel temelde karşılıklı danışma toplantılarını yararlı görüyor. Son zamanlarda, üç yönlü buluşmalar çerçevesinde, Türkiye Komünist Partisi ve Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) ile ortaklaşa gerçekleştirdiğimiz çalışma, verimli bir biçimde geliyor. Bu, günümüzde bölgemizin üç halkı arasında emperyalistlerce yaratılan çelişkilerin yok edilmesi savaşımına yapılan katkılarının etkililiğini yükseltmeye yardımcı olan, komünistlerin gerçek enternasyonalizminin sayısız örneklerinden biridir.

Sınıfsal enternasyonalizmde doğru konum almak zorunlu bir koşuldur. Biz inanıyoruz ki bu olmadan, sosyalizm savaşımında kalıcı ve ciddi

başarılar elde etmek düpedüz olanak dışıdır. Gerçekte, insanlığın toplumsal yaşamının bütün alanlarının, sınıf ilişkileri içinde, derinlemesine uluslararası nitelik kazandığı bir dönemde yaşıyoruz.

Hiçbir ulusal bölünme, sermaye güçleriyle devrimci işçi sınıfının, sosyalizmin güçleri arasındaki uluslararası karşıtlıktan ayrı tutulamaz. Kararlı ve tutarlı bir biçimde proleter enternasyonalizmi konumlarını almak, her şeyden önce, iç ve dış sınıf düşmanlarının birleşik cephesine karşı yalnız kalma tehlikesini dışlamak anlamına gelir.

Komintern'in Onuruna 60. Yıl

21 Avrupa, Amerika ve Asya ülkesinden 35 komünist ve sol sosyalist parti ve grubun temsilcilerinin Üçüncü, Komünist Enternasyonal'in kuruluşunu ilân ettikleri 1919 Martının o günü, devrimci çağımızın tarihindeki en unutulmaz günlemelerden biridir. Komintern'in kuruluşunun 60. yıldönümü, uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinde geniş ölçüde kutlanıyor.

Moskova'da bu yıldönümünün anısına bir bilimsel konferans toplandı. Marksizm-Leninizm Enstitüsü, Toplumsal Bilimler Akademisi ve Toplumsal Bilimler Enstitüsü tarafından düzenlenen konferansa SBKP'nin emektarları, ileri gelen bilim adamları ve Moskova Halk Temsilcileri katıldı. SBKP Merkez Komitesi Politik Büro Yedek Üyesi ve Sekreteri Akademisyen Boris Ponomaryov konuşmasında şunları söyledi: «Komintern işçi sınıfının, emekçi halkın ilkeli bir sınıfsal, anti-emperyalist temel üzerinde birliği savaşına güçlü bir itki verdi. O, yalnızca işçi sınıfı hareketinin en yetkin enternasyonalist güçlerini birleştirmekle kalmadı; daha baştan Lenin'in girişimi üzerine, işçi sınıfı hareketinin komünist ve sosyal demokrat akımları arasında karşılıklı ilişkiler kurulması yönünde adımlar attı ve işçi sınıfının saflarını birleştirmeyi amaçlayan bir girişim başlattı. Tek tük yetersizlikler ve değerlendirme hataları iki dünya savaşı arasındaki dönemde Komintern'in sürdürdüğü bu temelden değerli çalışmasını geçersiz kılmaz. Bu olumsuzlukların birçoğu kendi çalışmalarına özeleştirel bir tutumla yaklaşan, hareketlerini soğukkanlı ve gerçekçi bir çözümlemeden geçiren ve gelecek için yeni yol gösterici çizgiler saptarken Marksizm-Leninizm'i yaratıcılıkla uygulayan Komintern'in kendisi tarafından düzeltilip onarılmıştır.» SBKP MK Marksizm-Leninizm Enstitüsü Direktörü Akademisyen Anatoli Yegorov, «Komünist Enternasyonal'in Çalışmaları Uluslararası Komünist Hareketin Gelişiminde Önemli bir Evreydi» başlıklı bir bildiri sundu.

Prag'da Komünist Enternasyonal'in 60. kuruluş yıldönümü, Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Propaganda ve Ajitasyon Dairesi ve ÇKP MK Marksizm-Leninizm Enstitüsü tarafından ortaklaşa hazırlanan bir sempozyumla kutlandı. Sempozyuma ÇKP MK Sekreteri Jan Fojtik, ÇKP MK görevlileri ve konuşmacıları, bilim topluluğunun temsilcileri ve emektar Partililer katıldılar. ÇKP MK Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nün direktör yardımcısı İvan Krempa, Komintern'in Çekoslovakya Komünist Partisi'nin doğuşu ve Marksist-Leninist bir parti olarak örgütlenmesi üzerindeki etkisinden söz etti.

Yıldönümü, Ulan Bator'da, Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi'nin, Parti Tarihi Enstitüsü, Suhe Bator Yüksek Parti Okulu ve

Parti Yayınlarının birleşik yazı kurulları tarafından düzenlenen bir bilimsel konferansta anıldı. Konferansa MK Politik Büro Üyesi, Parti Kontrol Komitesi Başkanı N. Luvsanravdan katıldı. Parti Tarihi Enstitüsü direktör yardımcısı, «Komünist Enternasyonal ve Günümüzde Komünist Hareket» başlığını taşıyan bir bildiri okudu.

Öteki Komünist partileri de Komintern'in 60. Kuruluş yıldönümünde kutlayıcı eylemlerde bulundular.

Komünist ve işçi partilerinin merkez organlarında yer alan yıldönümüyle ilgili yazılarda Üçüncü, Komünist Enternasyonal'in çalışmalarına yüksek değer biçildi.

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin organı «Rabotniçesko Delo» şöyle yazdı: «Üçüncü, Komünist Enternasyonal'in yerine getirdiği bütün çalışmalarda Marksizm-Leninizm ülkülerine bağlılık, sağ ve «sol» revizyonizme karşı amansız savaşım ve ardıcıl proletarya enternasyonalizmi çarpıcı bir biçimde cisimleşmişti.» Çekoslovakya Merkez Komitesi'nin organı «Rude Pravo» ise başyazısında şunları yazıyor: «Komintern'in tarihi yaptığı hizmet, genç komünist partilerinin işçi sınıfını ve geniş emekçi yığınları sonul utkuya ulaştırabilmeye yetenekli güçlü devrimci öncü müfrezeler haline dönüşmesinin koşullarını yaratmış olmasıdır. Komünist Enternasyonal'in ölümsüz miraslarından biri, uluslararası komünist hareketin ideolojik ve politik birliğini, ortak amaçlar uğrunda savaş birlikteliğini ifade eden proletarya enternasyonalizmi yönünde belirlediği doğrultudur.» Avusturyalı komünistlerin teorik yayın organı «Weg und Ziel», yıldönümü nedeniyle kaleme aldığı bir yazıda, Komintern'in, «günümüzün kudretli uluslararası komünist hareketinin kökeninde yattığını» belirterek, şöyle devam ediyor: «Komintern'in kuruluşu işçi sınıfı hareketinde oportünizmle uluslararası düzeyde örgütsel bir ayırım çizgisinin zorunluluğunun ifadesiydi.»

N. A.

Uluslararası Ekonomik İlişkilerin Yeniden Kuruluşu ve Halkların Anti-emperyalist Cephesi

Gelişme yolundaki ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kurulması yolundaki hareketi ⁽¹⁾ son yıllarda büyük bir politik keskinlik ve büyük güncellik kazanmıştır. Bununla ilgili sorunlar, BSS'nin Asya ve Afrika Ülkelerinde Ulusal Kurtuluş Hareketinin Sorunları Komisyonu tarafından kurulan uluslararası araştırma grubunca yapılan çözümlemeye konu oldu. Grubun bileşimi şöyleydi: Amath Dansoko, Afrika Senegal Bağımsızlık Partisi Merkez Komitesi Politik Büro Üyesi; Naziha Duleymi, Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi; Yakup Garro, Suriye Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi; Jose Lava, Filipinler Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi; Ali Malki, Cezayir Sosyalist Öncü Partisi; Prof. Georgi Skorov, Ekonomi Doktoru (SSCB).

Aşağıda inceleme grubunun gerçekleştirdiği tartışmanın kısa bir özetini yayımlıyoruz.

Anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketinin yeni bir atılımı 70 yıllarına damgasını vurdu. Bu atılım, ulusal demokratik devrimlerin yaygınlaşmasına ve kimi ülkelerde devrimci sürecin derinleşmesine, ama aynı zamanda Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin emperyalizmin yarattığı ve ayakta tuttuğu dış ekonomik ilişkiler sisteminde eşitsizlik konumunun ortadan kaldırılması için yürüttüğü savaşıma dayanmaktadır. Bu savaşım, sosyalist topluluk, uluslararası komünist ve işçi hareketi, bütün ilerleme güçleri ve demokratik güçlerce etkin biçimde destekleniyor. Varolan uluslararası ekonomik ilişkiler sisteminde bir reform zorunluğunu emperyalist devletlerin kendileri de sözde kabul ediyorlar ama, çeşitli bahanelerle bunun uygulamaya konmasına karşı çıkıyorlar.

Uluslararası ekonomik ilişkilerin gözden geçirilmesi yolundaki hareket, «yeni ekonomik düzen» belgisi altında yaygınlık kazanmaktadır. Bu, Marksist bir kavram değildir. Ekonomik düzeni toplumsal düzenden, dış ekonomik ilişkileri iç ekonomik ilişkilerden yapay biçimde koparmaktadır. Ne var ki, bu kavram, dünyada geniş ölçüde yayılması, çeşitli uluslararası belgelerde yer alması ve bu şekliyle «77'ler grubu» ⁽²⁾ ve bağlantısız ülkeler hareketinin programının temel istemlerinden biri olarak ortaya çıkması nedeniyle, araştırma grubu, daha belirli bir kavram olan «uluslar-

(1) «Gelişme Yolundaki Ülkeler» kavramı, bu metinde BM belgeleri ve pratikte benimsenen anlamda kullanılmıştır.

arası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu» kavramını aynı anlamda kullanmayı olanaklı bulmuştur. Amaç, emperyalist tekellerin diktasına, yeni sömürgeci sömürüye ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ayrımcılığın bütün biçimlerine karşı ortak savaşıma katılan değişik politik güçlerin ve eğilimlerin temsilcileriyle aynı dili konuşmaktır.

«Uluslararası yeni ekonomik düzen» programının ekonomik ve toplumsal içeriği nedir? Program, kapitalizm koşullarında gerçekleştirilebilir mi, evetse, hangi emperyalist ülkeler ile gelişme yolundaki ülkeler arasındaki ilişkilere yansımaları nasıl olacaktır? Dünya kapitalist sistemini güçlendirecek mi, yoksa zayıflatacak mıdır? İki karşıt toplumsal sistem arasındaki güçler oranı üstünde yeniden kuruluşun ne gibi etkisi olacaktır? Uluslararası ekonomik ilişkilerin dönüşmesi alanında modern zamanların belibaşlı devrimci güçlerinin çıkar birliği neye dayanmaktadır? Dönüşüm hedefinin gerçekleşmesi için savaşan halkların anti-emperyalist cephesinin pekişmesi hangi temelde düşünülebilir? Bu konuda uluslararası komünist ve işçi hareketine düşen ana görevler nelerdir?

Çeşitli gruplardan devletlerin konumlarını yakından inceleyen araştırma grubunun ortaya koyduğu soruların çerçevesi aşağı yukarı böyledir.

1. Gelişme Yolundaki Ülkelerin Programı

1974 yılında, gelişme yolundaki ülkelerce bildiride formüle edilen uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluş programı ve yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurmayı amaçlayan eylem programı uluslararası ticareti, parasal ve maliye alanını, üretici güçlerin gelişmesini ve ekonomik işbirliğini ilgilendiren engin bir ekonomik sorunlar bütününü kapsamaktadır. ⁽²⁾

⁽²⁾ Bugün 120 devletten oluşan BM'deki gelişme yolundaki ülkeler topluluğu.

⁽³⁾ Gelişme yolundaki ülkeler, uluslararası ticaret alanında belibaşlı iki öneri yaptılar. Birinci öneri, hammadde ticaretini dengeli kılmaya yönelik önlemlerin uygulanmasını (hammaddelere ilişkin bütünleşme programı olarak adlandırılıyor); ikinci öneri, bu ülkelerce üretilen mamul maddelerin sanayileşmiş devletlerin pazarına sürümünde, genişlemeyi öngörüyor. Her iki öneri gelişme yolundaki ülkeler için yaşamsal bir önem taşıyor.

Parasal ve mali alanda gelişme yolundaki ülkeler, gerçek kaynak akışının artmasını ve uluslararası para sisteminin yönetimine katılımın genişlemesini sağlamaya çalışıyorlar. 1977 yılı sonlarına doğru 250 milyar dolar (ticari krediler dahil) gibi astronomik bir rakama ulaşan dış borçların amortismanı bu devletlere kendini dayatan en keskin sorundur.

Üretici güçlerin gelişmesi ve ekonomik işbirliği alanında gelişme

Bu belgelerde gelişme yolundaki ülkeler, ilk kez olarak uluslararası tekeli sermayenin sömürsünü ciddi biçimde sınırlama sorununu ve uluslararası ekonomik ilişkiler sisteminde kendilerine daha eşit bir konum sağlanması sorununu ortaya attılar. Bu istemlerden bazıları önceleri farklı bir biçimde, daha yumuşakça ileri sürülmüştü. Bütünsel bir program içinde bu istemler ötekilerle birleşince yeni bir yansıma, nitel bakımdan yeni bir içerik kazandılar: Kapitalist dünyanın ekonomik ilişkileri sistemi çerçevesinde, gelişme yolundaki ülkelerin konumunun sadece kimi yönlerine ilişkin bölümsel değişiklikler ve reformlar, söz konusu devletlerin çıkarı doğrultusunda bu sistemin değiştirilmesi programına dönüştü.

Toplumsal içeriği bakımından yeni uluslararası ekonomik düzen, araştırma grubunun kanısına göre, anti-empyalist ve demokratik nitelikli bir dönüşüm programıdır. İki temel düşünceye dayanmaktadır; 1) Uluslararası ekonomik ilişkileri demokratikleştirmek ve gerçekte gelişme yolundaki ülkeleri zora sokan hak eşitsizliğini yok etmek gerekliliği; 2) Kendiliğindenci pazar güçlerinin eylemlerini düzeltmek amacıyla ekonomik ilişkilerin politik düzenlenişinde uluslararası bir işleyiş kurulması.

Bu fikirlerden ilkinin gerçekleşmesi, uluslararası ilkesel ilişkilerin kesinleşmesine bağlıdır: Devletlerin egemenliğinde eşitlik, halkların kendi yazgısını belirlemesi, yabancı toprakların fethinin kabul edilmezliği, devletlerin iç işlerine karışmama, ekonomik ve toplumsal sistemlerin özgürce seçimi ve bu nedenlerle ayrımcılık yapılmaması, ulusallaştırma hakkı da içinde olmak üzere devletlerin kendi ekonomik kaynakları üstünde koşulsuz egemenliği, sömürgeciliğin ve ırkçılığın mahkûm edilmesi vb.

İkinci fikir, uluslararası kapitalist ticaretin soyguncu niteliğini değiştirmek, gelişme yolundaki ülkelerin dış borçlarının yükünü hafifletmek, uluslararası para sisteminin yönetim ve yürütümüne, reforma katılımı genişletmek, yeni teknik araçlar elde etme koşullarını iyileştirmek, uluslararası tekeller üstünde bir denetim kurmak ve kurtulmuş ülkeler arasında ekonomik ilişkilerin yaygınlaşmasına yardımcı olmak amacıyla ileri sürülen pratik önlemlerde anlatımını buldu. ⁽⁴⁾

Bu önerilerin gerçekleşmesi, gelişme yolundaki ülkelerin dünya arena-
sındaki yeni bağımsız politik rolü ile dünya kapitalist ekonomisinin ulus-

yolundaki ülkelerin temel istemleri, dünya sanayi üretimindeki paylarını 2.000 yılına dek % 25 artıracak biçimde sanayinin gelişmesine katkıda bulunulmasını, yeni teknik araçların ve yeni teknolojilerin elde edilmesi için koşullarda köklü bir hafiflemeyi, çokuluslu şirketlerin etkinliklerinin ulusal devlet tarafından denetlenmesini, az gelişmiş ülkelerin kayırılmasını, genç devletler arasında işbirliğinin geliştirilmesini kapsıyor.

(4) «Kurtulmuş ülkeler» kavramı, bu metinde sömürge ve yarı sömürge bağımlılığından politik bakımdan kurtulmuş olan Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerini belirtir.

lararası ekonomik ilişkiler alanında, her zaman bağımlılığa dayalı olan durumu arasındaki dengesizliği büyük ölçüde giderecektir. O nedenle, gelişme yolundaki ülkelerin istemlerinin yerine getirilmesi emperyalizmin ciddi bir yenilgisi olacaktır.

Bu hedefin gerçekleşmesi yolunda gelişen hareket toplumsal açıdan türdeş değildir. Harekete katılanlar, hareketin sonul amaçlarını ve görevlerini kendilerince ortaya koyuyorlar. Kimileri, emperyalizmle tepeden uzlaşma yoluyla dünya gayri safi ürününün yeniden bölüşümünün peşinde koştuktan öteye gitmiyorlar. Ötekiler, varolan ilişkilerin gerçekten köklü biçimde değişmesine çalışıyorlar, ekonomik potansiyeli ve gelişme düzeyi ne olursa olsun, devletlerin gerçek hak eşitliği uğruna eylem yürütüyorlar.

Savaşımın bugünkü aşamasında, değişik seçenekleri uzlaştırmaya dayanan eğilim ağır basıyor. Anti-emperyalist çıkarları birliği, dış ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşunun farklı yaklaşımlarına bir bütün olarak üstün geliyor. Ancak, gelişme yolundaki ülkelerin ekonomik ayrımlaşması derinleştikçe ve özel istemleri karşılandıkça, dünyada ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu hareketi içindeki merkezkaç eğilimler çoğalma tehlikesi taşımaktadır; dünya fiyatlarının yapısındaki değişiklik, sanayice daha hızlı bir gelişme, yabancı sermaye akışı ya da başka koşulların bir araya gelmesi sayesinde özel olarak elverişli durumda bulunan devletlerin bir bölümünün emperyalizmle bir uzlaşma arama yeteneğinde oldukları gözden uzak tutulamaz. Bu daha çok, emperyalist güçlerce izlenen politikaya ve gelişme yolundaki ülkelerle açık bir çatışmadan kaçınmak için verecekleri ödönlere bağlı olacaktır.

Uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu hareketinin ortak platformu, harekette yer alan devletlerin farklı konumları arasında bir uzlaşma oluşturmaktadır. Başka deyişle, ileri sürdükleri istemlerde belli bir tutarsızlık, belli bir çelişki oluşturmaktadır. Araştırma grubu şu örnekleri ortaya çıkardı:

Örneklerden biri, «Kuzey-Güney» kavramından kaynaklanıyor. Biliniyor ki, gelişme yolundaki ülkeler, emperyalist ve yeni sömürgeci sömürü, ekonomik bunalımların ağır sonuçları, para sisteminin bozulması, sürekli enflasyon ve kapitalist üretim anarşisinin öteki belirleşleri yüzünden sıkıntı çekiyorlar. Bu durumda, öyle görünüyor ki, bu ülkelerin kapitalizmin neden olduğu zararlara karşılık haklı istemlerini ona yöneltmeleri gerekiyor. Oysa, bu ülkelerin kimi politik liderleri kapitalist ve sosyalist devletleri yapay biçimde «Kuzey» kavramının içinde toplayarak ayrımsız bir yaklaşım gösteriyorlar. «Güney» kavramı içinde gruplandırılan gelişme yolundaki ülkelerin tümü adına, onlara pratik olarak aynı istemleri sunuyorlar.

Uluslararası yardım adı altında, ulusal gayri safi ürünün belirli bir yüzdesinin kurtulmuş ülkelere otomatik olarak transferi istemi bu açıdan

karakteristiktir. Bu konuda, Sovyet hükümetinin «Uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu» hakkındaki açıklaması apaçıktır:

«Gelişme yolundaki ülkelerin, ekonomik yardım adı altında, ulusal gayri safi ürünün belirli bir bölümünün kendilerine zorunlu transfer istemi de içinde olmak üzere, gelişmiş kapitalist ülkelere dayattıkları istemlerin Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist devletlere dayatılması için hiçbir neden yoktur ve olamaz.» (5)

Açıklama, sosyalist ülkelerin gelişme yolundaki ülkelere yaptıkları yardımın eski günahlarının kefareтини çekme biçimi, verilen zararları karşılamak demek olmadığını, ortak düşman olan emperyalizm, sömürgecilik, yeni sömürgeciğe karşı savaşım yürütmeyi olanaklı sayıyorlar. Oysa, yeni ekonomik düzen ancak bütün devlet grupları arasındaki ilişkileri kapsadığı ve bunların yasal çıkarları gözönüne alınarak kurulduğu takdirde gerçekten evrensel ve eşit olabilir. Evrensellik ilkesinden her türlü sapma, ayrımcılığın herhangi bir biçimi karşısında her türlü hoşgörü belirişi, gelişme yolundaki ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkilerde hak eşitliği için yürüttükleri bütün savaşımı tehlikeye düşürür.

Devam edelim. Gelişme yolundaki ülkelerin kimi temsilcileri, ileri sürülen istemlerin evrenselliği ilkesini yüceltirken, bu öneriyi farklı toplumsal rejime sahip ülkeler arasındaki ilişkilere yaymaksızın uluslararası ekonomik ilişkilerde ayrımcılığa karşı savaşım yürütmeyi olanaklı sayıyorlar. Oysa, yeni ekonomik düzen ancak bütün devlet grupları arasındaki ilişkileri kapsadığı ve bunların yasal çıkarları gözönüne alınarak kurulduğu takdirde gerçekten evrensel ve eşit olabilir. Evrensellik ilkesinden her türlü sapma, ayrımcılığın herhangi bir biçimi karşısında her türlü hoşgörü belirişi, gelişme yolundaki ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkilerde hak eşitliği için yürüttükleri bütün savaşımı tehlikeye düşürür.

Kurtulmuş ülkelerin ekonomik gelişmesini ileriye götürmek ve halkların gönençini yükseltmek için muazzam kaynaklar gerekiyor. Silâhlanmanın sınırlandırılması, sonra azaltılması ve silâhsızlanma, kapitalist Batı'nın eski sömürge kuşağından aldığı yeni sömürgeci başlarda doğrudan bir indirimle birlikte, bu araçların en önemli potansiyel kaynağını oluşturabilecektir. Bu, detantın maddeleşmesi olacak ve gereksinmesi olan ülkelere uluslararası yardımı artırmak için bu şekilde bloke edilen kaynakların bir bölümünün kullanılması olanağını açacaktır. Bu apaçık gerçeğe karşın, «77'ler grubu»nun kimi temsilcileri, «önce gelişme, sonra detant» yersiz belgisini bugüne dek sürdürdüler. 1978 Mayıs-Haziran aylarında toplanan Birleşmiş Milletler Genel Konseyi'nin silâhsızlanma özel oturumu, detant, silâhsızlanma ve gelişme için yardımın genişlemesi arasındaki bağlantıyı ele alma biçiminde açık bir ilerleme olduğunu, sözlerden eyleme geçilmesi yolunda yine de birçok engellerin ortaya çıktığını gösterdi.

«77'ler grubu»nun birçok üyelerince savunulan yeni ekonomik düzen görüşünün iç gelişkisi, son çözümlemede öne sürülen bütün yeniliklerin

(5) «Pravda», 5 Ekim 1976.

sadece kapitalizmin çerçevesi ve alanı üstünde temellenmesine dayanmaktadır. Emperyalist yeni sömürgeci sömürüye karşı olan kurtulmuş devletlerin çoğunluğu, bu sömürünün, kapitalist düzenle olan organik bağıni henüz kavramamışlardır; emperyalizmin, kapitalizmin temel niteliklerinin doğrudan takipçisi ve gelişmiş olduğu tartışmasız gerçeğinden gerekli sonuçları çıkarmamışlardır. Bunun içindir ki, gelişme yolundaki ülkelerce öne sürülen yeniden kuruluş programı, uluslararası ekonomik ilişkilerin kapitalist sisteminde bir reformdan, yeni sömürgeci emperyalist sömürünün temellerini dahi – perspektifte bile olsa – yok etmeksizin, kendiliğinden pazar güçlerinin eyleminde bir sınırlamadan öte bir şeyi öngörmemektedir.

Yeni uluslararası ekonomik düzen ile gelişme yolundaki ülkelerde iç ekonomik durum arasındaki tam kopukluk önemli bir boşluk oluşturuyor. İlerici demokratik reformlar yoluna koyulan birçok ulusal demokratik devletlerin ve sosyalist yönelimli bir grup devletin dışında – yani gelişme yolundaki ülkelerin çoğunluğu – iç ve dış dönüşümler arasında zorunlu olan bağlantıyı kurmuyorlar. Oysa, gelişme yolundaki ülkelerde bugüne dek biriktirilen deney, dışardan kaynak akışında basit bir artışın gelişmenin temel sorunlarını – yüzyıllık gerikalmışlığın aşılması; kitlesel yoksulluğun, bölümsel istihdamın ve işsizliğin, alfabetizliğin yok edilmesi – kendi başına çözemediği ve modern bir üretici güçler sisteminin kuruluşunu getirmediği gerçeğine kuşku bırakmamaktadır. Derin ileri toplumsal dönüşümlerin yapılmaması, dış kaynaklı reçetelerin çoğalması, gelişme yolundaki ülkelerde toplumsal eşitsizliği, ayrıcalıklı üst katmanların zenginleşmesini, birçok hammadde ve petrol dışsatımcısı ülkelerde olduğu gibi bunların çıkarlarının uluslararası tekelci sermayenin çıkarlarıyla içiçe geçmesini artırmaktan öteye gidemez.

2. Emperyalist Devletlerin Konumu

Bellibaşlı kapitalist devletlerin resmi açıklamalarını ve pratik eylemlerini çözümledikten sonra araştırma grubuna katılanlar şu sonuca vardılar: Yeni uluslararası ekonomik düzen fikri karşısında emperyalizmin tutumu karışık ve çelişkilidir. Bir yandan, emperyalist güçlerin kendileri için kârlı olan uluslararası ekonomik alışveriş koşullarını ve kurallarını ayakta tutmakta, gene devletlerin ekonomisi ve dış ticaretinde tekellerin konumlarını korumakta çıkarları vardır. Öte yandan, kapitalizmin bugünkü uluslararası ekonomik ilişkiler sisteminin birçok yönleriyle çağdaş dünyanın gerçekliklerine uygun düşmediğini, kurtulmuş ülkelerin yaptığı artan baskıya karşı koyamadığını görmezden gelemiyorlar. Kapitalizmin istikrarsızlığının artması, parasal ve mali sistemindeki derin bunalım, emperyalizmin değişik çevrelerinin giriştiği ticari savaşta dönemsel kıışımlar, kes-

kin bir enerji bunalımı, hammadde, beslenme, çevre kirlenmesi gibi global sorunların büyümesi, bunun göstergeleridir. Kapitalist dünyayı bir bütün olarak sarsan 1974–1975 ekonomik bunalımı, uluslararası ekonomik düzen ya da daha çok ekonomik kargaşa ile insanlığın ezici çoğunluğunun çıkarları arasındaki dengesizliği yeni bir güçle açığa vurdu.

Bu koşullarda sanayileşmiş kapitalist devletler yeni uluslararası ekonomik düzen fikrini açıktan açığa reddedemezler; iyi ya da kötü bütün yollardan, değişikliği ertelemeye ve uzun süredir olgunlaşmış bulunan değişiklikleri en küçük düzeye indirmeye çalışıyorlar. Böylesi bir politika için köklü bir neden vardır: Bugünkü sistem, uluslararası tekelci sermayeye, eski sömürge kuşağında yaratılan ulusal gelirin önemlice bir bölümünü emme olanağı veriyor. Yoksul ülkelerden zengin ülkelere geri giden bu sermayenin gerçek hacmini ortaya çıkarmak olanaksızdır. Yılda 50 ya da 100 milyar dolar olarak kabul edilmektedir. Ve bu rakam, dünya kapitalist ekonomisinin iki kesimi arasında büyüyen uçurumda küçümsenemeyecek bir rol oynamaktadır.

Uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu alanında emperyalist güçlerin stratejik hedefi, 1973–1974 kışında, petrol bunalımı sırasında olduğu gibi, gelişme yolundaki ülkelerle açık bir çatışmanın yinelenmesinden kaçınmak için geçici sorunlarda boyun eğmeye ve dünya ekonomik ilişkilerinin şimdiki sisteminin temelini olabildiğince korumaya yöneliktir.

Emperyalist devletler için benzer bir sınırlı yeniden kuruluş, eski sömürge kuşağını kapitalist dünyanın sanayi merkezlerine daha sıkı biçimde bağlayarak kapitalist ekonominin gelişiminde daha dengeli dış koşulları sağlama aracı olma doğrultusundadır. Öte yandan, kurtulmuş ülkelerde dünya sosyalizminin etkisini zayıflatmak ve özellikle sosyalist yönelimli ülkeleri seçtikleri yoldan geri dönmeye zorlamak görevi belirlenmektedir. Emperyalizmin stratejilerinin temel kaygısı, uluslararası yeni ekonomik düzen hareketinin emperyalist sömürünün temellerine karşı bir savaşıma dönüşmesine hiçbir şekilde olanak bırakmamak, «Kuzey-Güney» diyalogunu kapitalizmin çerçevesinde sürdürmektir.

Gelişme yolundaki ülkelerin somut istemleri karşısında kapitalist ülkelerin tutumunu belirleyen değerlendirmeler bunlardır. Çeşitli kapitalist ülkelerin konumlarına damgasını vuran önemli ayrılıklar, son zamanlarda gözle görülür biçimde hafiflemiştir. Öyle ki, yeni uluslararası ekonomik düzen sorununa ilişkin emperyalist politikanın bir bütün halinde evriminden söz etmek olanaklıdır. Açık muhalefet, dikta girişimlerinden uzlaşma arayışlarına ve daha esnek diplomatik manevralara dek uzanan bir evrimdir bu.

AET ile daha sıkı bir ekonomik bütünleşme karşılığında, sözleşmeye katılan gelişme yolundaki ülkelere ekonomik avantajlar sağlayan 1975

Lome sözleşmesi ⁽⁶⁾, emperyalist güçlerin bu yeni taktiğine bir örnek oluşturabilir. Aralık 1975'den Haziran 1977'ye dek süren ve uluslararası ekonomik işbirliği sorunlarına ayrılmış olan Paris «27'ler konferansı» (yedi sanayileşmiş ülke, AET ve gelişme yolundaki 19 ülke) bu taktiğin başka bir örneğidir.

«27'ler konferansı»nın birçok amacı vardı: İlk olarak, tartışmayı Batı'nın sürekli biçimde suçlu iskemlesinde yer aldığı Birleşmiş Milletler'in geniş forumundan bir grup seçilmiş ülkenin katılacağı, daha dar ve ayrı bir konferansa kaydırmak söz konusuydu. İkinci olarak, sosyalist ülkeleri görüşmelere ne biçimde olursa olsun katılmaktan uzak tutmak ve böylece dünyanın gelecekteki sisteminin çeşitli ilkesel sorunlarını gündemden çıkarmak, gelişme yolundaki ülkeleri Batı'yla olan ilişkilerindeki tartışmalı sorunların çözümlerinin araştırılmasında zorunlu bir destekten yoksun bırakmak gerekiyordu. Üçüncü olarak, tartışmayı, kapitalist güçleri gerçekten ilgilendiren bir tek soruna indirgemek gerekiyordu; dünya kapitalist ekonomisine hammadde sağlanmasında – en başta petrol – istikrar ve petrol fiyatlarında karşılıklı olarak kabul edilebilir bir düzey.

Beklendiği gibi bu konferans gündemde yer alan büyük sorunların hiçbirisi üstünde ortak bir çözüme varamadı, ayrılıkların açığa vurulmasıyla kapandı. Gelişme yolundaki ülkeler açısından bu tam bir yenilgi oldu. Ne ki, kapitalist devletler bakımından ise, enerji hammadde gibi anahtar ekonomik sorunlardaki konumlarını önemli ölçüde eşgüdümleştirme ve gelişme yolundaki ülkelerin parasal borçlarının düzenlenmesi sorununa ortak bir yaklaşım formüle etme olanağını vererek, konferans, onlar için görevini yerine getirmiş oldu. Yine konferans, kapitalist devletlere, belli bir ölçüde, gelişme yolundaki ülkelerin birliğini sarsma, emperyalizme karşı saldırıyı zayıflatma, tek kelimeyle, baskıyı hafifletme olanağı tanıdı.

Gelişme yolundaki devletleri bölmeyi amaçlayan politika meyvalarını vermeye başladı: 1977'de, OPEC üyesi beş ülkenin sekizlere karşı oy kullanması sonucu, 1978 yılında petrol fiyatlarının dondurulmasına karar verildi. Emperyalist devletler OPEC saflarına aylık tohumları ekmeyi ve bu örgütü önemli ölçüde zayıflatmayı böylece başarıyorlardı. ⁽⁷⁾

Belirtelim ki, açığa çıkan «sarılar» emperyalist yanlısı bir çizgi izleyen ve ABD'ne askersel ve mali bakımlardan sınıksız bağlı olan ülkelerdi.

Kuşku yok ki, kapitalist güçler, gelişme yolundaki ülkeler arasında var

⁽⁶⁾ Sözleşme, AET'ye ortak olmuş bir grup devlet ile Ortak Pazar arasındaki ilişkileri düzenleyen yeni ilkeleri hazırladı. Sözleşme 1980 yılında sona erecektir. Yeni bir sözleşme konusundaki görüşmeler sürmektedir.

⁽⁷⁾ Kapitalist ekonominin durmaksızın kötüleşen hastalıklı hali, artan enflasyon, doların sürekli düşüşü, aynı OPEC ülkelerini, 1978 Aralık ayında toplam % 14,5'luk bir yükselmeye, 1979'da petrol fiyatlarında derin bir artış kararı almaya yöneltti.

olan ayrılıklar üzerinde oynamaya, kimi ülkelerin ve ülke gruplarının ekonomik çıkar farklılıklarından yararlanmaya, ülkeler arasındaki politik ayrılıkları derinleştirmeye devam edeceklerdir. Bundan amaç, yeni uluslararası ekonomik düzen hareketini parçalamak ve kurtulmuş devletleri etkili ortak eylemlere girişmekten alıkoymaktır.

Araştırma grubu şu sonuca varmıştır ki; önümüzdeki yıllarda, uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu konusunda sanayileşmiş kapitalist ülkelerin politikası görünüşe göre iki eğilimin sonucu olacaktır: Birinci eğilim, kurtulmuş ülkelerin en kökten istemlerini bloke etmek; ikinci eğilim onlara ödünler, avantajlar vermek ve gelişme yolundaki ülkeler arasındaki ilişkilerde en tiksindirici eşitsizlik belirleşlerini yok etmeye yönelik önlemleri (olayların zorlamasıyla, eksik biçimde gecikmeyle) uygulamaya sokmak.

3. Sosyalist Topluluğun Desteği

Araştırma grubu, sosyalist topluluğun politikasının ve bugünkü durumda uluslararası ilişkilerin genel havası üstündeki etkisinin çözümlmesine aynı bir yer vermiştir. Grubun vardığı temel sonuçlardan biri şudur ki, uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu için savaşımın ve özellikle gelişme yolundaki ülkelerin somut istemlerinin uygulanmasının açınımları, daha çok, dünyadaki sınıf güçleri oranının değişmesine, sosyalist topluluğun ekonomik gücünün artış tempolarına, gelişme yolundaki ülkelerle işbirliğinin genişlemesine ve yeni uluslararası ekonomik düzenin uygulanmasıyla ortaya çıkacak özel sorunlar çerçevesinde eylemlerin eşgüdümü kılınmasına bağlı olacaktır. Uluslararası ekonomik ilişkilerde olumlu değişiklikler meydana gelmesi için detant sürecinde reel bir gelişme, silâhlanma yarışının sınırlandırılması konusunda bir antlaşma ve silâhsızlanma politikasına bir geçiş koşulu olarak gereklidir.

Sosyalist topluluk, sömürü ve ezginin bütün biçimlerinden tam kurtuluş için Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının yürüttüğü savaşımın güvenilir kalesi olmuştur ve öyle kalmıştır. Bugün kimse için bir sır değildir ki, iki sistem arasındaki güçler oranında sosyalizmin lehinde oluşan köklü değişiklik, gelişme yolundaki ülkelere 1973–1974’de emperyalizme açıktan meydan okuma ve yeni uluslararası ekonomik düzenin kurulmasını isteme olanağını vermiştir. Henüz yakın bir geçmişte, kendi ekonomik çıkarlarına zarar vermeyi amaçlayan her türlü girişimi amansızca parçalayan «bu dünyanın büyükleri», bu kez alışılageldikleri yöntemlere başvurmayı göze alamadılar. Görüşme masasına oturmak zorunda kaldılar.

Bu, anımsatılması gereken bir şeydir, çünkü, kurtulmuş ülkelerde kimi politikacılar, gelişme yolundaki ülkeler ile kapitalist ülkeler arasında güçler oranında meydana gelen değişiklikleri açıkça abartma eğilimi vardır.

Oysa, modern dünyanın gerçekliklerinin duru bir çözümlemesi, kendi doğal kaynakları üstünde etkili bir ulusal egemenliğin pekiştirilmesiyle ilgili olarak kurtulmuş ülkelerin elde ettiği tartışma götürmez başarılarla karşın, sanayileşme ve ulusal ekonominin sağlamlaşması alanında önemli başarılarla karşın, dünya kapitalist ekonomisinde, ekonomik baskının gerçek kaldırıcılarının her zaman emperyalist güçlerin elinde bulunduğunu gösteriyor. Bu kaldırıcılar, sanayi gücünü, bilimsel ve teknik üstünlüğü, uluslararası banka sistemini ve dünya mali kaynaklarının büyük bölümünü, uluslararası ticaretin denetimini, ulaşımı, sigortaları, dışsatıma yönelik gıda maddeleri yedeklerinin büyük bir bölümünü içeriyor. Ancak, dünyada sınıf güçleri oranındaki yukarda belirtilen köklü değişiklik sayesinde, kapitalizm tarihsel girişkenliğini yitirirken, sosyalizmin dünyanın tüm gelişimi üstünde belirleyici bir etki yapması sayesinde ki, sömürgesel, yarı sömürgesel ve politik bağımlılıktan kurtulan ülkeler, emperyalist tekellerin diktasına başarıyla karşı koyabiliyorlar ve askersel, ekonomik ve teknik potansiyellerinin artan gerikalmışlığına karşın daha eşit ekonomik ilişkiler elde edebiliyorlar.

Sosyalist devletler, Birleşmiş Milletler Genel Konseyi'nin 9. özel oturumunda, Nairobi'deki UNCTAD-IV'te ve yeni uluslararası ekonomik düzenin genel ve daha özel sorunlarını incelemiş olan öteki uluslararası konferanslarda, kurtulmuş ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkileri demokratikleştirmeyi amaçlayan ortak istemlerini desteklemişlerdir. Bunu her zaman-kinden büyük bir inançla yaparken sosyalist topluluk, kuruluşundan bu yana, uluslararası ekonomik ve ticari ilişkilerin normalleştirilmesini, yeni sömürgeliliğin kökünden temizlenmesini, politik ve toplumsal nedenler yüzünden ayrımcılığın bütün biçimlerinin ortadan kaldırılmasını, devletler arasında birbirlerinin iç işlerine karışmama ilkesine kesin uyularak, karşılıklı olarak yararlı, gerçekten eşit ilişkilerin kurulmasını her zaman benimsemiştir.

Hammadde ticaretini dengeli kılmayı ve dışsatımlar sayesinde gelişme yolundaki ülkelere düzenli girdiler gelmesini güven altına almayı hedef tutan bir önlemler sisteminin benimsenmesi, gümrük ya da başka bütün sınırlamalar ortadan kaldırılarak bu ülkelerin sanayi ürünlerinin sanayileşmiş devletlerin pazarlarına sürümünün kolaylaştırılması, kurtulmuş devletlerin sanayileşmesine yardım, bir «teknoloji transferi» kotasının uygulanması, çokuluslu şirketlerin etkinliği üstünde denetim kurulması, en az gelişmiş ülkelere öncelikli ülke statüsünün verilmesi, gelişme yolundaki ülkelerin kendi aralarındaki işbirliğini genişletmeye yönelik önlemlerin desteklenmesi gibi yeni uluslararası ekonomik düzenin programının temel tezleri SSCB ve sosyalist topluluğun öteki ülkelerince desteklenmekle kalmamış; bu ülkeler, UNCTAD-IV'e sunulan ortak bir bildiriye bu tezleri en kısa zamanda uygulamaya koymayı amaçlayan yapıcı önerilerde bulunmuşlardır.

Gelişme yolundaki ülkelerin yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurma doğrultusundaki programı karşısında sosyalist devletlerin tutumunu, programın anti-emperyalist yönelimi, bugünkü yeni sömürgeci sistemini sarsması ve emperyalizmin manevra alanını daraltması olgusu belirliyor. Belirleyici değerlendirme şöyledir: Bu programın bölümsel, eksik de olsa uygulanması, uluslararası ekonomik ilişkilerin bugünkü durumuna oranla gelişmesinde temel bir ilerleme kaydedecek ve emperyalizme karşı savaşımı sürdürmek için stratejik bir köprü başı oluşturacaktır.

Yeni uluslararası ekonomik düzene ilişkin sosyalist ülkelerin yaklaşımı şu önemli özelliği gösterir: onlar ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşunu, günümüzde uluslararası politik durumun bütün olarak değişmesiyle sıkı bağlantı içinde, devletler arasındaki ilişkilerin demokratik dönüşümünün tarihsel sürecinin bir bileşeni olarak ele alıyorlar. Bunun içindir ki, onlar, barışın olmazsa olmaz koşulu olarak sâlihlanma yarışının durdurulmasına ve uluslararası detantın derinleştirilmesine özel bir önem veriyorlar. Sosyalist topluluk devletleri, gelişme yolundaki ülkelere aktarmak üzere ek kaynaklar bulmanın gerçek olanağını bu hedefin gerçekleşmesine bağlıyorlar. Bu hedefin çok önemli değişik sonuçları vardır, çünkü, yeni uluslararası ekonomik düzenin kuruluşunun pratik sorunlar da içinde olmak üzere, insanlığı uğraştıran sorunların çözümüne giden yolları verimlice araştırmaya ancak bir barış ortamında girişilebilir.

4. Geniş Bir Anti-emperyalist Cephe İçinde Bütün Demokratik Güçlerin Birliği

Yeni uluslararası ekonomik düzen programı karşısındaki tavrını belirleyecek olursak, sosyalist topluluk, dünya komünist ve işçi hareketi, bütün ilerleme güçleri, demokratik güçler her şeyden önce, dünya kapitalist ekonomisinin eşit olmayan ekonomik ilişkiler sisteminin dönüşümü için savaşımın, nesnel bir tarihsel süreç olduğu gerçeğinden yola çıkıyorlar. Bu süreç, yüzeyde, devletler düzeyinde eylemlerle, kurtulmuş ülkelerin hükümetlerinin politik girişimleriyle kendini gösteriyor. Bu eylemler doğallıkla, ulusal hedefler ve sınıfsal hedefler güdüyorlar. Ne ki, öznel biçimin ardında nesnel bir içerik var: Kapitalizmin uluslararası ekonomik ilişkilerinin Procruste (*) yatağında sıkışmış olan dünya üretici güçlerinin gelişmesi zorunluğu. Ekonomik eşitlik için savaşımın bu nesnel içeriği, kurtulmuş ülkeler ile emperyalist devletler arasındaki çatışmaya derin bir uzlaşmaz çelişki niteliği kazandırıyor.

Yeni uluslararası ekonomik düzeni değerlendirirken komünistler, bu kav-

(*) Procruste: Konuklarının boylarını yatağa uydurabilmek için onları çekip uzatan ya da keserek kısaltan efsane kahramanı – ç. n.

ramın donuk ve değişmez olmadığı gerçeğini de dikkate alıyorlar. Tartışma içinde ve özellikle ileri sürülen istemlerin gerçekleşmesi için yürütülen gerçek savaşım sırasında, kavramın içeriği belirginleşiyor, bütünleniyor ve uyumlu bir hal alıyor. Bir bütün olarak bu savaşım dünya kurtuluş hareketinin yolunu izleyerek geliyor. Savaşımın hedefleri ve ilkeleri, tam olmamakla birlikte Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki milyarlarca insanın çıkar ve özlemlerini, açlık, gerikalmışlık ve var olan bağımlılık biçimlerinden kurtulma arzularını yansıtıyor. Geleneksel yeni sömürgeci sömürü biçimlerinin yok edilmesi, savaşım sadece bununla sınırlı kalsa bile, bugünkü duruma göre ileriye doğru büyük bir adım, gelişme yolundaki ülkelerin halkları ve tüm insanlık için ileri bir aşama oluşturacaktır.

Son olarak komünistler, yeni uluslararası ekonomik düzen programı hernekadar karışık bir nitelik taşıyorsa da, her zaman tutarlı olmasa da, programın gerçekleşmesi yolundaki geniş demokratik hareketi hem kapitalizmin merkezlerinde, hem de onun çevresinde uluslararası tekelci sermayeye karşı devrimci savaşımının güçlenmesinin bir etkeni haline dönüş- türmek için gerçek olanakların var olduğunu bütünüyle anlıyorlar.

Yeni uluslararası ekonomik düzen için savaşımın nesnel mantığı, belirli koşullarda, bu hareketin sonul hedefini «aşmaya» elverişlidir ve bugün hayal edemediğimiz ilerici değişikliklerin çok daha önemli bir etkeni haline gelebilir. Hangi koşullarda ve ne şekilde ortaya çıkabilir bu?

Bu biraz da, emperyalizmin politikasına bağlı olacaktır. Emperyalizm, ayrıcalıklarına asılmakta ne kadar çok direnç gösterirse, kurtulmuş ülkelerin yasal istemlerinin karşılanması konusunda ne denli sert bir konum alırsa, uzun süredir olgunlaşmış olan değişikliklere ne denli çok engel çıkartırsa, başlangıçta emperyalist sömürünün ölçüsünü hafifletmeyi amaç gören ekonomik eşitlik hareketinin emperyalizmin temellerine karşı bir savaşım haline dönüşme şansı o kadar çok olacaktır.

Ancak asıl gelişme yolundaki ülkelerin devrimci demokratik güçlerinin, gelişmiş kapitalist ülkelerin komünist ve işçi partilerinin politikasına ve doğrallıkla, sosyalist topluluğun etkin konumuna bağlı olacaktır.

Araştırma grubunun kanısınca birbirine karşılıklı olarak bağımlı dört görev ortaya çıkıyor.

Birinci görev, yeni uluslararası ekonomik düzen hareketi ile uluslararası detant, silâhlânma yarışının durdurulması, stratejik olmayan silâhların azaltılması ve silâhsızlanma savaşımı arasında daha sıkı bir bağlantı sağlamaktır. Bu görevin çözümüne giden yol, gelişme yolundaki ülkelerin istemlerinin ancak bir barış ortamında ve savaş tehdidi ortadan kaldırıldığında gerçekleştirilebileceğini; askersel harcamaların azaltılmasının, gelişme yolundaki ülkelere yapılan uluslararası mali yardımı çoğaltma

olanağı veren — tek olmasa da — en önemli kaynağı oluşturduğunu yorulmak bilmeden açıklamaktan geçiyor.

İkinci görev, ağırlık merkezini bölüşüm alanının dönüşmesi için savaşımdan üretim alanının değiştirilmesine ve uluslararası iş bölümünde gelişme yolundaki ülkelerin durumunun değiştirilmesine kaydırarak, yeni uluslararası ekonomik düzen programının nesnel olarak anti-emperyalist içeriğini derinleştirmek; en sonunda kapitalist düzene karşı bir savaşıma dönüşmesi için çalışarak hareketin anti-tekelci doğrultusuna güç kazandırmaktır. Başka deyişle, yeni sömürgeci sömürüye karşı bir savaşım olarak anlaşılan «anti-emperyalizm»i «anti-kapitalizm»e dönüştürmek söz konusudur.

Üçüncü görev, dış ekonomik ilişkiler alanının yeniden kuruluşu için savaşımlı derin iç toplumsal dönüşümler, toplumsal yaşam biçimlerinin kökten yenileşmesi yolunda halk yığınlarının hareketine bağlamaktır. Savaşımın bir hedefini (çok yapılılı bir toplumun yeniden kuruluşu ve gerikalmışlığın aşılması) ötekine (uluslararası ekonomik ilişkilerin değiştirilmesi ve emperyalizme bağımlılığın ortadan kaldırılması) karşı koymamak ya da birbirine geçmesini önlemek için, gelişme yolundaki ülkelerde bu görevin yerine getirilmesine çalışmak önemlidir. Gelişmiş kapitalist ülkelerde bu bağlantının zorunluğunun bilincine varılmış olması, inandırılmak istendiği gibi, gelişme yolundaki ülkelerin istemlerinin karşılanması nedeniyle, uluslararası ekonomik koşulların bozulması bahanesi altında, tekelci burjuvazinin halk yığınlarının yaşam düzeyine karşı saldırıya geçmesine engel olabilir.

Dördüncü görev, sosyalist topluluğun, kapitalizmin sanayice gelişmiş ülkelerinin komünist ve işçi partilerinin, kapitalizm dünyasındaki devrimci demokratik güçlerin uluslararası ekonomik ilişkilerin demokratik ilkeler doğrultusunda yeniden kuruluşunun somut hedeflerinin uygulanması için yürüttükleri savaşım arasında gerçek ve tutarlı bir bağlantı sağlamaktır.

Kuşkusuz, tekelci burjuvazi sanayice gelişmiş kapitalist ülkelerdeki emekçi yığınlarının ekonomik çıkarlarını eski sömürge kuşağının çıkarlarıyla karşı karşıya koyarak halkların anti-emperyalist cephesini bölmeye çabalayacaktır. Kurtulmuş ülkelerin yasal istemlerinin yerine getirilmesinin kaçınılmaz biçimde gelişmiş kapitalist ülkelerdeki halkın yaşam düzeyinde bir düşüye yol açacağını, buna kanıt olarak gösterecektir. Gerçekte, yeniden kuruluş sorununun çözümü gelişmiş ülkelerin emekçilerinin yaşam düzeyini düşürüp, gelişme yolundaki ülkeler halklarının yaşam düzeyini yükseltmekten ibaret değildir. Sömürücüleri, içinde bulundukları ayrıcalıklarının bir kaçından vazgeçmeye, uluslararası tekelci sermayenin elde ettiği kârların dizginsiz yükselişini sınırlamaya, ekonomik bakımdan ileri ülkeler ile gerikalmış ülkeler arasındaki ayrımların ortadan kaldırılması koşullarını yaratmaya zorlamak söz konusudur.

Bütün ülkelerin emekçilerinin enternasyonalizmi, yaşamsal çıkarlarının birliği, ortak düşman olan uluslararası sermayeye karşı savaşında dayanışmayı pekiştirmeyi, işçi sınıfının, tüm emekçilerin ve sömürülen yığınların gerçek çıkarlarına yanıt getiren uluslararası ekonomik ilişkilerin demokratikleşmesi sorununun çözülmesine çalışmayı gerektiriyor.

Bu ödevin gerçekleşmesi açısından savaşımın ana eksenini seçmek temel bir önem taşıyor. *Hammadde ve enerji kaynakları üstünde eşit fiyat düzenlenmesi sorunu ya da gelişme yolundaki ülkelerde üretim transferinin çokça elemeği gerektirmesi sorunu ya da önceden alınan dolaylı dışalım vergilerinin karşılığının bu ülkelere ödenmesi sorunu* – bunların hiçbirisi önemi ne olursa olsun, bu eksen oluşturamaz.

Araştırma grubunun görüşüne göre asıl darbe çok uluslu şirketlere yöneltilmelidir.

Bu uluslararası dev tekeller, dünya kapitalist ekonomisi sisteminin tümünde emekçi yığınlarının en büyük sömürücüsü durumundadırlar. Onlara karşı savaşım, çokuluslu tekellerin denetim dışı etkinliğini gemlemek için kapitalist dünya ekonomisinin bütün alanlarında, geniş halk yığınlarının çabalarını birleştirme yolunda nesnel bir temel yaratır.

Böylesi bir yaklaşımın doğruluğu enerji bunalımının genişlemesi sırasında ve global ekonomik sorun olarak hammadde kıtlığını doğması sonucunda, bütün çıplaklığıyla açığa çıkmıştır. Konjonktürel etkenlere ve uzun erimli nesnel etkenlere bağlı olarak petrol ve hammadde fiyatlarının yükselmesini çokuluslu şirketler, gelişmiş kapitalist ülkelerde ve de gelişme yolundaki ülkelerde, artan üretim masraflarını son tüketicinin sırtına yükleyerek geniş halk yığınlarını daha çok soymak için kullanılmışlardır. İşte bu nedenledir ki, gelişme yolundaki ülkelerde hammadde kaynaklarının büyük bir bölümünün ulusal devletin denetimine geçmesine ve dünya fiyatlarının yapısının köklü bir değişikliğe uğramasına karşın, uluslararası hammadde ve petrol-tekellerinin kârları son yıllarda artmaktan geri durmamıştır.

Tekelci sermayenin, kapitalist ekonomiye hammadde sağlanmasında yeni koşullara kendini uyarlamayı bilmesi, yeni tipte uluslararası tekeller olan çokulusluları dizginlemek için gelişme yolundaki ülkelerde, tek yönde önlemler almanın yeterli olmadığını gösteriyor. Öteki kutupta, sanayice gelişmiş ülkelerde de etkili bir demokratik denetim kurmak gerekiyor. Bu yapılmadan dünya kapitalist ekonomisinde değişim ve üretimin uluslararasılaşması sürecinin itici gücü olarak, bu kutuplar arasında aracı ve bağlantı ögesi olarak uluslararası tekelci sermaye, öteki sömürü güçleriyle bağlaşmaya, kapitalizmin merkezlerinde ya da çevresinde bulunan bütün emekçileri soymaya devam edecektir.

Öte yandan, yeni dünya ekonomik düzeni için savaşımın uluslararası

tekelci sermayenin biraz olsun dizginlenmesi önemli bir kazanç oluşturmaktadır. Çünkü, tekellerin, konumlarına karşı yeni bir saldırı açılımını ve en sonunda uluslararası ekonomik ilişkilerde bütün dikta biçimlerinin kökünün kazınması ufkunu açacaktır.

Bir zamanlar, emperyalist sömürünün sınırlandırılması, ancak çok sayıda kurtulmuş ülkenin doğrudan doğruya sosyalizmi kurmaya başlamasından ya da ara aşama olarak sosyalist açınımlı kapitalist olmayan gelişme yoluna girmesinden sonra gündeme girecek gibi görünmüştü. Bu toplum biçimleri, bugün bile emperyalizm karşısında ekonomik bağımlılığa son vermenin ve yüzyıllık bir gerikalmışlığı geride bırakanın en köktenci aracını oluşturluyorlar.

Öte yandan, şimdiki koşullarda, dünya sosyalist sisteminin güçlenmesi, sömürge sisteminin tümüyle çökmesi ve dünya sınıf güçleri oranındaki temelli değişiklik sonucunda bütün ülkeler, emperyalizmin büyük merkezlerinde kapitalist düzenin ortadan kaldırılmasından önce, emperyalist ve yeni sömürgeci sömürünün az ya da çok önemli ölçüde sınırlandırılması olanağının açıldığını görüyorlar. Bu olanaktan yararlanmak gerekir; yeni uluslararası ekonomik düzenin öngördüğü emperyalist sömürünün sınırlandırılması tutarlı biçimde ve sonuna dek gerçekleştirilmelidir.

1976 Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nın sonul belgesi şöyle belirtiyor:

«Uluslararası ilişkilerin demokratikleşmesi ve bütün halklar için karşılıklı olarak avantajlı ve hak eşitliğine dayalı uluslararası işbirliğinin gelişmesi, emperyalizm ve yeni sömürgecilikten bağımsız bir uluslararası birlik kurmaya yönelik savaşında önemli hedeflerini oluşturuyor. Gelişme yolundaki ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında var olan derin farklılıklar, insanlığa kendini dayatan sorunların çözümüne katılma konusunda her ulusun tam bağımsızlığına dayanan bu birlik içinde aşılabilir.»⁽⁸⁾

Sanayice gelişmiş ülkelerin, gelişme yolundaki ülkelerin istemlerini kabul etmeyi inatla reddetmeleri ve işi tepede bir uzlaşmaya, uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşuna ilişkin temel önerileri bir kenarda bırakacak biçimde, belirli alanlarda geçici ödünlere bağlamaya çalışmaları beklenmedik birşey değildir.

Ekonominin uluslararası ölçekte örgütlenişinin, bizzat kendi ilkelerini değiştirmek, uluslararası mali sermayenin eylem özgürlüğünü az ya da çok önemli ölçüde kısıtlamak, yeni sömürgeciliğin aldığı payı büyük ölçüde azaltmak söz konusudur. O nedenle tekelci devlet kapitalizmi bir yandan dünya ekonomik ilişkilerinin değiştirilmesindeki ilerici özü sulan-

(8) «Avrupa'da Barış, Güvenlik, İşbirliği ve Toplumsal İlerleme İçin», Enformasyon Bülteni, 1976/12, s. 23.

dırmaya ve gizli yollardan ayrıcalıklarını korumaya çalışıyor; öte yandan, böylesi bir yeniden kuruluşun kaçınılmaz masraflarını kapitalist sanayi ülkelerinin işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınlarının sırtına yüklemeye çalışıyor.

Bütün bunlar, emperyalizmin manevraları karşısında uyanık olmayı, anti-emperyalist cepheye güç vermek ve uluslararası tekelci sermayenin konumlarına karşı saldırıya girişmek yolunda bütün demokratik güçlerin daha direşken eylemler göstermelerini, eşitsizliğin ve ayrımcılığın bütün biçimlerinin uluslararası ekonomik ilişkilerden temizlenmesi için önlemler alınmasını gerektiriyor.

Ekonomik ilişkiler alanındaki ekonomik-demokratik dönüşümleri ülke içine, iç ekonomik dönüşümlere bağlamak, emperyalizmden koparılan ödümleri ulusal ekonominin hız kazanmasını ve geniş halk yığınlarının gönencini sağlamak doğrultusunda kullanmak, toplumsal adalet ülkelerini gerçekleştirmek bu savaşımın başarısının olmazsa olmaz koşuludur. Sanayileşmiş kapitalist ülkelerde ve gelişme yolundaki ülkelerde sınıf güçlerinin dağılımında ciddi değişimler olmaksızın, hak eşitliğinin herkese sağlandığı, gerçekten yeni ve eşit bir uluslararası ekonomik düzenin kuruluşunu göz önüne getirmek zordur.

Dünya nasıl bir gelişme yolu izleyecektir, dünya ekonomik ilişkilerinin yeniden kuruluşu ne ölçüde derin olacaktır, gerçekten yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulmasına mı yol açacaktır, yoksa yenileşmiş eski düzende tepeden inme bir dizi reform yoluna mı yönelecektir. Bunlar sayısız etkenlere bağlı olacaktır. Bu etkenler arasında, çağımızın bütün ilerici hareketlerinin birleşik eylemlerine, halkların geniş anti-emperyalist cephesinin pekişmesine önemli bir yer düşüyor.

Latin Amerika'nın Çözümü Ertelenmez Sorunu: Toprak Reformu

Julio Laborbe

Arjantin Komünist Partisi MK Üyesi

Milton Paredes

Honduras Komünist Partisi Politik Komisyonu Üyesi ve MK Sekreteri

Hugo Fazio

Şili Komünist Partisi MK Üyesi

Dergimiz Yazı Kurulu'nda «Latin Amerika ülkelerinde toprak sorunu» konusunda bir fikir değiş tokuşu yapıldı. Buna Arjantin, Bolivya, Brezilya, Venezüela, Guatemala, Dominik Cumhuriyeti, Kolombiya, Küba, Meksika, Panama, Peru, Salvador, Uruguay, Honduras ve Şili Komünist Partileri temsilcileri ve aynı zamanda ADC, SSCB, ÇSSC'nden bilginler katıldılar. Görüşmeler, toprak sorununun Latin Amerika'da politik ve toplumsal-ekonomik gelişmenin temel sorunları arasında yer almaya devam ettiğini, bu reformun yalnız yaşamsal bir zorunluk olmakla kalmayıp, bölgede toplumsal ilerlemenin birincil koşullarından biri olduğunu gösterdi.

Aşağıda sunulan materyal sözkonusu fikir değiş tokuşu görüşmelerini yansıtır.

Latin Amerika'da ağır basan toprak ilişkilerinde dönüşüm, ilerici güçlerin karşı karşıya bulundukları en önemli sorunlardan biridir. Kıtanın çoğu ülkelerinin artık çoktan beri yaşamakta oldukları derin yapısal bunalımın çözümü bu sorunun çözümüne bağlıdır. Tarımda bundan ileri gelen durgunluk toplumsal yaşamın her alanına ölümcül damgasını vuruyor, ekonomik gelişme hızını yavaşlatıyor, iç pazarın olanaklarını daraltıyor, sanayileşme sürecini güçleştiriyor, beslenme sorununu keskinleştiriyor, halkın büyük çoğunluğunun zaten kötü olan durumunu daha da ağırlaştırıyor.

Tarımda toplum ürünün (kişi başına ortalama hesapla) 1950 yılından 1975'e kadar ancak yılda ortalama binde 7 artış göstermiş olması, genel ulusal üretimde tarımın payını 1950–1952'de % 20,3'ten ⁽¹⁾ 1976'da % 12'ye ⁽²⁾ inerek durmadan düşmesi olayı, bölgede tarımın başaşağı

⁽¹⁾ «Mercurio», 21 Kasım 1978.

⁽²⁾ CEPAL. «Indicadores del desarrollo economico y social en America Latina», 1976 (E/CEPAL/1021, version mimeografiada).

gittiğini ortaya koyuyor. Latin Amerika'da vardığı düzey dünyanın her yerinde görülenden üstün olan toprak iyeliğinde yoğunlaşma, üretim güçlerinin gelişmesini en büyük ölçüde engelliyor. İçinde bulunduğumuz onyılin başlarında, toprak sahiplerinin % 1'i tarım arazisinin % 62,2'sini ellerinde bulunduruyor, % 76,3'üne de tarım arazisinin % 4,5'i kalıyordu. (3) Öyle ki, kıta ancak bu oransızlığın giderilmesi yoluyla gerikalmışlık batağından kurtulabilir.

Latin Amerika halkları bu durumu değiştirmek için artık onyıllardan beri savaşım veriyorlar. Bu savaşım özellikle yüzyılımızın başında Meksika'da, Arjantin'de ve diğere bazı ülkelerde büyük bir şiddetle yürütülüyordu. 1910–1917 Meksika devrimi, kıtada ilk kez toprağın toprağı işli-yene verilmesi sorununu ortaya attı. 1952 Bolivya devrimi, binlerce işçi ve köylüyü, büyük toprak sahipleri egemenliğine karşı, maden sanayiinin ulusallaştırılması için savaşıma götürdü. 1944–1945 Guatemala devrimi, «United Fruit» güçlü Amerikan kumpanyasına karşı, orta Amerika'da ilk demokratik toprak reformunu gerçekleştirmenin köprübaşı olarak, cesaretle girişilen çetin bir savaşım idi. Ama ne yazık ki emperyalizm tarafından bastırıldı. 1959 yılında başarılan utkusal Küba devrimi, yerli ve yabancı çiftlikçilerin elinden araziye alarak köylülerin toprak hakkını gerçekleştirdi. Peru'da 1968'de işbaşına gelen ilerici askerler, toprak-tarım ilişkilerinde birçok büyük dönüşümler yaptılar ve böylelikle ülkede feodalizm kalıntılarını ortadan kaldırdılar. Şili'de de köklü bir toprak reformu yapılmaktayken, faşist darbe yüzünden, bu yöndeki bütün çabalar gereken sonuca vardiirilemedi.

İşte toprak uğrunda savaşımın olağanüstü şiddetlendiğı ve görülmedik ölçüler aldığı günümüzde, ilerici ve devrimci güçler böylesine zengin bir deneyim birikimine dayanıyorlar.

Bu savaşım hakkında tam ve doğru bir tasarım edinebilmek için, onun bazı önemli yanlarını, emperyalizmin yeni duruma kendini uyarlamaya çalıştığı koşullar içinde uluslararası alanda güçler dengesinde oluşan değişimler bakımından toplumsal gelişmeyi dikkate alan bir yaklaşımla incelememiz gerekiyor.

Latifundizm ve Toprak Sorunu

Latin Amerika'da toprak sorununun en karmaşık yanlarından biri, kapitalizmin gelişmesi ile latifundiyaların varlığı arasındaki ilişkilerin çözülmesidir. Bilindiğı üzere, latifundiyalar günümüze kadar tutunabildi ve büyük bir ekonomik ve politik ağırlığı olan sayıca küçük bir toplumsal

(3) «Granma», 20 Nisan 1974.

zümrenin denetimi altında tutunmaya devam ediyor. Günümüzde bu latifundiyalar elbette bazı yeni çizgi ve özellikler kazandılar. Ama bu başkalaşma onların özünü, V. İ. Lenin'in deyimiyle çeşitli sömürü biçimlerini bağdaştırmadan ibaret olan özünü değiştirmedir. ⁽¹⁾ İşletme yönetiminde yaygın metotlar, sermaye yatırımlarında ve çağdaş makineli araçlarda sınırlılık latifundiyaların belirgin nitelik çizgileri olmaya devam ediyor.

Pazara, özellikle dış pazara açılma, latifundiyaların mal üretimi yasalarına bağımlılığını artırıyor; kapitalizm kendi yönünden köye sokuluyor, eskimiş toprak iyeliği biçimlerini yoketmese bile, yine de kuşkusuz olarak latifundiyaları etkiliyor. Öte yandan kendisi de kayda değer değişmelere uğruyor. Latifundizm toplumsal yaşamın bir sistemi ve etkeni olarak, üretim güçlerinin gelişmesini köstekliyor, çok büyük olanakların israfına yol açıyor, köylülerin kentlere akın etmelerine, yer değiştirmelere neden oluyor. Bu durum, kentlerde zaten eksik olmayan konut, ulaştırma ve özellikle çalışma, iş bulma sorununu daha da keskinleştiriyor. 1950-1976 yıllarında, köylerden kentlere 40 milyondan fazla insan göçtü. Bu 40 milyon, «aynı dönemde tüm köylü nüfusta doğal artışın hemen yarısını ve temel kent nüfusunun % 50'sinden çoğunu» oluşturuyor.

Sözkonusu akın aynı dönem içinde epeyi arttı: 1950'lerin başında 1 milyondan az insan göç ettiği halde, son zamanlarda bunların sayısı 2 milyonun üstüne çıkmış bulunuyor. ⁽²⁾

Toprak iyeliğinde yoğunlaşma ve merkezleşme, hertürlü iyelikten yoksun işçiler ordusunun, bir başka deyişle başlıca geçim olanaklarını büsbütün yitiren ve bu yüzden latifundistlerin veya köy kapitalistlerinin yanına iş aramaya gitmek zorunda kalanların artmasına da yol açıyor. Bununla birlikte, varlıklarını sürdürebilen çiftçi ocaklarında, en kötü ve işletmeye en elverişsiz topraklar, işlenmesi sahiplerine geçim sağlamayan ve onların gereksiz işeli kesimine geçmelerine neden olan topraklar kalıyor. Bugün yarı işsizler, eldeki işgücünün beşte birini veya dörtte birini oluşturuyor. ⁽³⁾

Yüksek toprak fiyatları ve aynı zamanda yüksek ürün fiyatları sayesinde büyük gelirler sağlayan latifundistler, tarıma önemsiz yatırımlar yapmakla yetiniyorlar. Latifundistler, kazançlarının büyük bölümünü kendi gereksinimlerini gidermeye harcıyor veya bunları yabancı ülkelere aktarıyorlar; sermaye yatırımları yaptıkları zaman da, bunu, ekonominin diğer alanlarında (bankalar, sanayi ve özellikle dışsatım) uygulamayı yeğliyorlar. Öte yandan büyük burjuvazi tarıma ve köy ekonomisi kuruluşlarına yatırımlar yapıyor.

Kitamızın birçok ülkesinde, latifundistler, yabancı veya yerli tekелci

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 27, s. 170.

⁽²⁾ «Comercio exterior», N. 11, 1978, s. 1398.

⁽³⁾ Agy.

sermaye ile birlikte, kapitalist üretim metotlarının yarı-feodal ve giderek yarı köleci sömürü biçimleri ile (köleleştirici sözleşmeler, peonaj, kolonlat (7), aile kişilerini parasız çalıştırma vb.) bağdaştırdığı karma kumpanyalar meydana getirme çabalarına katılıyorlar. Bu durum her şeyden önce büyük çiftliklerde göze çarpıyor.

Latifundistler emperyalizmin ana dayanağını oluşturuyorlar. Bunlar, çoğu Latin Amerika ülkelerinde yalnız tarımsal ilişkileri ve ekonomik geriliği belirlemekle kalmayan, aynı zamanda büyük bir politik etkinliğe sahip olan güçlerden biridirler.

Bundan ötürü, kesinlikle söyleyebiliriz ki, bu ülkelerde ağır basan ve kuşkusuz bundan böyle de toplumsal-ekonomik gelişmeyi belirleyecek olan kapitalist ilişkilerin sağlamlaşmakta olmasına karşın, Latin Amerika'da latifundizm çok güçlü konumlara sahip olmaya devam ediyor.

Köyde Kapitalist İlişkiler

Latin Amerika ve Karayip Bölgesi ülkeleri Komünist Partileri'nin danışma toplantısı (Havana, 1975) bu eğilimleri çözümledi ve şunları belirtti: «Latin Amerika köyünün toplumsal-ekonomik yapısında kararsızlık ve çelişkili gelişme çizgileri ağır basıyor. Bir yandan, dışsatım için tarım ürünleri üretimi artış gösteriyor ve daha yüksek bir düzeye çıkıyor. Öte yandan, toprağı işlemede gerikalmışlığa özgü biçimler sürüp gidiyor.» (8)

Ama Latin Amerika köyünde kapitalist ve kapitalizm öncesi ilişkilerin örölme derecesi birbirinin aynı değildir, her zaman aynı biçimler aldığı da söylenemez. Latin Amerika tarımında kapitalist gelişme süreci özel bir nitelik taşıyor. Bu süreç, kıta ülkelerinin birçoğunda, işlenen toprağın önemli bir bölümünün latifundistlerin elinde kaldığı koşullar altında geçiyor. Bilindiğı gibi, tarımın kapitalistleşmesi derecesini, işlenir toprak miktarının büyük bir önemi olsa bile, sayısal toprak ölçüleri değil, tarıma yatırılan sermaye toplamı belirler. V. İ. Lenin'in deyimiyle, «... üretim ölçüleri, hayvancılığın gelişimi, gübreleme ölçüleri, makine kullanımı ölçüleri vb.» belirler. (9)

Latin Amerika ülkelerinde entansif tarım uygulamasında, latifundizmden başka, en çeşitli engellerle, en önemlisi bu ülkelerin emperyalizme bağımlılığından gelen güçlüklerle karşılaşılıyor. İşte bu durum, bölgede

(7) Peonaj: Köylüleri, zorla çalıştırma, borçlandırarak, tefecilikle köleleştirme biçimlerinde sömürme sistemi; Kolonat: Bir tür toprak kiracılığı ilişkisi. (Red. Notu)

(8) Latin Amerika, Emperyalizme Karşı, Ulusal Bağımsızlık, Demokrasi, Halkın Genliğı, Barış ve Sosyalizm Savaşımında, Moskova, 1975, s. 6.

(9) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 27, s. 192.

tarımın tekniksel geriliğine, elverişli doğa-iklim koşullarına karşın hayvancılıkta düşük verim ve zayıf üretkenliğe neden oluyor. Latin Amerika'nın çoğu ülkelerinde, tarımda emek verimliliği, her ekonomi kolunun etkinliği bakımından genelleyici olan bu gösterge, ABD'deki düzeye oranla hemen hemen 20 kez daha düşüktür. ⁽¹⁰⁾

Küçük, orta ve giderek varlıklı köylülerin emperyalist kumpanyalara bağımlılığı, her şeyden önce, teknoloji sağlanması, ticaret konjonktürü vb. gibi dış etkenlerin ağır basmasından ileri geliyor. Bundan başka, bu bağımlılık, Birleşmiş Milletler Örgütü Latin Amerika Ekonomi Komisyonu'nun ve BM Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) incelemelerinde belirtildiği üzere, «... gerek satım alanında, gerekse tarım ürünlerini endüstriyel yöntemlerle işleme alanında, topyekûn eylem gösteren trans-nasyonal şirketlerin gitgide daha büyük ölçüde içeri sokulmasıyla» kendini gösteriyor. ⁽¹¹⁾ Uluslararası tekeller, yerli sermaye ile işbirliği yaparak, tarım makineleri, yapay gübreler, tarım ilaçları, tohum üretimini, tarım ürünleriyle ticareti, kredi sistemini vb. denetliyorlar. Bu tekeller Latin Amerika ülkelerinin çoğunda büyük topraklara sahip bulunuyorlar. Örneğin, Brezilya'da, Amerikan tekellerinin, tarıma büyük sermaye yatırımları yaptıkları ve 1964–1968 yılları döneminde 32–34 milyon hektar toprak satın aldıkları biliniyor. Arjantin'de, birçoğunda yabancı sermayenin ağır bastığı ortaklı kumpanyalar 26 milyon hektar toprağa sahip bulunuyorlar.

Brezilya tarımında, son yirmi yıl boyunca, kapitalizm öncesi ilişkiler artık bir yere kadar süregelmiş olsa bile, kapitalist ilişkiler çok dinamik bir nitelik kazandı. En büyük tarım ürünleri ambarı sayılan Sao-Paolo ilinde, işlenir toprağın % 80'inden fazlası, 100 hektar ile 500 hektar arasında değişen ve tümünde ücretli işçilerin yaklaşık olarak üçte ikisinin çalışmakta olduğu parseller halindedir.

Arjantin tarımında kapitalist ilişkiler epeyi yerleşip pekişti. Bunun her şeyden önce teknik donatım düzeyine yansıdığı görülüyor. Tarımda ve hayvancılıkta ise, büyük latifundist iyelğin kapitalist sömürü biçimleriyle yanyana varolduğu «Prusya biçimi» belirginleşiyor ve bu da köylük bölgelerde kapitalist ayrışmanın artmasına hız veriyor.

Şili köyünde kapitalist gelişme daha karmaşık bir yol izliyor. Faşist darbeden sonra, geleneksel latifundiyaların ve küçük bir zümre oluşturan büyük toprak sahipleri egemenliğinin diriltilmesiyle birlikte dışsatım malları üretimiyle ilişkili çağdaş kapitalist işletmeler meydana getiriliyor.

Şunu belirtmeliyiz ki, Latin Amerika kıtasında kapitalizm ağır basan üretim tarzı halini almış bulunuyor. Ama bu sistemin gelişme derecesini,

⁽¹⁰⁾ Bkz. P. N. Boyko, Latin Amerika: Emperyalizmin Yayılması ve Kapitalist Gelişme Yolu Bunalımı, Moskova, 1973, s. 13–14.

⁽¹¹⁾ Comercio exterior, N. 11, 1978, s. 1403.

özellikle tarımdaki gelişmesini abartan ve ülkelerimizin gerçek toplumsal-ekonomik yapısını dikkate almayan değerlendirmeler, hatalı sonuçlara ve Latin Amerika'da devrim sorunlarını basitçe anlayışlara yol açabilir. Katkısız kapitalist üretimin ve yıllık biçiminin başlıca olarak dışsatım malları üreten tarım kollarında yeri vardır. Ve yabancı sermaye, finans oligarşi ve tekelci burjuvazi işte bu kollara sokulmaktadır.

BMÖ Latin Amerika Ekonomi Komisyonu ve FAO'nun yaptıkları araştırmalar, hemen hemen bütün Latin Amerika ülkeleri tarımında «teknolojiyi gitgide daha çok kullanan, gelişmesi için gerekli kredilerden ve diğer başlıca hizmetlerden yararlanan, büyük yatırımlar yapan, dışsatıma özgü ve nispeten çağdaş» ⁽¹²⁾ bir kesimin varolduğunu gösteriyor. Araştırmada, çoğu kez ekolojik açıdan işlenmeye en elverişli büyük toprak kesimlerine sahip sınırlı sayıda ticaret firmalarının veya tarım kuruluşlarının bu kategoriden oldukları belirtiliyor. ⁽¹³⁾

Ama gerek BMÖ Latin Amerika Ekonomi Komisyonu'nun, gerekse FAO'nun saptadıkları gibi, «Latin Amerika'da geleneksel tipten tarım ağır basıyor. ... Üretimin ana öğelerinden ve her şeyden önce işgücü ve topraktan yararlanma düzeyi, dünyanın diğer kesimlerinde ulaşılandan epeyi düşüktür.» ⁽¹⁴⁾

Sınıfsal Yapıda Değişme

Yukarıda belirtilen etkenler, köylü nüfusun sınıfsal yapısında iki bakımdan değişmeye neden oluyor: Bir yandan, geleneksel latifundistler arasından ve tarıma yabancı ve yerli sermaye akını sonucu olarak oluşan tarım burjuvazisi büyüyor; öte yandan, en modern kapitalist üretim biçimleriyle bağlı olan ve köyde ana devrimci gücü oluşturan tarım proletaryası artıyor. Latin Amerika ve Karayip Bölgesi ülkeleri komünist partilerinin danışma toplantısında, bu tarım proletaryasının ücretle çalışan emekçilerin yarısını oluşturduğu belirtildi. ⁽¹⁵⁾ Tarım proletaryası, işçi sınıfının bir bölümü olarak, köylülerle bağlaşmayı sağlamak, onların ikircimlerini gidermek ve kendilerini istekleri uğrunda savaşıma isteklendirmekle yükümlü olması bakımından da büyük bir önem taşıyor.

Tarım proletaryasının en çok haksızlığa uğrayan bölümü mevsim işçileridir. Bunlar düşük ücretlerle çalışıyor ve çoğu hallerde sosyal yardım-

⁽¹²⁾ CEPAL, «Notas sobre la economía y el desarrollo de America Latina», N. 199, 1975, s. 2.

⁽¹³⁾ Agy.

⁽¹⁴⁾ «Comercio exterior» N. 11, 1978, s. 1395.

⁽¹⁵⁾ Latin Amerika, Emperyalizme Karşı, Ulusal Bağımsızlık, Demokrasi, Halkın Genliği, Barış ve Sosyalizm Savaşımında, Moskova 1975, s. 39.

dan yoksun bulunuyorlar, çünkü işyerlerini durmadan değiştiriyor ve bu yüzden eylemdeki meslek birliklerinin dışında kalıyorlar. Toprak sahipleri, tarımda çalışanlar toplamı içinde bunların bölümünü artırmaya çabalıyorlar. Bu da kendilerine «işgücü harcamalarını önemli derecede azaltma ve aynı zamanda köyde işgücü bulundurma ve bakımı için yapılan harcamaların bir bölümünü ücretli işçilerin ve köylülerin sırtına yükleme olanağı veriyor ...» ⁽¹⁶⁾ Varlıklı duruma gelebilen, zengin olabilen köylüler çok az. Bunların ana yığını orta veya küçük çiftçi olarak kalıyor, yarı proleter haline geliyor veya başlıca geçim araçlarından büsbütün yoksun duruma düşüyor.

Küçük çiftçiler, tarım proleterleri ve yarı proleterleri Latin Amerika'da köylü nüfusun çok büyük bölümünü oluşturuyorlar. V. İ. Lenin, halkın asıl bu zümrelerine işçi partisinin en çok dikkat etmesi gerektiğini, çünkü sosyalizmin üstün gelmesinde bunların ekonomik, toplumsal ve kültürel yararları olduğunu belirtiyordu. ⁽¹⁷⁾ İşte köylülük kesimlerde komünistlerin çalışmalarının ana yönünü bu düşünce belirliyor.

Tarımdaki değişimler, üretim yöntemlerini ve toprağı kullanma biçimlerini etkilemedi ve etkileyemezdi. Gelir dağılımı tablosu eskiden olduğu gibi son derece adaletsizdir. Köylü nüfusunun $\frac{0}{10}$ 5'i bu kesimdeki tüm gelirlerin yaklaşık üçte birini alırken, köylü nüfusun $\frac{0}{10}$ 50'si gelirlerin $\frac{0}{10}$ 14'ünü bölüşüyor. ⁽¹⁸⁾ BMO Latin Amerika Ekonomi Komisyonu'nun bir raporunda belirtildiği üzere, «köylü nüfusun daha büyük bölümü, bütün haklardan yoksun ve devletin toplumsal nimetlerinin dağılımında ayrırmalı işlem konusu olarak, son derece yoksulluk koşulları içinde yaşamaya devam ediyor.» ⁽¹⁹⁾

Dahası, son zamanlarda köylü nüfus arasında yoksulluk, 1950–1975 yılları döneminde genel ulusal ürün içinde tarım kesiminin payı, kişi başına ortalama hesapla, belirli bir artış gösterdiği halde, çok daha büyük ölçüler aldı. «Dünya Bankası'nın 1969 yılı verileri, bu örgütçe kabul edilen ölçülere göre, aynı yıl içinde, Latin Amerika köylü nüfusunun $\frac{0}{10}$ 38'iğin, ya da yaklaşık 45 milyon kişinin yoksul durumda bulunduğunu gösteriyor. Diğer bölgesel veya ulusal çapta araştırmalar da, bu durumun, halkın çoğu bölümünün ana karakter çizgisi olduğuna tanıklık ediyor.» ⁽²⁰⁾ Gıda maddeleri ve tarım hammaddeleri üretimine ilişkin sorunlar da çözüme kavuşturulmuş değildir. Son 30 yıl içinde kişi başına hububat üretiminin (hububat Latin Amerika'da da halkın önemli bir kesimi-

⁽¹⁶⁾ «Comercio exterior», N. 11, 1978, s. 1405.

⁽¹⁷⁾ Bkz. V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 41, s. 173.

⁽¹⁸⁾ «Comercio exterior», N. 12, 1977, s. 1523.

⁽¹⁹⁾ CEPAL, «Notas sobre la economía y el desarrollo de America Latina», N. 237, 1977, s. 1.

⁽²⁰⁾ «Comercio exterior», N. 11, 1978, s. 1398.

minin ana besin maddesi olduğu halde) ancak % 5 oranında artmış olması da bunu göstermektedir. ⁽²¹⁾

Bu durum, bölgemiz ülkelerinin, çoğu hallerde, kendilerinden hububat almak ve diğer önemli gereksinimlerini gidermek üzere başvurdukları emperyalist merkezlere bağımlılığını artırıyor. ABD'nin besin maddeleri dışsatımı, Latin Amerika ülkelerine yaptığı toplam dışsatımın önemli bir bölümünü oluşturuyor.

Toprak Reformu Gerekliği

Çoğu Latin Amerika ülkelerinde köklü bir toprak reformu uğrunda savaşım sertleşiyor. Bu savaşıma yalnız topraksız ve aztopraklı köylüler değil, aynı zamanda bu savaşımla toplumda köklü dönüşümler gerçekleş-tirme savaşıyla bağlayan en geniş yığınlar da katılıyorlar.

Latin Amerika'da işçi sınıfının kazandığı saygınlık ve etkinlik, kıtayı saran yapısal bunalımın boyutları, demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşme nesnel olanağı, tümüyle, kesintisiz olarak gerçekleştirilen ve toplumun sosyalist temeller üzerinde dönüştürülmesini yaklaştıran ilerici dönüşümler zincirinde toprak reformunun önemli bir halka olabileceğini gösteriyor. Bu perspektif, proletarya kendi sıralarında birlik kurabildiği, köylüler ve diğer toplumsal katmanlarla sağlam ve edimsel bir bağlaşma yapabildiği, bu birlik içinde hegemonya kurabildiği ve sosyalizme yol açan demokratik, anti-emperyalist devrimin etkisini sağlayabildiği takdirde beklenebilir. Küba deneyiminin gösterdiği üzere, bu süreçte en geniş emekçi köylü katmanlarına büyük bir rol düşüyor. Kıtada 30 kadar sendika örgütü temsilcilerinin 1978 Nisanında San Jose'de (Kosta-Rika) yaptıkları toplantıda şu nokta belirtildi: «Pratik, tarımdaki gerikalmışlığı gidermeye yönelik önlemlerin, ancak köyde tüm emekçilerin bunları gerçekleştirme çabalarına eylemsel olarak katılmaları halinde amacına ulaşabileceğini gösteriyor.» ⁽²²⁾

Bugün Latin Amerika burjuvazisi, köklü bir toprak reformunu, bunun gerektirdiği uygulamayı yönetebilecek durumda değildir. Birinci nedeni, bu burjuvazi, «kutsal» özel iyeliğe el sürmekten, zarar vermekten korkuyor. Çünkü bu sürecin genellikle kapitalist üretim araçlarını da kapsayacak ölçüde genişleyebileceğini düşünüyor. İkincisi, büyük toprak sahiplerinin elinden toprağın alınması için (buna gönüllü olarak katlanmayacakları bir yana), burjuvazi, köylülerin, işçilerin ve tüm emekçilerin kesin desteğini arayacaktır. Büyük toprak sahipleri ile burjuvazi arasında sağlam bir ekonomik bağlantı bulunduğu da unutulmamalıdır.

⁽²¹⁾ «Revista de la Universidad de Chile», N. 113, 1978.

⁽²²⁾ «Solidaridad», 25 Nisan 1978.

Belirttiğimiz nedenlerden ötürü, burjuvazinin toprak-tarım reformu tasarıları, daha çok, ticaret merkezleri büyük ulaşım yolları vb. dolaylarındaki çorak araziye işleme ve köylülere verme planlarından öteye geçmiyor, çünkü bunlar büyük toprak iyeliğinin temellerine dokunmuyor. Bununla ilgili olarak Lenin şöyle diyor: «Köylülere ,yardım'a, onların durumunu ,iyileştirme'ye, toprak edinmeleri için kendilerini ,destekleme'ye ilişkin bütün ve hertürlü lakırdılar ve büyük toprak sahipleri ile görevlilerin hiç de dillerinden düşürmedikleri benzeri laflar, ana sorunu, yani pomeşçik toprak iyeliğinin korunup korunmayacağı sorununu suskuyla geçiştirdiğine göre, boş laftan ve kurnazlıktan ibarettir.» ⁽²³⁾

Bununla beraber, burjuvazinin önemli bir bölümü, tarımda dönüşümler yapılmasıyla ilgileniyor, bunda nesnel olarak yarar görüyor, çünkü bunların iç pazarı genişleteceğine inanıyor. Bu durum, halkın geniş katmanlarının toprak reformu belgisi etrafında birleştirilmesi için gerçek koşullar yaratıyor.

Latin Amerika halklarının anti-emperyalist yönelimi gitgide daha açık biçimde beliren savaşımları, özellikle Küba devriminin üstün gelmesinden sonra, ABD'nde ve öteki emperyalist devletlerde ciddi endişeler uyandırıyor. Hele köylü hareketi konusunda, bu emperyalist devletler, toprak uğrundaki savaşımın devrimci bir nitelik alabileceğinden korkuyorlar. Bu nedenle, emperyalizm, Latin Amerika'da yalnız baskıları ve hükümet darbelerini teşvik etmekle kalmıyor, aynı zamanda köklü bir toprak reformuna gidilmesini erteleme ya da bunu gerçek içeriğinden yoksun etme amacıyla, şaşırtmaca gelişme tasarıları kalıplıyor, yani teknolojik modernleşme ve ekonomik gelişme planları öneriyor. «İlerleme birliği»nin, Latin Amerika'yı hep kapitalist dünyanın yörüngesinde tutmaktan, değişimler sürecini kösteklemekten ve bağımsız sermayenin toplumsal tabanını genişletmekten ibaret olan eylemi bunun gözle görülür bir örneğidir.

Orta Amerika'da Durum

Orta Amerika'da toprak sorunu Güney Amerika ülkelerinde olduğundan daha karmaşık ve çetindir. Bunun nedenleri çok. Birincisi, Orta Amerika'nın ekonomik bakımdan aktif nüfusunun çoğu bölümü tarımda çalışıyor. İkincisi, bu bölgede toprak iyeliği yoğunlaşması çok yüksek bir düzeye varmış bulunuyor. Üçüncüsü, burada sanayileşme süreci yakın geçmişte başladığı için, uluslararası tekellerin ve latifundistlerin etkisi daha büyük ölçüde hissediliyor. Dördüncüsü, iç pazarın genişlemesi gelir dağılımında ciddi değişiklikler yapılmasına bağlı bulunuyor. Beşincisi, Orta Amerika ülkelerinde politik erk ve egemenlik öncelikle gerici bir askersel diktatora niteliği taşıyor.

⁽²³⁾ V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 12, s. 261.

Gerçi bu bölgede tarım üretiminin arttığı, dışsatımın çoğaldığı, dışsatım malları üreten kollarda (muz, pamuk, kahve, şeker kamışı vb. üretimi) emek verimliliğinin yükseldiği, latifundizme özgü eskimiş toprak iyeliği biçimlerinin (icar, kesimcilik, zorunlu çalıştırma, borçlandırma yoluyla yıkıma uğratma) yavaş yavaş ortadan kalkmakta olduğu, köy proletaryasının sayıca büyüdüğü, tarım işçilerinin iş ücretlerinde artış görüldüğü yadsınmaz. Yüzüstü bırakılmış, çorak nice çevre topraklarının köylülerin malı haline getirildiği de bir gerçektir. Ama bütün bunlar, sadece tarımın modernleştirilmekte olduğunu, köklü bir toprak reformu yapılmadığını göstermektedir.

Bu bölgede 1960 yılından 1970'e kadar tarım üretiminde artış hızı % 3,8'di. Ama bu hız diğer ekonomi kollarındaki artışa (% 6,5) oranla daha düşük, nüfus artış hızına yakındır. Bununla beraber, genel ulusal gelir içinde bu öncü kesimin payı % 33'ten 27'ye düşmüş durumdadır. ⁽²⁴⁾

Orta Amerika'nın çoğu ülkelerinde, resmi çevrelerce, hükümetlerce yapılan toprak reformları, egemen sınıflar için şu ya da bu ölçüde tehlike oluşturan köylü örgütlerinin ortadan kaldırılmasını öngörüyor. Bundan ötürü, Nikaragua'da ancak hükümetçe denetlenen köylü birliklerinin eylemine izin veriliyor; Salvador'da üretim kooperatifleri bile yasaklanmış bulunuyor. Honduras'ta toprak reformu uygulaması kesilmiş olup, kuzey ve güney kıyıların tarıma elverişli kesimlerinde (Guançias, Aguan ve Çoluteka) «kollektif yöntemli» işletmecilik uygulamasına da olanak verilmiyor.

Toprak Sorununun Önemi

Latin Amerika'da toprak sorununun ağırlığı ve çetinliği, daha çok, tarım alanında çalışanlar sayısının büyüklüğünden (BMÖ Latin Amerika Ekonomi Komisyonu'na bağlı Demografi Merkezi'nin verilerine göre, 1975 yılında, nüfusun % 38,9'u tarımda çalışıyordu) ve işgücü bileşiminden (çoğu hallerde ekonomik bakımdan aktif nüfusun % 40'ı) ileri geliyor. Şimdiki toplumsal yapılışın üretim güçlerinin gelişmesini desteklemekte olması da, bu sorunun karmaşıklığını artırıyor. Öte yandan, bu bölgede, tarım ürünleri dışsatımı, döviz gelirleri bakımından çok önemli, bazı devletlerde de başlıca kaynağı oluşturuyor. Bundan ötürü, son yıllarda uluslararası pazarlarda görülen fiyat ikircimleri gibi tipik bir olgu, Latin Amerika ülkelerinin ekonomik gelişme kararlılığını olumsuz yönde etkiliyor. Tarım ürünleri fiyatlarının yükselmesi ya da önceki düzeyine çıkması genellikle çok kısa sürer, BMÖ Latin Amerika Ekonomi Komisyonu ve FAO'nun bir materyalinde saptandığı gibi, 1972-1974 yıllarında, «tarım ürünleri fiyatlarının yükselmesiyle birlikte sanayi malları fiyatları da arttı.

⁽²⁴⁾ «Comercio exterior», N. 6, 1978, s. 734.

Petrol ve petrol türevleri fiyatlarının yükselmesi, yapay gübre fiyatlarının katkât artması, makine, donatım ve tarımsal teknik araçları fiyatlarının her yerde ve topyekun artış göstermesi, dünyada ve Latin Amerika'da yakın geçmişte tarımda görülen gerilemenin başlıca etkenleri oldu.» (25)

Bunun sonucu olarak, kıtanın çoğu devletlerinde, kişi başına besin maddeleri payı, önceki düzeyinde kaldı, bazılarında ise eski düzeyin altına düştü. Batı'nın sanayice gelişkin ülkeleriyle eşitsiz ticaret uygulaması, köyde ve kentte emekçi yığınlarının zaten kötü olan durumunu daha da ağırlaştırıyor.

BMÖ Dünya Sağlık Örgütü ve FAO'nun geçenlerde Meksika'da yapılan konferansında, yetersiz beslenenler sayısının Latin Amerika'da 46 milyona çıktığı belirtildi. (26) Latin Amerika Ekonomi Komisyonu ve FAO bu sayıyı da tam bulmuyorlar, çünkü, «bu sayı, aldıkları kalori, enaz kritik indirim'in de altında, ılımlı bir çalışma için gerekli enerji kaybını gidermeye yetersiz olanları içeriyor.» (27) Latin Amerika ve Karayip Bölgesi ülkeleri köylü örgütlerinin verilerine göre, bu sayı buralarda 100 milyona yaklaşıyor. (28) İşin kötüsü, 6 yaşına kadarki çocukların % 50'si de beslenme yetersizliğinin acısını çekiyor.

Konumuz olan sorunun bir başka yanı, köklü toprak dönüşümleri yapılması gerekliliğini ortaya koyan bir yeni etken de çocukların bu durumudur.

Latin Amerika'nın ve aynı zamanda dünyanın diğer bölgeleri ülkelerinin deneyimi, toplumda devrimci dönüşümler yapılmadıkça, toprak sorununda gerçek bir çözüme varılamayacağını gösteriyor. Çıkardığımız bu sonuç elbette köyde artık elde edilmiş bulunan belirli kazanımları küçümseme anlamına gelmez. Tam tersine, toprak reformu anti-emperyalist devrimden ayırlamayacağı için, bu kazanımlar genel devrimci savaşıma kesin biçimde yardımcı ve destek oluyor.

(25) CEPAL, «Notas sobre la economia y el desarrollo de America Latina», N. 210, 1976, s. 4.

(26) «El Mercurio», 7. 1978.

(27) «Comercio exterior», N. 11, 1978, s. 1399.

(28) «Solidaridad», 25 Nisan 1978.

Birleşmenin Çetin Yolu

Girberto Vieira

Kolombiya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

Son yıllarda Kolombiya'da halk yığınlarının savaşımı gittikçe artmakta ve bu süreçte proletaryanın öncü konumları güçlenmektedir. Ülkede işçilerin, emekçilerin grevleri örgütlenmekte, kentlerde konut yetersizliği dolayısıyla boş yapılar işgal edilmekte, köylüler ise işlenmeyen topraklara elkoymaktadırlar.

Emekçilerin verdikleri savaşımın güçlenmesi sadece Kolombiya'ya özgü bir olay değildir. Brezilya, Şili, Uruguay vb. gibi ülkelerde, askersel faşist darbeler nedeniyle bir süre görülen durgunluktan sonra, Latin Amerika'yı yeni bir devrimci dalga kaplamaktadır.

Bu kara parçasındaki işçi ve halk hareketinin önemli özelliklerinden biri, biriktirilmiş deneyimler gözönüne alınarak, eylem birliği sağlanması çabasıdır. Bu duruma somut olarak Kolombiya, Kosta Rika, Panama, Ekvador, Salvador, Guatemala ve Venezuela gibi ülkelerde tanık olmaktadır. Peru'daki genel grevlerle Bolivya'daki madencilerin ve diğer emekçilerin askersel rejimlere karşı savaşımaları da yine eylem birliğine yöneliktir.

Latin Amerika'daki yığınların şimdiki aşamada yürüttükleri savaşımı gözönüne alan Dünya Sendikalar Federasyonu Genel Sekreteri Enrique Pastorino, iki tez saptamıştır: Emekçilerin en büyük gücünü eylem birliği oluşturmaktadır; işçi sınıfı daha büyük bir birlik uğrunda çaba harcamalıdır. Latin Amerika proletaryasının yürüttüğü savaşımın tarihsel deneyimlerinin bir bölümünü oluşturan Kolombiya işçi sınıfının deneyimlerinin, kendine özgü nitelikleri vardır. Kanımızca bunları yakından tanımak çeşitli kapitalist ülkelerle bağımlı ülkelerdeki komünistler için yararlı olabilir. Bu amaçla ülkemizdeki işçi hareketinin tarihçesini şöyle bir gözden geçirmek yerinde olur.

Kolombiya işçi sınıfı, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, ulusal gelişmenin yeni bir tarihsel gücü olarak ortaya çıkmıştır. İşçilerin ilk eylemlerini hammalların, Magdalena nehrindeki gemilerde çalışan tayfaların, demiryolu işçilerinin, kahve toplayıcılarının ve büyük emperyalist tekellerin malı olan petrol işletmelerindeki işçilerin grevlerin oluşturmuştur. Sınıfsal nitelikli ilk sendikalar da, o sıralarda doğmakta olan sosyalist gruplara ve her şey-

den önce Devrimci Sosyalist Partisi'ne yapısal bakımdan bağlı olarak meydana gelmiştir.

Bu dönem, Amerikan «United Fruit Company»ye bağlı muz plantasyonlarında çalışan işçilerin tarihsel greviyle (1928) sona ermiştir. Grevciler ücretlerin artırılması, çalışma sürecinde hastalanan işçilere para yardımı yapılması, kollektif sigortanın sağlanması, en basit sağlık koşullarına yanıt veren konutlar kurulması ve komiserliklerin (!) kapatılması için diretiliyorlardı. Grev kısa zamanda yığinsal bir nitelik aldı ve tüm halk tarafından desteklendi.

Ne var ki 1928 yılındaki grev hareketi general C. Vargas'ın askersel birlikleri tarafından kana boğuldu. Binlerce grevci veya bunların yakınları öldürüldü. O zamanki aşırı gerici hükümet, muz işçilerini asıp kesmekle devrimci işçi hareketini daha başlangıcında ve kesin olarak ezeceğini hesaplamıştı. Ama aradan henüz altı ay geçmişti ki, ülkenin başkenti Bogota'da büyük bir halk gösterisi yapılarak, belediye yöneticilerinin dolandırıcılığı protesto edildi. Gösteri yine aynı general Vargas tarafından, atlı polislerle dağıtılmak istenince de, emekçiler genel grev ilân ettiler. Bu ise cellat generalle birkaç bakanın istifası ve Liberal Parti'nin 1930'da yapılan başkanlık seçimlerini kazanmasına yol açtı (bundan önce, 45 yıl boyunca, ülke yönetimi tamamiyle tutucuların elindeydi). Aynı yılın Temmuz ayında Sosyalist Partisi'nin Marksizm-Leninizme yakın konumlarda yer alan bir grubu, Komintern'in öğüdüne uyarak, Kolombiya Komünist Partisi'ni kurdu.

Ülkede sendikal birlik 1935 yılında sağlanabildi. O sıralarda Kolombiya'da anti-faşist bir halk cephesi oluşmaya başlamıştı. Ülkenin başında ise liberal A. Pumarejo'nun yönetiminde, ulusal burjuvaziyi temsil eden bir hükümet bulunuyordu. İşte bu dönemde Kolombiya Emekçileri Konfederasyonu (KEK) adı altında bir sendikal merkez meydana getirildi. İşçilerin daha hakça iş yasaları çıkarılması ve en önemli gereksinimlerinin karşılanması uğrunda savaşımları bu dönemde başariye ulaştı.

1946 yılında erkte bulunan tutucu hükümet, KEK'e karşı o sıralarda kurulmuş olan ve ardında pazarlarla büyük kapitalister bulunan, katolik nitelikte Kolombiya Emekçileri Birliği'ni (KEB) destekleyerek sendikal hareketi bölmeyi denedi. 1948 ile 1958 yılları arasındaki kanlı diktatörlükler döneminde KEB ülkede resmen tanınmış sendikal merkez durumunda bulunurken, KEK'e karşı koğuşurmalar düzenlendi. 1950'de, liberal burjuvazinin temsilcileri KEK'te bölünmelere neden oldular. ABD hükümetince desteklenen bu kişiler, anti-komünist bir kampanya yürütmeye başladılar. Ülkedeki askersel-faşist düzen işçi hareketini tamamiyle ezmeye çalışı-

(1) Tekellerce işletilen ve işçileri, keyfi olarak saptanan fiyatlarla, mal satın almaya zorlayan mağazalar.

yordu. Devrimci güçler buna ülkenin yaklaşık otuz bölgesinde kırsal gerilla hareketleriyle karşılık verdiler.

1975'de askersel diktatörlüğün çöküşünden sonra ülkede eşit katılımlı hükümetler sistemi uygulandı ve tutucularla liberallerin oluşturduğu gele-neksel partiler hükümette ve devlet organlarında eşit oranda görev aldılar. Bu sistem yürürlüğe girince Komünist Partisi yasallaştırıldıysa da, üyeleri daha yıllarca seçimlerde aday olmak hakkından yoksun tutularak, «ikinci sınıf yurttaş» işlemi gördüler. Kolombiya Komünist Partisi'nin bir belgesinde şunları okuyoruz: «Partiye yeni legal çalışma hakkının tanındığı yeni koşullarda, henüz genç ve deneyimsiz olan proletarya birçok sanayi işletmelerinde, bu işletmelerin sahipleri tarafından uzun diktatörlük döneminde uygulanan baskı ve bölücülük politikasına karşı savaşıma geçmektedir. Öte yandan sanayi işkollarında ve çeşitli bölgelerde sınıf sendikaları ve federasyonlarının çalışmalarının yeniden örgütlenmesi sayesinde, işçi sınıfının eski militanları proletaryaya yaşamsal çıkarları uğrundaki savaşımında gerekli olan zengin deneyimini devretmek, doğru bir eylem programı hazırlamalarına yardımcı bulunmak olanağına kavuşmuştur.» ⁽²⁾

Sendikal hareketin KEK çerçevesi içinde yeniden örgütlenmesi işini yükümlenen komünistler, bu kez Liberal Parti üyesi işçi liderleriyle işbirliği yaptılar. Hızla güçlenmeye başlayan Kolombiya Emekçileri Konfederasyonu, katoliklerin ve patronların kurdukları Kolombiya Emekçileri Birliği'ni arka plana itmeye başladı. KEK'nun bu başarıları Küba devriminin utkuya ulaştığı döneme rastladı. Bu utku ülkemizdeki proletaryayı etkilediği için ABD emperyalizminin işçi hareketimizdeki ve hükümet içindeki ajanları ne pahasına olursa olsun KEK'nun parçalanması için yeniden denemede bulundular. Ve amaçlarına 1961 yılında, Cartagena'da yapılan kongredeki provokatörleri aracılığıyla ulaştılar. Bu provokatörler Amerikan Devletleri Örgütü'nden, özgürlük adasına saldırıp Castro hükümetini devirmeyi isteyecek kadar ileri gittiler. Akıllara durgunluk veren bu provokasyona karşı koyan komünistlerle bağımsızlar, kongreden polis aracılığıyla kovuldular ve temsil ettikleri federasyon ya da sendikalarla birlikte KEK'ndan çıkarıldılar. Bütün bunları «örnek demokrasi»nin temsilcileri olan ABD ajanları yaptılar.

KEK'ndan çıkarılan federasyon ve sendikalar işçi hareketinin birleşip kaynaşma merkezi haline dönüşen Sendikal Birlik ve Dayanışma Komitesi'ni kurdular. Bu örgüt, 1965'te Kolombiya Emekçi Sendikaları Konfederasyonu (KESK) toplantıya çağrılınca kadar, faaliyette bulundu.

Artık işçi hareketinde yeni bir aşama başlamıştı. İşçiler arasında büyük bir saygınlık kazanan ve etkili duruma gelen KESK, üye sayısı bakımından

⁽²⁾ «Treinta anos de lucha del Partido Comunista de Colombia», Bogotá, 1960, s. 146-147.

Kolombiya Emekçileri Birliği'nden (KEB) sonra ikinci sendikal birlik merkezi durumuna geldi. Bölünmeden sonra ABD emperyalizmi ile liberal burjuvazi ajanlarının elinde kalan KEK, demiryolu işçileriyle hamallar sendikaları gibi önemli örgütleri denetimi altında bulundursa da, konumlarını kaybetmeye başladı. Fakat bu kez işçi hareketinin birliği yeni bir engelle karşı karşıya kaldı: Maoçu ve Troçkistler gibi aşırı solcular kıpırdanmaya başlamıştı. Bunlar bir kısım sendikaları politik gruplar haline dönüştürdüler ve işverenler tarafından kolayca ezildiler. Bu grupların geveze yöneticileri, sendikalar adına silâhlı savaş çağrılarını yaptılar, adam kaçırmaları göklere çıkarıyor ve her grevin «çayırı tutuşturan kıvılcım» olduğu görüşünü yayıyorlardı. Bunlar azılı bir anti-komünizm ve anti-sovyetizm yaptıkları için, işverenlerin sempatisini kazanıyorlardı. Üniversite öğrencileri arasında da bazı anti-proleter eğilimler görülüyor ve kimi hallerde Kolombiya koşullarında gerilla hareketinin önemi abartılarak, köylülerin öncülüğü sorunu da ileri sürülüyordu.

Bunun yanı sıra, sendikalar arasında (KESK üyesi olanlar dahil), işçi hareketinde sınıfsal işbirliğini öneren burjuva ideolojisinin yankısı olarak «ekonomizm» geniş ölçüde yayılıyor.

İktidarın ortaklaşa yönetim sistemine dayanması dolayısıyla, resmi propaganda araçları ve rüşvetler yoluyla, işçi sınıfına tekölci yoğunlaşma ve üretimi merkezleştirme aşamasına giren sermayeye boyun eğmesi ideolojisi aşılanmaya çalışılmaktadır. Son yıllarda bu burjuva ideolojisi, İngiliz İşçi Partisi modeline uyularak, işletme sahipleri, emekçiler ve devlet arasında uyumlaştırılmış ekonomi kavramında yansımaktadır. Fakat «uyumlaştırılmış ekonomi» yandaşlarının ulaşabildikleri en belirli sonuç, İşçi Ücretleri Ulusal Konseyi'nin kurulması olmuştur ve bunda sadece KEK ve KEB üyesi emekçiler temsil edilmektedir.

Kolombiya Komünist Partisi tüm anti-proleter eğilimlere karşı ardıcıl bir savaşım yürüttü. Parti aşırı solcu serüven ve çağrılara olduğu kadar, reformist ve «ekonomist» eğilimlere de karşı koydu. Bu savaşım bugün de sürüyor, fakat şimdi koşullar bizim için daha elverişlidir. Çünkü aşırı solcuların, işçilerle orta katmanları çıkmaza sokmaları dolayısıyla, «adı çıkmıştır». Büyük burjuvazinin toplumsal-ekonomik politikasını desteklemeleri dolayısıyla reformistler de çıkmaz sokağa girmişlerdir. Söz konusu politikanın amacı, enflasyonun ve onun yarattığı güçlüklerin ağırlığını emekçilerin sırtına yüklemekten başka bir şey değildir. Komünistler proletaryanın ve orta katmanların savaşımını yönlendirmekte, halk eylemlerini destekleme kampanyaları örgütlemekte, KEK ve KEB yöneticilerinin, işçilerin baskısı altında yerine getirmek zorunluğunda kaldıkları istemleri desteklemektedirler. Bunun yanı sıra komünistler bundan birkaç yıl önce hristiyan-sosyalistlerinin girişimiyle kurulan Emek Genel Konfederasyonu (EGK) gibi yeni örgütlerle ilişkiler kurmaktadır.

Kolombiya Komünist Partisi'nin işçi hareketindeki ana belgisi eylem birliğine yöneliktir. Gericiler proletarya yığınlarının yaşamsal çıkarlarına yanıt veren bu sloganı, güya «demokratik sendikaları» ele geçirmek için, komünistlerce başvurulmuş bir «manevra» olarak gösteriyorlar. Öte yandan aşırı solcu gruplar, eylem birliğini, işçi sınıfının savaşkanlığını silip süpüren bir «revizyonist slogan» ilân ediyorlar. Aşırı solcular alternatif olarak, onların sekte, Maocu ya da Troçkist görüşleri termeline dayanacak «ideolojik birlik» tezini ileri sürüyorlar. Bunların işçi sınıfı saflarında parçalanmalardan son derece hoşlanan büyük ulusal burjuvazi ile Amerikan emperyalistlerince desteklenmeleri hiç te rastlantı değildir.

Komünist Partisi'nin ilkesel ve ardıcıl tutumunu belirtecek en iyi ölçüyü, uzun süreli ödev olarak, birlik politikasının gerçekleştirilmesi uğrunda sürekli ve kararlı savaşım oluşturabilir. Ve eğer bugün bu politikanın ilk ciddi başarılarından söz edebiliyorsak, bunu şuna borçluyuz: İşçi sınıfının bölük pörçük olduğu en ağır dönemde bile parti, Kolombiya halk hareketinde en olumsuz etkene, sendikaların parçalanmasına karşı savaşım bayrağını yükseklerde dalgalandırmıştır.

Biz, partinin içinde çeşitli biçimlerde ortaya çıkan sekte eğilimlere karşı, sistemli olarak savaşım yürütmek zorunda kaldık. Örneğin bazı yoldaşlar, «ekonomizme» karşı savaşım yürütme gereksinimini gerekçe olarak ileri sürüp, emekçilerin en yaşamsal sorunların çözülmesi uğrunda eylemlerini hiçe saydılar. Bununla ilgili olarak KKP'nin 1971'de yapılan 11. Kongresi, bu etiketin yığınların ekonomik çıkarları uğrunda somut eylemlerinin değerlendirilmesinde rastgele kullanılmasının mümkün olmadığı uyarısında bulundu. ⁽³⁾ Bazı yoldaşlar, oportünizme karşı savaşım sırasında, sendikalara sızan burjuva ajanları ve örgütlerin kendisi arasında hiçbir fark görmüyor, sadece «tabanda» değil, yönetim katlarında da birlik gereksiniminin önemini küçümsüyorlardı.

Komünistlerin Kolombiya işçi sınıfının eylem birliğini kurma politikasının pratikte uygulanması için yürüttükleri ardıcıl ve sistemli çalışmalar meyvalarını vermeye başladı. 8 Mart 1971'de KESK, katolik KEB tarafından ilân edilen greve katıldı. 1973 yılında ise ulusal çapta bir sendikal birlik toplantısı düzenlendi. 13 Şubat 1977'de olağanüstü duruma karşı ulusal çapta bir protesto günü örgütlendi ve bu harekete çeşitli doğrultusu olan politik ve sendikal örgütler katıldı. 4 Mart 1977'de ülkenin en büyük kentlerinde, özerk bir sendikada birleşmiş olan petrol işçileriyle dayanışma amacıyla gösteriler yapıldı. Aynı yılın 1 Mayıs'ında ise KESK ile KEB, kendi örgütlerine üye olmayan sendikalarla beraber, tüm ülkede ortak gösteriler örgütlediler. 1978 yılında 1 Mayıs gösterilerine KEB ile KEK örgütleri de katıldılar. Aynı yılın Aralık ayında, KESK'nun girişimi üzerine, en

⁽³⁾ «Por la unidad obrera y popular hacia el socialismo», Boogta, 1972, s. 106.

önemli dört sendikal merkez, muz plantasyonları işçilerinin tarihsel grevlerinin 50. yıldönümünde ortak gösteriler düzenlediler.

Halk yığınlarının bu ve bunlara benzer eylemleri şunu ortaya koyuyor: Geçmişte kalan aşamalarda başlıca rolü devrimci köylü ve öğrenciler oynarken, artık halk hareketinin başında işçi sınıfı yer alıyor. Bunun birçok nedenleri vardır ve bunlardan biri proletaryanın sayıca artmakta oluşudur. Son araştırmalara göre Kolombiya'da ekonomik eylemlere katılan yurttaşların sayısı 8,2 milyonu (tüm nüfus 25 milyondur) buluyor. 1975 yılında sanayide görevli olanların sayısı 465.187 idi. Kolombiya'daki burjuva sosyologları, kapitalist dünyada moda olan bir tezi, yani işçilerin azaldığı ve memurların fazlalastığı tezini destekliyorlar. Oysa Kolombiya'da aslında işçi, hem de en az ücretli işçi olan birçok emekçiler memurlar arasında sayılmaktadır. Bundan başka hükümet, 1968 yılında kabul edilen bir yasa gereğince, devlet işletmelerinde çalışan işçileri memur saymakta, bu yasadan yararlanarak, onları istemlerde bulunmak ve toplu sözleşme imzalamak hakkından yoksun bırakmaktadır. Sendikal harekette eylem birliğini teşvik eden bu istemlerden biri, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından onanmış ve Kolombiya'da yasallaştırılmış anlaşmaların devletçe yerine getirilmesi istemidir. Bu anlaşmalarda devlet sektöründeki emekçilerin hakları saptanmakta ve bu emekçilerin memurlardan ayrı bir kategoride yer almalarının yasal ilkeleri gösterilmektedir.

Memleketimizde işçi sınıfının birlik halinde giriştiği en büyük eylem, 14 Eylül günü yapılan yurttaşların ulusal grevi oldu. Şimdi bu eylem üzerinde duralım.

Yurttaşların grevleri Kolombiya'da yığınların kendine özgü savaş biçimlerinden biridir. Bunlar, tüm bir kentte veya bölgede başta hizmetler sektörü olmak üzere hükümet politikasına karşı yönelik grevlerdir. Yurttaş grevleri ve özellikle 1977'de düzenlenen ulusal çaptaki yurttaş grevi, proletaryanın saflarının güçlendiğini ve politik yönetimi gerçekleştirilebilecek duruma geldiğini gösterdi.

1 Mayıs 1977'de KESK, geniş tüketim maddelerinin ve toplumsal hizmetlerin pahalılaşmasını protesto için bir yurttaş grevi yapılması çağrısında bulundu. Hükümet, zamlardan başka ücretlerin indirilmesini de onaylamış, böylelikle enflasyonun sözümona toplumsal bedelini emekçi yığınların sırtına yüklemişti. Bu çağrının ilk yankısı GEK saflarında duyuldu. Uzun tartışmalardan sonra KEB ile KEK da eyleme katılma kararını aldı. Grevi KESK, KEB, GEK ve KEK örgütlerinin başkanları ve genel sekreterleri yönetiyordu. Hükümetin ve işletme sahiplerinin eylemi engelleme uğrunda tüm çabaları sonuçsuz kaldı. Tabandaki sendikalar ve bunların yöneticileri, karalama ve kışkırtmalara dayanan eski anti-komünizm sloganlarını reddettiler. Grevin örgütçüleri yığınsal kent örgütleri, mahalle komiteleri, belediye hizmetleri temsilcileri, öğrenci ve köylü örgütleriyle iliş-

kiler kurdular. Kolombiya Komünist Partisi, Ulusal Muhalefet Birliği, Sosyalist Devrimci Birlik ve Sosyalist Blok gibi solcu parti ve birlikler, daha başlangıçta grevin propaganda edilmesi ve örgütlenmesi işine katkıda bulundular. Öte yandan Maocular, yığın hareketini engellemek için her çareye başvurular. Hükümetle işletme sahipleri birçok korunma önlemleri aldılar. Grevciler için 6 aya kadar hapis cezası öngören olağanüstü durumun ilânı için 2.004 sayılı bir buyrultu çıkarıldı. Birçok işletmelerde patronlar grev kırıncıları arasında silâhlı gruplar oluşturdular. Cumhurbaşkanı ise, televizyonda yaptığı bir konuşmada, taşıt araçlarının normal çalışması için her şeyin yapılacağını bildirdi.

Ulusal çaptaki yurttaş grevi ülkenin tüm bölgelerini kapsamına aldı. Kolombiya işçi sınıfının savaşımalarını inceleyen ünlü araştırmacı Alvaro Delgado'ya göre direnişe sanayi, inşaat, ticaret, ulaşım alanlarında ve devlet dairelerinde çalışan 1 milyon 285 bin emekçi katıldı. Birçok büyük kentlerde ulaşım işleri felce uğradı, ilçelerle bağlar kesildi, deniz ve hava limanları çalışamaz duruma geldi. ⁽⁴⁾

Hükümet eyleme katılanlara karşı ağır baskı önlemleri aldı. Sadece Bogota'da 7 binden fazla emekçi tutuklandı. Yüksek devlet memurları ve silâhlı güçler komutanları askerlerin grevcilerin üstüne ateş etmelerini emrettiler. Bu emir 28 kişinin öldürülmesiyle feci bir sonuç verdi. Sokağa çıkma yasağı ilân edilince, grevin birleşik yönetimi direnişin sürdürülmesini kararlaştırdı (oysa grevin 24 saat devam etmesi gerekiyordu). Grevcilerin daha az güçlü oldukları yerlerde egemen çevreler ellerinden geleni yaptılar. 40 kadar işletme binden fazla işçiye sokağa attı; hükümet 35 sendikanın fonlarını dondurdu (ne var ki aynı şeyi sendikal merkezlere karşı yapmak cesaretini gösteremedi).

Bu grevin başlıca özelliğini, buna ilk kez geniş köylü yığınlarının katılması ve köylülerin işçi sınıfı ve orta katmanlarla ortak eylemlerde bulunması oluşturdu.

Ulusal çaptaki yurttaş grevinin politik etkileri oldu. Hükümet içinde başgösteren çelişkiler nedeniyle, içişleri bakanı dahil, kabineden dört bakan istifa etti. Ama eylemin en önemli sonucu Ulusal Sendikalar Birliği'nin kuruluşu oldu. Bu örgüte, görevlerin uyumlaştırılması ve ortak savaşım yürütülmesi amacıyla dört sendikal merkez yöneticileri girdi. Hükümetten, olağanüstü hale son verilmesi dahil, çeşitli istemlerde bulunulması için dörtler tarafından ortak bir liste hazırlanması, emekçilerin en önemli kazanımlarından biri oldu. Dolaysız toplumsal kazanımlar arasında asgari ücretlerin artırılması da vardı ki, bu, geniş emekçi yığınlarının maddesel durumlarının bir dereceye kadar da olsa iyileşmesini sağladı. Bogota'da elektrik ve suya her ay zam yapan hükümet bundan

⁽⁴⁾ «Voz Proletaria», 5 Eylül 1978.

vazgeçmek zorunda bırakıldı ve bunun 300 bin kadar aileye yararı dokundu.

Öne sürülen istemlerin hemen yerine getirilmemesi nedeniyle, burjuvazinin propagandacıları ulusal çaptaki yurttaş grevinin başarısızlığa uğradığı fikrini yaymaya çalıştılar. Gerçekten de emekçilerin tüm istemleri gerçekleşmedi, ama bu, Marks'ın dediği gibi: «İşçi sınıfının sermayenin soyguncu saldırılarına karşı savaşımdan vazgeçmesini, durumunu geçici olarak bile iyileştirmek için ortaya çıkan olanaklardan yararlanma denemelerini durdurmasını mı gerektirirdi? İşçiler böyle hareket ederse, hiçbir kurtuluş yolu kalmayan, büsbütün sefil insan durumuna düşerler. ... Eğer işçiler acz içinde kalıp sermayeye karşı günü gününe yürüttükleri savaşı gevşetirlerse, kuşkusuz, daha geniş bir harekete girişme yeteneğini tamamiyle kaybetmiş olurlar.» (5)

Ulusal çaptaki yurttaş greviden sonra Ulusal Sendikal Konsey tarafından yönetilen ortak eylemlere girildi. Bunların arasında 18 Kasım 1977'de, petrol işletmelerindeki işçilere uygulanan baskıyı protesto için yapılan gösterileri, Latin Amerika'daki askersel-faşist rejimleri kınayan bildirileri, KESK ve KEK örgütlerinden delegelerin katıldığı GEK 9. Kongresi'ne gönderilen çağrıyı, bölgesel sendikal komitelerin birleştirilmesi yolundaki önerileri, 1978 yılındaki 1 Mayıs gösterilerini, Kolombiya'da insan haklarının savunulması için düzenlenen (30 Mart 1979, Bogota) ulusal forumun sonuna kadar desteklenmesi vb. vurgulanabilir.

Büyük kapitalistlerle bunların hükümetteki temsilcileri de, Amerikan emperyalistlerinin ajanları da ülkede işçi sınıfının eylem birliğini engellemeye çalışıyorlar. Emeğin Özgürce Gelişmesi Enstitüsü adı verilen Amerikan örgütü, KESK'nun yalıtılması için KEB ile KEK'nun birleşmesini öngören «birlik» formülünü dayatma çabasındadır. Aslında CIA'nin ale-tinden başka bir şey olmayan adı geçen enstitünün çeşitli kolları faaliyet yürütmekte ve KEK ile KEB örgütlerinin yöneticilerine büyük paralar sağlamaktadırlar. Böyle olsa da sendikal temele dayalı eylem birliği düşüncesi ülkedeki işçi sınıfının bilincine gitgide daha fazla yerleşmektedir.

Ulusal Sendikal Konsey'in kurulmasıyla Kolombiya'da proletarya dayanışması güçlendi. Konseyin şimdiki durumunda politik sorunlarda görüş birliği yoktur. Bu da üyelerinin, tutucu, liberal, hristiyan-demokrat ve Komünist partilerine bağlı sendikaların yöneticileri olmalarından ileri gelmektedir. Ne var ki, hükümetin ekonomik ve toplumsal politikası ile emekçilerin somut eylemleri konularında görüş birliği tamdır.

Aşırı solcular, reformist liderlerle ve işveren sendikalarıyla diyalog kuran komünistleri kınamakta, sömürüye karşı savaşımında ve emekçilerin çıkarlarının savunulmasında eylem birliğinin gerekli olduğunu anlamaya ya-

(5) K. Marks, F. Engels, *Yapıtlar*, c. 16, s. 154.

naşmamaktadırlar. Öte yandan eylem birliği, Kolombiya'da eskimiş olan sendikal yapının modernleştirilmesi, işkollarına göre sendikalar meydana getirilmesi bakımından da gereklidir.

Kolombiya işçi sınıfı ülkenin gereksinim duyduğu derin yapısal değişimler uğrındaki savaşımın başında yer alma göreviyle karşı karşıyadır. Bugün bu amaca giden en doğru yol Kolombiya Emekçilerinin Sendikalar Federasyonu'nca (KESK) taşınan bayrağın altında eylem birliği sağlanması yoludur.

Biz Kolombiya komünistleri, eylem birliğini genişletmek ve güçlendirmekle, ileride örgütsel birliği de sağlayacağımızı, Kolombiya işçi hareketinin tarihsel görevini onurla yerine getireceğine inanıyoruz.

Komünistler ve Sendikalar

(Helsinki'de Yapılan Görüşme)

Finlandiya'nın bugünkü toplumsal yaşamında sendikaların ne denli ağırlığı olduğunu şu rakamlar dile getiriyor: Ülkenin nüfusu 4,7 milyon. Bunun 1,5 milyonu sendikalar üyesidir. Komünistler, doğal olarak, emekçilerin bu en yığinsal örgütüne özel bir ilgi gösteriyor, önem veriyorlar.

Finlandiya Komünist Partisi MK'nin örgütlediği ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin de katıldığı toplantıda, partinin sendika hareketi içindeki çalışmalarına ilişkin sorunlar görüşüldü. Görüşmelere FKP Başkan Yardımcısı ve Finlandiya Sendikalar Merkez Örgütü İkinci Başkanı Olavi Hanninen, MK Politbüro üyesi Hannu Vuorio, MK Sekreteryası üyesi ve MK Sendikalar Seksiyonu yönetmeni Yrjo, Tirri, bu seksiyon görevlilerinden Reino Lohikivi, Dokumacılar Sendikası İkinci Başkanı Elsa Aaltonen, Yapı İşçileri Sendikası temsilcisi Mauri Pera, Suyolları ve Elektrik Santralleri Teknisyenleri Sendikası temsilcisi Tapio Walin, Ticaret İşçileri ve Hizmet Personeli Sendika temsilcisi Timo Nasanen, Kamu Servisi Hizmetlileri Sendikası temsilcisi Tuula Sarrola, «Nokia-Elektronik» kuruluşu yetkili sözcüsü Lea Vananen, Devlet Sosyal Sigortalar Dairesi sözcüsü Helja Tammisola katıldılar. Yapılan görüşmelerde, daha çok, çalışmalara katılanların kanısınca en önemli olan üç sorun üzerinde duruldu. Aşağıda görüşmelerin özetini sunuyoruz:

1. Ülkenin Çağdaş Sendika Hareketinde Ana Eğilimler ve Temel Sorunlar

Görüşmelere katılanlar, her şeyden önce, bugün komünistleri, sendika hareketi içindeki çalışma strateji, taktik ve yöntemlerini daha derinlemesine düşünüp anlamlandırmaya yönelten eğilim ve sorunların belirtilmesini gerekli gördüler ve ödev edindiler. Bu konuda, O Hanninen, önce işçi sınıfının birliğini gözetken eğilimin önemi üzerinde durdu ve şöyle dedi: Biz, çalışmalarımızda, her zaman, işçi sınıfının savaşımında dağınıklık ve bölünmüşlüğün ilerlemeye engel olduğu hakkında Leninci tezi kılavuz ediniyoruz. On yıl önce, komünist ve sosyal demokrat partilerinin ortak kararına dayanarak sendikaları birleştirdiğimiz ve Birleşik Sendikalar Merkezi'ni (BSM) meydana getirdiğimiz zaman da hareket noktamız bu idi. Bu önlem ülkemizde yepyeni bir durum yarattı ve çok olumlu sonuçlar verdi.

BSM'ne giren sendikalar, son onyılda içinde, üyelerini sayıca üç katına çıkardılar. Bugün BSM ortamında sendika üyesi olan emekçiler tüm çalı-

şanların % 80'ini oluşturuyor. Bunu uluslararası çapta en yüksek düzeylerden biri sayıyoruz. Artış eğilimi bugün de devam ediyor ve bu durum sınıf savaşımının gelişmesi bakımından iyi diyebileceğimiz örgütsel önkoşullar yaratıyor.

Söz alan yoldaşlar, bir başka tipik olguya, emekçilerin kendi haklarını savunma savaşımında gitgide artan etkinliğine işaret ettiler. Bununla ilgili olarak, Y. Tirri H. Vuorio ve M. Pera, son yıllarda grevlere her zamankinden daha büyük sayıda emekçinin katıldığını belirttiler. Bunalım ve bunun çalışanların zaten sınırlı haklarını kısıtlayan, genlik düzeyini tehdit eden sonuçları, emekçilerin çoğunu korkutmadı. Emekçilerin, isteklerinde yersiz bir hoşgörüyü yer verdikleri de söylenemez.

Görüşmeye katılanlar şu düşünceleri belirttiler: Geleneksel sendikal savaşım anlayışı, artık bu savaşım süreci içinde ortaya çıkmakta olan sorunlar çevresinde bir yere kadar tutarlığını yitiriyor. Söz yok, sendikalar bugün de her şeyden önce emekçilerin en önemli geresinimlerini dikkate alıyor ve asıl savaşım genellikle toplu sözleşmeler sorunu etrafında yoğunlaşıyor. Olaylara bakalım. «Vartisila» şirketi işçileri gitgide artan işsizliğe karşı savaşımına giriştiler ve son çözümde şirketin ulusallaştırılması isteğinde dayandılar. «Karhulan Konepaya» kuruluşu emekçileri, yeni üretim donatımının Sovyetler Birliği'nden ve diğer EYK üyesi ülkelerden alınmasını, istediler ve böyle bir donatımı yerinde görmek üzere Sovyetler Birliği'ne temsilci gönderilmesinde etkili oldular. Sendikal savaşımında, ekonomik işbirliği çerçevesini genişletme, sosyalist ülkelerle ilişkileri sıklaştırma ve bununla birlikte işçi denetimini geliştirme ve güçlendirme istekleri ile bağdaştırılan bu eğilim oldukça dikkate değer bir özelliktir.

Sendikalar, çağdaş koşullarda, emekçilerin günlük çıkarlarını savunarak, gitgide daha sık olarak, devletin ve tekellerin birleşik gücü ile karşı karşıya geliyor, tüm toplumun yaşamını ilgilendiren sorunlara yanıt aramak, toplumsal-ekonomik politikanın bütün alanlarında kendi konumlarını belirlemek zorunda kalıyorlar. Şimdi temel toplu sözleşmelerin içeriği, dolaysız olarak vergi ve finans politikasına, toplumsal yasalara ve çalışma yasalarına değgin bir nitelik taşıyor, emekçilerin istedikleri ve uğrunda sendikal örgütlerin dirençle savaşım verdikleri devletsel ve ulusal düzeyde, ekonomik önlemlerin gerçekleştirilmesi, kaçınılmaz olarak, şu ya da bu politik kararlar alınmasını gerektiriyor.

Görüşmelere katılanlar, BSM'nin, bugün, ülkenin ekonomik politikası alanında gereken kararların alınması üzerinde büyük ölçüde etki yapan bir güç olduğunu belirttiler. Bunu bugün büyük sermaye temsilcilerinin de kabul etmekte olmaları dikkate değer. Örneğin, H. Vuorio'ya göre, bunlardan biri, geçenlerde, ülkede artık «bütün partilerin hükümeti» gibi bir şeyin varolduğu duygusuna kapıldığı ve hele temel toplu sözleşmelere ilişkin görüşmeler sırasında bunu elle tutulurcasına gördüğü, zira parla-

mentarizm yasaları gereğince hükümetin önerileri üzerine parlamento-
da karara bağlanması gereken sorunların sendikalar ile sermayedarlar
örgütleri arasındaki görüşmeler süreci içinde ele alındığı bu pratiğin git-
gide genişlediği ve genellikle görüşmelerin kararlarla sonuçlandığı, kaldı
ki, iş ücretine değgin sorunlardan başka, bunların ekonomik ve toplum-
sal yaşamın bütün ana sorunlarını da kapsadığı yollu düşünceler ileri
sürmüş bulunuyor. Bununla beraber, Vuorio yoldaşın belirttiği üzere, bu
görüşmelerde meslek birliklerinin ardıcıl konumu ve gereği halinde
emekçilerin yığınsal çıkışlarıyla destek olması, sözkonusu ilişkilerin top-
lumsal eşlikçilik ruhunda gelişme göstermesine karşı bir güvence oluş-
turmalıdır ve oluşturmaktadır.

Çağdaş sendika hareketinin olanakları ve yönelimi, daha çok, insanın
politik ve toplumsal bilinçlenmesinde geniş adımların atıldığı koşullarda
ortaya çıkan bir yeni kuşağın sendikalara katılmış olmasından ileri geli-
yor. Bunun yanı sıra, sermayecilerin örgütlerine de bir yeni kuşak katılmış
bulunuyor. T. Walin'in belirttiği üzere, insanın kendileriyle anlaşmalara
varabileceği nazik görünüşlü ve hatta hayırhah işverenlerin yerini soğuk
ve katı hukukçuların almış ve devletin koruduğu yasaların dili işlerlik ka-
zanmış durumdadır. Bu da, emekçilerin, kendi sorunlarını yalnız kuruluş-
larındaki savaşımla çözmeye olanağı bulunmadığı, ardıcıl ve kesin çözümün
ancak köklü toplumsal-ekonomik ve politik dönüşümlere dayanılarak
sağlanabileceği bilincine varmalarına yardım ediyor. Özcesi, bu konuda
açıklama çalışmaları için elverişli bir zemin oluşuyor. Aynı zamanda
emekçilerin çabalarını birleştirmek, onların haklarını savunmada zorunlu
bir koşul haline geliyor. Bundan ötürü, işçiler, teknisyenler ve memurlar,
bugün, kuruluşlar ya da işkolu ölçüsünde gitgide daha geniş bir eylem
birliği yapıyorlar.

T. Nasanen, T. Walin ve Y. Tirri şu noktayı belirttiler: Personeli oluş-
turanı, memurlar, uzun süre, gerek durumları ve gerekse düşünme tarz-
larıyla, işçilerden çok, mal sahiplerine, işverenlere yakın olduklarını sanı-
yorlardı. Şimdi bunların bazı katmanlarında reel iş ücretleri işçilerin ücret-
lerinde görülenden de daha büyük bir hızla düştükçe, yığınsal işten atıl-
malara karşı her hangi bir güvence bulunmadıkça, değer yargılarında bir
değişme ve yenilemeye doğru gidiş gözleniyor. Bu katmanların kendi hak-
larını korumada gitgide artan etkinlikleri, işçi sınıfının savaşım biçimlerini
benimsemeye başlamaları, bize memurların yavaş yavaş daha sola kay-
makta olduklarını gösteriyor.

Söz alan diğer yoldaşlar, bunun hiç de eşanlı bir süreç olmadığını
belirttiler. Mal sahipleri ve işverenler bugün de memuru işçiden daha
yüksek durumda görme ve gösterme geleneksel eğilimini sürdürüyorlar.
Kuruluşlarda, her şeyden önce, işçiler ile memurlar için ayrı yemekhaneler
düzenlenmiş olması, kuruluş giriş ve çıkış kapılarının da ayrı olduğu vb.

göze çarpıyor. Memurlara, patronları, büyük harcamalara sokmayan bazı ayrıcalıklar tanınıyor. Ve memurlar da, T. Sarrola'nın belirttiği gibi, aldıkları aylığın şimdilik aşağı yukarı durumu kurtardığını ve işsizliğin belki de kendilerine dokunmayacağını düşünerek ve böylelikle avunarak, bu «ayrıcalıklı» durumlarını sürdürmeye çalışıyorlar.

Memurların köken, dünya görüşü ve toplumsal durum bakımından özdeş bileşimli olmamasını, sağcı güçler, kendi çıkarları için ustaca sömürüyorlar. Gerçekten de, tek tek işletmeler arasında, giderek bir tek işletmede bile hâlâ bir karşılıklı dayanışma görülüyor. Sendika örgütlerine gelince, bunların bazılarında, ne yazık ki, işçi sınıfının deneyim ve geleneklerinin etkisinden uzak kalabilmek üzere, bir ayrılma eğilimi, memurları işçilerden soyutlama çabası göze çarpıyor. Bir yandan, işçilerin kendileri de, çoğu kez, memurlara ve özellikle teknik uzmanlara karşı patronlarla ilişkilerinde davrandıkları gibi davranıyorlar. Oysa böyle bir şeyi gerektirecek dayanaklar gitgide azalıyor: Bugün memurların sadece çok küçük bir grubu artı-değerin belirli bir bölümünü alanlar arasında yer alıyor.

Memurların ve çeşitli küçük burjuva grupları temsilcilerinin sendikalara girmeleri ve grev savaşımına katılmaları gitgide kendini dayatan bir gereksinim oluyor. Bunu artık istatistikler de yansıtıyor. Örneğin 1977 yılında grevlere katılanlar toplamının % 40'ını memurlar oluşturuyordu. Kaldı ki, bunlar, çoğu kez, patronların keyfi davranışlarına, yığınsal işçi çıkarmalara, güvenilir kişilerin haklarını çiğnemelere vb. karşı girişilen ve resmi niteliği olmayan politik grevlerdi.

O. Hanninen'e göre, ülkede tüm sendika hareketinde proleterleşmeye doğru gitgide belirlenen bir eğilim olduğu söylenebilir. Bunu böyle söylemek, bu gibi bir eğilimi bazılarının bile bile yarattığı ya da belirli süreci yönettiği demek değildir; işlerin nesnel gidişi budur. Bugün ücretle çalışmakta olan bütün emekçileri temsil eden tüm örgütler arasında işbirliğini geliştirme sorunu sözkonusudur (Finlandiya'da 1 milyon üyeli BSM'nden başka, daha çok memurları birleştiren üç merkez sendika örgütü daha vardır). Komünistlere göre, şimdi, yalnız işçi hareketinin ve demokratik hareketin iç sorunlarını çözme yönünde elbirliğiyle çalışmalar değil, aynı zamanda, en önemli politik sorunlar üzerinde bir ortak anlayışın belirlemekte olması, sendikaların barış, silâhsızlanma ve uluslararası dayanışma savaşımıyla bağlı çeşitli uluslararası eylemlere beraberce katılmalar da tüm emekçi örgütleri arasında sözkonusu işbirliği bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

O. Hanninen şunu belirtti: Böylelikle, son onyıllık içinde, ülkemizde sendika hareketi nitel bakımdan hemen hemen yenilendi; çünkü boyutları da, ödevleri de, çalışmaların içeriği de, insanlar da oldukça değiştiler. Sendikaların eylem alanının genişlemesi, yürüttükleri savaşımın gitgide daha büyük ölçüde politik nitelik kazanması, güçleri birleştirme ve işbirliği iste-

ği, bütün bu nesnel eğilimler, meslek birlikleri içinde komünistlerin etkinin artması yönünde yeni olanaklar yaratıyor ve aynı zamanda bizleri partinin bu alandaki çalışmasına ilişkin geleneksel görüşü derinleştirmeye yönlendiriyor.

2. Sendikalarda Partinin Çalışma Doğrultuları

Finlandiya Komünist Partisi'nin 1978'de yapılan 18. Kongresi, doğrultusu «Demokratik dönüm için» başlığından anlaşılan bir politik belge kabul etti. Bu demokratik dönümle ülkenin yaşamında bugün halk için daha iyi bir durum sağlamakla kalmayıp, sosyalizme açık bir gelecek için savaşım koşulları da yaratabilecek politik ve ekonomik dönüşümlerin gerçekleştirilmesi kastediliyor.

Ülkede sendikal hareketin saygınlığının epeyi arttığı ve olanaklarının genişlediği koşullarda, demokratik dönüm için savaşım veren güçleri daha sıkı birleştirme ve yoğunlaştırma reel olanakları ortaya çıktı. Bu olanakları vurgulayan H. Vuorio, şunları belirtti: Bugün «sendika hareketinin yeni rolü»nden söz ediliyorsa, bundan, her şeyden önce, ülkenin güncel sorunlarının, emekçilerin sorunlarının reformist eylemler yoluyla çözülemeyeceği ve yalnız «doruklar»da çözüme kavuşturulamayacağı anlaşılmalıdır. Artık emekçilerin yaşam koşullarını iyileştirme konulu bir program yalnız maddesel istekleri içermekle kalmayıp, aynı zamanda daha derin toplumsal dönüşümleri öngören bir program nesnel gereksinimi ortaya çıkmış bulunuyor. Böyle bir program ancak bugün sendikaların temsil etmekte olduğu yığınların gücüne dayanılarak yaşama geçirilebilir. İşte «Demokratik dönüm için» başlıklı belge böyle bir programı belirliyor. Ve bu durumda komünistlerin temel ödevlerinden biri, sendikalardaki çalışmalarını, bu programımızın yığınların programı haline gelmesini sağlayacak biçimde örgütlemek oluyor.

Komünistler, ülkedeki somut durumdan — sağcı güçlerin gitgide eylemlerine hız vermeleri, emekçilerin yaşam düzeyini düşürme, artık elde edilmiş bulunan demokratik hakları budama istekleri — yola çıkarak, etrafında bugün başlıca savaşımın verilmekte olduğu sorunlar üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırıyor, bugünkü ödevleri perspektif amaçlarla birleştirerek bu savaşımda yığınlara şaşmaz bir pusula, doğru bir yön vermeye çalışıyorlar.

Emekçileri en çok endişeye düşüren çetin toplumsal sorunlardan biri de işsizliktir. Ülkede yaklaşık yarım milyon kişi, yıl içinde belirli bir süre boyunca üretimin dışında kalıyor. İşsizlik en tepe noktasında, uzmanlar ve memurlar da içinde olmak üzere bütün işkollarındaki emekçilere doku-

nararak etkin işgücünün % 8'ine varmış durumdadır. Bugün, mühendis-teknisyen emeği alanında, boş bir yer, açık bir görev için, 64 mühendis, 48 teknisyen, yüksek öğrenimli 65 ekonomist, orta öğrenimli 350 ekonomist, 73 orman mühendisi ve tarım mühendisi vb. adaylığını koyuyor.

Bu durum, bu olay, örgütlü savaşımların gerçek gücünü anlayarak, gündün güne daha büyük sayıda emekçinin sendikalara girmeye yönelmesine yol açıyor. Bu arada, sendika örgütlerinin ekonomi politikasına ilişkin istemleri de gitgide artıyor.

Ne var ki, komünistleri, ters olgu belirtilerine tanık olmaları da endişelendiriyor: E. Aaltonen şöyle dedi: Ben bugün kapılarını kapamış olan nice kuruluşlardan bazı aktif sendikacılarla görüştüm. Bu yoldaşlar, işsiz kalan kimi eski arkadaşlarının hiç kimseyi evlerine kabul etmediklerini, kimseyle konuşmak istemediklerini ve hiç bir soruna değinmek istemediklerini görerek üzülmüyorlar. Bu gibi arkadaşların karamsarlığından, adanına göre, belki biraz aşırılık olduğu söylenebilir, ama işsizliğin bir pasiflik, bir toplumsal ve politik tutukluk doğurduğunu gösteren örnekler de az değildir. Ve bu olgu, sendika hareketinde çalışan komünistler için, önemle üzerinde durulmaya değer sorunlardan biridir. Biz her şeyden umidini kesen, çağdaş toplumda bir posa, bir selinti olduğu duygusuna kapılan emekçileri, asıl amacı ümitsizlik ve yarın güvensizliği duvarını yıkıp aşmak olan savaşıma çekmenin yollarını düşünmezlik edemeyiz, onların karamsarlıklarına seyirci kalamayız.

E. Aaltonen şunları ekledi: Toplu sözleşmelerin imzalanması sırasında, bizler, sendika işçileri olarak, hiç de basit olmayan bir sorunla karşılaştık: Bu iş öte yana, istihdam sorununun kötüleşmesine dönmeyen, işçilerin durumunu nasıl iyileştirmeliyiz? Biz işsizler ordusunu nasıl azaltacağımızı düşünmek zorundayız. Ve bu konuda, işkolu sendikalarında çalışan benim gibi komünistler için, yığınların arasına partice hazırlanmış somut önerilerle gidebilmek çok önemlidir.

İstihdam durumunun iyileştirilmesi konusunda, komünistler, özellikle, okul ve mesleki öğrenim örgüsünün genişletilmesini, her şeyden önce çalışmanın ağır ve tehlikeli olduğu üretim kollarında çalışmakta olanlarda emeklilik yaş haddinin azaltılmasını, iş ücretine dokunulmadan iş haftasının 35 saate indirilmesini öneriyorlar. Parti, istihdamı güven altına alma, aynı zamanda toplumsal yardımları artırma ve konut yapımı ölçülerini genişletme konularında devletçe geniş önlemler alınmasını istiyor. Komünistler, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ticareti ve ekonomik işbirliğini geliştirmenin, ülkede istihdamı artırma bakımından ne kadar önemli olduğunu da vurgulayarak belirtiyorlar.

Y. Tirri bir başka noktaya dikkatleri çekti ve şöyle dedi: Bugün öyle olgulara tanık oluyoruz ki, bunların gelişmesine bakarak, komünistlerce

yapılan ve yalnız güncel sorunlara dokunmakla kalmayıp, perspektif sorunlara da değinen önerilerin yığınlar arasında anlayış ve destekle karşılandığını söyleyebiliriz. Biz, örneğin, programımıza da koyduğumuz bir isteği, demokratik ulusallaştırma isteğini ileri sürüyoruz. Ve dikkate değer nokta şudur ki, şimdi, büyük kuruluşların ciddi güçlüklerle karşılaştıkları ekonomik gerileme ve düşüş sırasında, emekçiler, gitgide büyüyen bir dirençle bu kuruluşların toplumsal iyeliğe geçirilmesi sorununu ortaya koyuyorlar. Bu etki altındadır ki, devlet, ülkenin kuzeyinde «Kemiyhtiö» kuruluşunun çoğu pay senetlerine sahip çıkmak zorunda kaldı ve böylelikle birkaç bin işyeri kurtarılmış oldu. Kaldı ki, kuruluşlardaki komünistlerin ileri sürdükleri isteklerin arkasında epeyce geniş bir politik cephe vardı.

E. Aaltonen şunları ekledi: Bundan bir süre önce, yünlü dokumalar üreten tekstil sanayiinde benzer bir durum ortaya çıktı; yani üretimin tümünden kesilmesi tehlikesi belirdi. Ve bizim sendikamızda çoğunluk sosyal demokratlardan olsa bile, öyle bir politik savaşım açındırmayı başardık ki, sonunda devlet bu işkolunun geliştirilmesine katılmak zorunda kaldı. Gerçi burada ulusal yarar kaygısı da kendini gösterdi. Ama bana öyle geliyor ki, emekçilerin çıkışları olmasaydı, böyle bir karara varılamayacaktı. Ve bunda girişim başkalarından değil, komünistlerden geldi. Evet, bu durumda, bu olayda, bizim uğrunda savaşım verdiğimiz demokratik ulusallaştırma, yani demokratik planlamayı, demokratik denetimi vb. öngören takımca önlemler sözkonusu değildir. Ama ortada bu dediğimize doğru atılmış bir adım vardır.

R. Lohikivi, H. Tammisola ve L. Vannanen konuşmalarında şunu belirttiler: Şimdi hemen hemen her kuruluşta geniş ölçüde görüülen ve istihdam sorunuyla sınıksı bağlı olan bir diğer sorun, üretimde rasyonalizasyon ve otomasyon sorunudur. Kuşkusuz, rasyonalizasyon için yapılan büyük yatırımlar istihdamın azalmasına yol açıyor. Şimdi ileri sürülen işgünü süresinin azaltılması isteğinin her zaman ve her yerde destekle karşılandığı söylenemez. Bu konuda epeyce zorlu tartışmalar oluyor. İşgünü süresini azaltmanın üretim süreçlerinde daha büyük ölçüde rasyonalizasyona ve kuruluşlardan yığınla işçi çıkarmalara yol açacağından endişe edenler var. İşçiler yeni teknolojiden korkmaya başlıyorlar. Memurlar da elektronik hesap tekniğinde gelişme karşısında kendilerini güçsüz hissediyorlar. Örneğin «Siemens» de, memurların gördükleri işlerde otomasyonun, % 40 oranında işgücünü azaltmaya yol açacağı duyurulmuş bulunuyor. Siz artık babalı ya da analı başı bu % 40'ın içine giren bir ailenin durumunu düşünün. Bütün bunlar reel sorunlardır.

Ama biz komünistler, dedi L. Vannanen, teknik ilerlemeye karşı çıkmayız. Bugünkü sorunların teknolojideki gelişmeyle bağlı olduğunu kanıtlamaya çalışan ve geçerli deyimiyle sıfır gelişme hızı veya «küçük üretimsel bireyler ekonomisi»ne geçilmesini salık verenler, komünistlere göre,

sadece burjuvaziye bugünkü bunalım durumunu ideolojik bakımdan haklı gösterme yeltenişlerinde yardım etmiş oluyorlar. Partimiz, tam tersine, bilimin gelişmesine yönelik devlet yardımlarının azaltılması kararının kaldırılması ve bunların aktif biçimde teknolojik projelerin genişletilmesine yöneltilmesi gerektiği kanısındadır. Çağdaş koşullarda rasyonalizasyon ve otomasyonun ne gibi bir karakter aldığı, kime ve neye hizmet ettiği elbette başka sorundur. Biz, emekçileri, işsizliğin yeni teknolojiden değil, her şeyden önce ortadaki toplumsal-ekonomik koşullardan ileri geldiğine ve bugün işsizliğe karşı savaşımın bu koşulları değiştirmeyi amaçlayan bir savaşım demek olduğuna inandırmalıyız.

H. Tammisola şunları ekledi: Bizde, Finlandiya'da, emekçilerin örgütleri ile patronların örgütleri, üretimde rasyonelleşme önlemleri üzerinde sağlam bir görüşbirliğine, bir anlaşmaya varamadılar. Rasyonalizasyonun hedefleri yalnız sermayecilerin hedeflerine uygun düşüyor. Patronlar rasyonelleşme yoluyla emek üretkenliğini artırmaya, iş ücretleri giderlerini azaltmaya, emekçilerin greve başvurmaları halinde doğabilecek güçlüklerle karşı kendilerini peşinen sigortalamaya çalışıyorlar. Ama otomasyonda insanın emeğini hafifletme, işçiyi bazan sarsıcı durumlara da yol açan ağır ve yıpratıcı işten kurtarma yönü hiç denecek kadar az gözetiliyor. Her durumda insan yine eskisi gibi makinelerin eklentisi olarak kalıyor. Ve kurtulma konusunda, insan olsa olsa çalışma hakkından, gündeliğinden kurtuluyor, yani yoksun ediliyor. Ve rasyonelleşme ile serbest kalan işgücünün nasıl kullanılacağı, genellikle kullanılıp kullanılmayacağı patronu pek az ilgilendiriyor.

Komünistler, üretimde rasyonelleşme sonucu olarak serbest kalan emekçilerin, kendilerine iş sağlanması ve patron hesabına yeniden kalifikasyon, yeni duruma göre eğitim isteklerini ileri sürüyor ve savunuyorlar. Sendikalar bu istekleri destekliyorlar.

Görüşmeye katılanlar, bugün emekçilerin yürüttükleri sınıf savaşımını, yalnız çalışma ve yaşama koşullarına ilişkin somut sorunlarla sınırlı kalmadığını, bir yandan hakların ve olanakların bu koşulları etkileyecek biçimde genişletilmesine doğru yönlenmekte olduğunu belirttiler. Bununla ilgili olarak birçok şey işçilerin yönetime katılımı sorunu etrafında yoğunlaşıyor. H. Vuorio, Y. Tirri ve M. Pera'ya göre, burjuvazi ve sosyal demokrasi yöneticileri, bu konuda, nice sözümona üretim demokrasisi biçimlerini kolayca kabul ediyor, pratikte işçilerin genellikle ikincil önemli şu ya da bu sorunlarının görüşülmesinden öteye geçmeyen çeşitli katılım «model»leri kalıplıyorlar. Emekçilerin yığınsal çıkışlarına zorunlu bir yanıt olarak kabul edilmiş olan «İşbirliği Yasası» bu yılın 1 Temmuzunda yürürlüğe giriyor. Görüşmeye katılanların kanısınca, bu yasa, gerçekte, işçilerin ve memurların, kendi yaşamsal çıkarlarına ilişkin sorunların gündeme getirilmesini ve karara bağlanmasını etkileme olanaklarını geniş-

letmiyor. Ama komünistler, emekçilere haklarını genişletmede reel olanaklar verebilecek olan hükümetleri yaşama geçirme savaşımını sürdürürken, bu yasadan da yararlanmayı düşünüyorlar.

Komünistler, işçilerin yönetime gerçekten katılımının ancak toplumsal-ekonomik koşullarda köklü bir değişimle sağlanabileceği tezinden yola çıkarak, aynı zamanda emekçilerin üretimi etkileme olanaklarının daha şimdiden daha reel olması için çabalar harcıyorlar. Bu cümleden olarak, özellikle işçilerin ve işçi örgütlerinin, çalıştıkları kuruluşun ekonomik durumu hakkında, planları, üyelik ilişkileri ve kazançların kullanılışı hakkında, yatırımlar ve siparişler, donatımın ilişkiliği ve kökeni hakkında, eldeki işgücü ve bunu görevlendirme ve aktarma biçimi hakkında bütün gerekli bilgileri edinmelerini; üretim planlarının hazırlanmasında sendika örgütlerine etkinlikle katılma ve bunların yaşama geçirilmesini denetleme olanğı verilmesini istiyorlar.

Yığınlar için yaşamsal önemi olan sorunlarla ilgili olarak komünistler tarafından ileri sürülen isteklere sendikalar gitgide daha sık destek oluyor ve ekonomi politikalarına bunların da yansıdığı görülüyor. Kuşkusuz, bu olgu, emekçilerin politik eğitimiyle ilgili sorunların sendikal eylem yoluyla çözülmesi olanağını genişletiyor. Söz alanlara göre, bu olanaktan tamamiyle yararlanıldığı söylenemez. Ve her şeyden önce, kuruluşlarda komünistlerin konumları sendikaların güçlenmesine ayak uydurabilecek kadar sağlamlaşmadığı için bu böyle oluyor.

O. Hanninen bununla ilgili olarak şunları belirtti: İşçi partisi sözkonusu olduğu zaman, kuruluş içinde eylemin ne demek olduğunu kanıtlamayı gereksiz buluyoruz. Biz son zamanlarda bu eylemi örgütlemekte ilerlemiş olsak bile, zamanımızın gerektirdiği sonuçlara yine de erişebilmiş, giderek yaklaşabilmiş değiliz. Değişme var, ilerleme görülüyor, ama sendikalarda üye sayısının epeyi arttığını, sendikal hareketin giderek politik yaşam içinde de rolünün büyüdüğünü dikkate alacak olursak, partinin kuruluşlar içindeki çalışma ölçülerinin buna pek de uymadığını söylememiz gerekir.

H. Tammisola şunları söyledi: Şu da var ki, komünistler emekçilerin geniş ölçüde güvenliğini kazanmış durumdadırlar. Pratik de bunu gösteriyor. Büyük kuruluşların birçoğunda komünistler başlıca güvenilir kişiler olarak seçilmişlerdir. Bu eğilim memur görevliler arasında da belirginleşiyor. Ben kendim de, çoğu burjuva eğilimli beşbin kadar memurun çalıştığı böyle bir kuruluşta en çok güvenilir kişilerden biriyim. Ve ben de, komünistlerin güvenilir kişiler düzeyine çıkarılmasının, partinin yığınlar arasındaki pratik çalışmaları üzerinde çok olumlu etkiler yaptığı kanısındayım. Ama işin içindeki tutarsızlık odur ki, sendikalarda seçimler sırasında, komünistler, güvenilir kişilerin seçimi sonuçlarına bakılarak ümit edilebileceği kadar

destek görmüyorlar. Bu şimdi partide ciddiyetle üzerinde durulup düşünülen sorunlardan biridir.

E. Aaltonen ve M. Pera konuşmalarında şunları belirttiler: Biz onyıllar boyunca insanlarda bazı istekler ileri sürme yeteneğini geliştirmeye çalıştık. Ama şimdilik örgüt basamaklarımızda bu gibi isteklerin yaşama geçirilmesini sağlayabilecek gücü yaratma yolunun ancak yarısına erişmiş bulunuyoruz. Bize öyle geliyor ki, sendikalarda gerektiği kadar yüksek örgütlülük düzeyini, bugün görülmekte olan eylem ve savaşım biçimlerinin her türlüşüne emekçilerin katılma kararlılığını henüz gerçekleştirebilmiş değiliz.

Bu nedenle, komünistlerin kanısınca doğrudan doğruya kuruluşların içinde parti örgütleri ve grupları örgüsünü genişletmenin, partinin fikirlerini yığınlar arasında daha etkin biçimde yayma ve somut seçeneklerini işçilere ulaştırma yolları aramanın, aydınlatma ve eğitim sisteminden daha dolgun biçimde yararlanma ve buna dayanarak sendika hareketi içinde çalışan yoldaşlara partinin pratik yardımlarda bulunmasını sağlamanın büyük bir önemi vardır.

Bunun yanı sıra, komünistler, sendikal harekete bugün katılmakta olan yeni güçlerle daha yakın ilişkiler kurmayı gerekli buluyorlar. Görüşmeler sırasında, komünistlerin sanayi kolları alanında uzun süre geleneksel biçimde çalıştıkları ve halkın bileşim yapısında değişimlere açık eğilimi, yeni ücretli işçi katmanlarının belirişini derhal farkedemedikleri de belirtildi. Söz alanların itiraf ettikleri gibi, partide bu çevreden gelme kimse yoktu; her hangi bir etki yapmak zordu; onların düşünme tarzını, sorunlarını bilmiyor, başlıca dikkatimizi neyin üzerinde yoğunlaştırmamız gerektiğini kestiremiyorduk. İşte kamu hizmetleri alanı emekçi ve memurlarının, deyim yerindeyse «bizi bulamamış» olmaları, bizim kendilerinden yana çalıştığımızın ayrıma varmamaları, üstelik anti-komünist önyargılara yol açan güçlü burjuva etkileri altında bunalıp gitmeleri, hep yukarıda belirttiğimiz kusurlarımızla açıklanabilir.

Kimi zaman, sendika hareketine yeni güçlerin katılmasının bu ortamda komünistlerin etkisini sınırlayacağı ve dolayısıyla bu yönde çaba harcamanın değmez bir şey olduğu gibi düşünceler ortaya atılıyor. Bizce bu tür yaklaşım dar görüşlülere yaraşır; olguları nesnel gelişmesi içinde irdelemek gerekir. Olayların da öyle bir nesnel gelişmesi var ki, belirli bir dönüm noktasında bu yeni güçlerle bizler ilişki kurmayı beceremeyecek olursak, işçiler ile memurlar arasında karşılıklı anlayışı güçlendirmeyecek olursak, partinin yığınlar arasındaki etkisini gerçekten kendimiz epeyce azaltmış oluruz.

R. Lohikivi şunu belirtti: Sendikalarda çalışmakta olan komünistler, kuruluşlarda memurların ve diğer birçok katmanlar temsilcilerinin, politik

örgütlere girmek ve kendi işkollarında böyle örgütlerden bir örgü meydana getirmek üzere, işçi politikasını, emekçilerin politikasını şimdiye kadar olduğundan daha büyük bir cesaretle savunmak üzere kendi toplumsal durumlarının bilincine varmalarını sağlama yönünde eylem gösterdiler ve gösteriyorlar.

Komünistler, anti-emperyalist savaşımın gelişmesinde ve dayanışma eylemlerinde, emekçilerin güçlerini birleştirme ve böylelikle toplumun dönüştürülmesi için daha öte savaşımın çözücü koşulunu sağlama reel olanacağını görüyorlar.

3. Sendikalarda İki İşçi Partisinin Eylembirliği

Sendikalarda çalışma, dedi Y. Tirri, biz komünistler için, BSM'ne giren 28 işkolu sendika birliğinden yalnız 5'inde çoğunlukta olduğumuz koşullarda sosyal demokratlarla dolaysız işbirliği yaptığımız eylem alanıdır. Bu işbirliği pratikte nasıl gerçekleştiriliyor? Ve işbirliğine her zaman ulaşabiliyor muyuz?

Biz ilkelere büyük bir bağlılıkla, sendikalar çerçevesinde komünistler ile sosyal demokratlar arasında «çarpışma» olmayacak ve ortak savaşımımız kapitalistlere karşı yöneltilecek biçimde hareket etmeye çalışıyoruz. Ama partimiz, ayırdedici bir özelliği olarak, politik ve düşünsel bağımsızlığını hep titizlikle koruyarak eylem gösteriyor.

Çoğunlukta olduğumuz sendikalarda, savaşıma ilişkin sorunların belirlenmesini ve ileri sürülmesini etkilemede elbette güçlük çekmiyoruz. Ama sosyal demokratların ağır bastıkları örgütlerde, biz, belirlediğimiz hedefler ve ortaya koyduğumuz ödevlerle onların ileri sürdükleri ödevlerin çelişmesinden sakınmaya çalışıyor, her durumda bunların aynı akakta götürülmesine dikkat ediyoruz. Ve hemen söylemeliyiz ki, son zamanlarda BSM çerçevesinde işbirliği ruhu günden güne daha çok yerleşiyor ve pekişiyor.

Sözkonusu örgütün tarihçesinden bazı olaylar ve kanıtlar dikkate alınacak olursa, bugünkü işbirliğinin değeri ve önemi kendiliğinden anlaşılır. Bu noktayı vurgulayan O. Hanninen şöyle devam etti: Vaktiyle son komünist sendikacımız da BSM'ni terketmek zorunda bırakılmıştı. Bu olaydan sonra, Komünist Partisi örgütün içinde bir tek eylemci ile temsil ediliyor ve kendisine sadece istatistik işleriyle uğraşma olanağı veriliyordu. Şimdi ise, BSM'nin ikinci başkanı olarak günlük pratik çalışmalarımızdan biliyorum ki, yalnız sosyal demokrat eylemcinin imzasıyla örgütten bir tek mektup bile çıkamıyor. Biz hükümetle ve işverenle bütün resmi görüşmelerimizi onlarla beraber yapıyoruz. En önemli sorunlar üzerinde BSM'nin görüşünü de beraberce belirliyoruz. Yönetimde güçlerin oranı da bir

anlaşmayla saptanmış bulunuyor ve sürdürülüyor. Bu orana, şimdi, BSM yönetimi, müdürlük seksiyonları vb. kadrosunun % 37'si komünistlerden ve halkçı demokratlardan oluşuyor.

Biz bugünkü durumdan elbette tamamiyle memnun değiliz, çünkü bazı sendikalarda komünistlere hâlâ bir yere kadar ayırımı işlem yapıldığını biliyoruz. Ama ana yön ve eğilim olarak, bugün sendika hareketinde demokrasinin gelişmekte olduğunu söyleyebiliriz. Bu gelişme elbette bizim konularımızın güçlenmesine yardım ediyor. Daha şimdiden, BSM'ne giren sendikaların üçte ikisi, kongrelere delege seçiminde, yönetim kurulları seçiminde, büyük ve önemli kararların alınmasında, oylama sonuçlarına göre, yani komünistlerin hep ileri sürdükleri istemler gereğince, oranlı temsilcilik ilkesini gözeterek hareket ediyorlar. Önceleri yürürlükte olan «salt çoğunluk» sistemi uygulamasında, biz, sözgelişi aynı % 40 desteği kazandığımız halde, kongreye bir tek delege bile gönderemiyorduk. Şimdi komünistler, her sendikanın kongresinden önce — her iki tarafın alt basamak örgütlerindeki gerçek durumu ve ruh halini yansıtır biçimde temsil edilmesi temeli üzerinde —, daha öte ortak kararlara varılmasını amaçlayarak, sosyal demokratlarla birlikte çalışmaya ilişkin bir politik anlaşmaya varma olanağına sahip bulunuyorlar. BSM'nde bütün kararların % 90'ı oybirliğiyle alınıyor. Bu kararları hazırlama ve belirlemede bir ortak dil bulabildiğimiz kesinlikle söylenebilir. Kararlar oybirliği ürünü olduğu için, bunlara dayanarak, daha yüksek amaçlara açık istekleri gerçekleştirme uğrunda yığınsal bir savaşımlı geliştirme olanağı da kendiliğinden doğuyor.

O. Hanninen şunları ekledi: Finlandiya Sendikaları Merkez Örgütü (BSM), ülkede hükümetle ilişkilerinde, hükümete karşı tutumunda da birlik gösteriyor. BSM, sendikaların hükümet karşısında bağımsız olduğunu duyurduktan ve savunduktan başka, bir yandan hükümette hem komünistlerin, hem sosyal demokratların temsil edilmesi gerektiğini, zira her iki işçi partisinin katıldıkları bir hükümete sendika hareketinin daha çok güven beslediğini belirtiyor. Son seçimönu kampanyasında nasıl hareket edileceğine ilişkin BSM kararında, her iki partiye yeterince ve çok önemli maddesel destek gösterilmesi, şu ya da bu önlemleri uygulayacak kişiler belirlenmesi, tirajı artık bir milyonu aşan sendikal baskının sayfalarının her iki partiye açık tutulması öngörülüyordu.

BSM, uluslararası politikada yürüyeceğı ana çizgiyi de belirlemiş bulunuyor. Ve bunun doğrultusunu saptamada bir yere kadar Komünist Partisi ağırlığını koyuyor. Sendikaların ve özellikle taban örgütlerinin barış ve uluslararası dayanışma amaçlı savaşımlı, M. Pera'nın belirttiğı gibi, artık yalın hümanizm sınırlarını aşmış bulunuyor ve devrimci hareketin, yığınlara enternasyonalizm ruhu ve politik bilinç aşılmasına yardım eden oldukça önemli bir bölümünü oluşturuyor.

Söz alanlar şu noktayı önemle belirttiler: BSM'nin bir bütün olarak götüğü hedefler sosyal demokrat partisinin hedeflerinden daha sol niteliktedir, çünkü aşağıdan gelen başlıca baskı sosyal demokrasi yönetimine değil, her şeyden önce sendikalara yöneltiliyor. Bunun sonucu olarak, BSM'nin aldığı kararlar Komünist Partisi'ne daha yakın bir nitelik taşıyor ve bu durum hükümet içindeki çalışmamızı bir yere kadar kolaylaştırıyor, çünkü komünist bakanların savundukları istekler BSM tarafından hararetle destekleniyor.

O. Hanninen şunları söyledi: Biz bugün BSM ilkesel programının içerdiği hükümleri Komünist Partisi'nin benimsemekte olmasını memnuniyetle karşılıyoruz. Bu program, yalnız ekonomik isteklerin gerçekleştirilmesini değil, aynı zamanda daha derin, sosyalizme açık dönüşümlerin yapılmasını hedef tutuyor. Komünistlere göre, sendikaların yeni rolünü işte bu ilkesel hükümler bütün parlaklığıyla yansıtıyor. Şu var ki, biz bu programın uygulanmasından memnun olduğumuzu söyleyemeyiz. Programın nice hükümleri, belirlediği nice uğraklar kağıt üzerinde kalıyor. Tek tek bazı noktalar üzerinde, sık sık ve haddinden fazla oylama yapıyor; ve komünistler azınlıkta kalmaya itiliyor. Bazan, özellikle toplu sözleşmeler konusunda, komünistlerin dışında kararlar alındığı da görülüyor.

Biz, doğal olarak, BSM kararlarının büsbütün partimizin görüşünü yansıtmasını da isteyemeyiz. Ama bunların sadece sosyal demokrasinin kararları olmasına karşı da bir savaşım vermemiz gerekiyor. BSM'nin bütün kararları uzlaşmacıdır. Ama belirli durumda, ilkelerden vazgeçmeye yol açan uzlaşmalar söz konusu değildir. Biz, isteklerin ileri sürülmesinde işçi sınıfının iradesi, tüm sendikal hareketin iradesini belirleyen sözü daha açık duyulsun ve dikkate alınsın, komünistler ile sosyal demokratların ortak konumu bu irade temeli üzerinde oluşsun düşüncesiyle, sınıf savaşımını güçlendirmeye çalışıyoruz.

Bir yandan, görüşmelerde belirtildiği gibi, işin örgütsel yanına girme gerekliliği kendini gitgide daha çok duyuruyor. Son zamanlarda, birçok sendikada, sosyal demokratlar etkilerini epeyce artırdılar ve bunu izledikleri politika ile değil, herhalde örgütsel eylemleriyle başardılar. Öyle ki, kendi parti merkezlerinde sendika hareketi içindeki güçlerini epey yoğunlaştırmış bulunuyorlar. Komünistler şimdilik böyle bir şeyi gerçekleştirebilecek durumda görünmüyorlar.

Söz alanlar şu noktayı belirttiler: Biz ülkemizde sendikalarda çalışma konusunda oluşan sistemi özeleştirisel açıya önem vererek görüştük. Ve bu sistemde bazı halkaları yetkinleştirme işi üzerinde ciddiyetle durduk. Sağlam politik örgüt olmadıkça başarıya ulaşamayacağımız apaçık bellidir. Demek ki, tüm sendikal örgütler içinde parti örgütlerini güçlendirme yollarının aranması gerekiyor. Doğrudan doğruya sendikalarda çalışan partililer için, bugün ortaya çıkmakta olan bir sürü soruna Parti'nin nasıl

cevap verdiğini bilmenin büyük bir önemi vardır. O halde Parti'nin fikirlerini, görüşünü, savunduğu ideleri dile getirecek, aktaracak bir kolektif organ gereklidir. Ve biz şimdi, gerçekten böyle yetkili bir kolektif organ haline gelebilmesi için, Merkez Komitesi'ne bağlı sendikalar komisyonunun çalışmasını daha başka türlü kurma ve ayarlamaya çalışıyoruz.

Bugün sendika hareketine burjuva partilerinin sokulma çabaları çetin bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. Sağcı güçler sendikalar içindeki yandaşlarıyla dolaysız ilişkiler kurmaya çalışıyorlar. Bu durum, bize, bir yandan, BSM çerçevesi dışında, bilim işçilerinin, memurların, işçi sınıfının yeni katmanlarının girdikleri sendikalar içinde komünistlerin etkisini genişletmek üzere bütün olanakları bulmak ve kullanmak zorunda olduğumuzu hatırlatıyor. Sonuncusu, Parti ve sendika yönetiminin çalışma tarzı sorunu bugün daha başka türlü ele alınıyor. Çağdaş sorunlar çağdaş yaklaşım gerektiriyor. Şu da var ki, araştırma merkezlerinin, bilim enstitülerinin, üniversitelerin, istatistik kurumlarının, edinmeye her zaman can attığımız ve şimdi niceleri elimizin altında bulunan materyalleri, çoğu kez, kimi bilimsel bilgi yetersizliği, kimi işimizin başımızdan aşkınlığı yüzünden, kağıt üzerinde kalıyor, uygulama alanına geçirilemiyor. Biz bu durumu nasıl değiştireceğimizi, böylesine yararlı enformasyonun yığınlarla somut çalışmalarında Parti'ye hizmet etmesini nasıl sağlayacağımızı herhalde düşünmeliyiz, çünkü bugün hâlâ eski biçimde ve eski yöntemlerle hareket etmek, çağdaş sorunları ve bunları emekçilerin yararına çözme yollarını anlamakta geri kalmak demektir.

Y. Tirri, görüşmeye katılanların ortak düşünce ve kanısını dile getirerek şunları belirtti: Komünistlerin, yığınlar arasında çalışma konusunda yeni reel olanaklardan yararlanabilmek için daha pek çok çalışmaları gerekiyor. Çağdaş sendika hareketinde, çeşitli ideolojik güçler arasında karmaşık bir savaşım, bugün emekçilerin bu en yığınsal örgütünün temsil ettiği çok büyük gücün güven ve desteğini kazanma savaşımı alıp yürümüş bulunuyor. Komünistler, şimdiki pratik çalışmalarının, bu çalışmaların içeriğinin bunların örgütlenmesinin, benimsedikleri perspektif amaçları gerçekleştirmek, yığınlar arasında Parti'nin saygınlığını pekiştirmek için bir temel oluşturduğunu açıkça kavriyorlar.

Devrim Düşmanlarına Karşı Direniş

(Evora'daki yerel seçimlerin Politik Önemi)

Antonio Gervazio

Portekiz Komünist Partisi MK Politik Komisyonu Üyesi

Evora, büyüklüğü bakımından Portekiz'de beşinci yeri alan kenttir ve ülkenin güneyinde Setubal'dan sonra en önemli merkezdir. Evora, tarım reformunun uygulandığı başlıca bölgelerden biri olan Alenteju'nun başkenti sayılmaktadır ve 1.385 ile 1.637 yıllarında toprak ağalarına karşı yapılan halk ayaklanmalarının devrimci geleneklerini sürdürmektedir. 1974 yılının Nisan olaylarına katılan yiğit yüzbaşılar Evora kentini merkez seçmişlerdi.

1976 seçimlerinde Portekiz Komünist Partisi ile Portekiz Demokratik Hareketi'nin (PDH) oluşturduğu Halk Birliği Cephesi (HBC) burada büyük bir başarı kazanarak belediyede egemen duruma gelmişti. (Seçim sonuçları aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir):

	Oy Sayısı	Oran	Kazanılan Sandalye
HBSC (HBC)	11.258	41,5	3
SP	8.991	33,1	3
SDP	2.976	11,0	1
SDM	1.767	6,5	—
DHB vb. *	984	3,6	—

Bu utkunun nedeni seçmenlerin tarım reformuna ve 25 Nisan devrimine bağlı olmalarıdır.

Belediye Meclisi, Halk Birliği Cephesi'nin yönetimi altında halk yığınlarının yaşamsal, en önemli sorunlarını çözmeye koyuldu. Bölgede yaşamın değiştirilmesine yönelik projeler hazırlandı. Bunlardan biri kentin ve bölgenin toptan gelişmesiyle ilgili direktifleri kapsayan plandı. Bu planda kentte su şebekesinin yetkinleştirilmesi, kent parkının meydana getirilmesi, konut sorununun çözülmesi, bölgede öğretim, sağlık, spor vb. işlerinin geliştirilmesi öngörülmekteydi.

(*) HBSC-Halk Birliği Seçim Cephesi, Halk Birliği Cephesi (HBM)'nin öteki aldığıdır. SP-Sosyalist Partisi; SDP-Sosyal Demokrat Partisi; SDM-Sosyal Demokrat Merkez; DHB-Demokratik Halk Birliği.

Halkın çalışmalara katılması ve belediye meclisinin yardımı sonucunda, kentte ve diğer yerleşim yerlerinde yollar, köprüler yapılması; okullar ve konutların onarılması, kanalizasyon ve elektrik işlerinin yoluna konmasıyla birçok küçük sorunlar çözülmüş oldu. Belediye meclisi, toplantılar ve genel oturumlar aracılığıyla, vatandaşlarla sürekli ilişki halindeydi.

Belediye Meclisi'nin, Halk Cephesi Birliği temsilcilerini yönetimi altında niteliği bakımından tamamiyle demokratik olan bu yoğun çalışmaları sağcı çevreleri ve Sosyalist Partisi'nin yerel örgütlerini rahatsız ediyordu. Belediye başkanı A. Fernandes ile diğer üyelere karşı iftira ve entrikalara başvurulması, Belediye Meclisi'nin çalışmalarını baltalama manevraları buradan kaynaklanıyordu.

Belediye Meclisi'ne karşı entrikaların yöneticisi olan Sosyalist Partisi temsilcilerinden J. A. Bagulho, belediyede birçok yolsuzluklar yapıldığı (ne var ki, bu «yolsuzluklar» bugün hâlâ ortaya konamamıştır) bahanesiyle 11 Temmuz 1978'de istifa etti. 17 Temmuz'da kendisini Sosyalist Partisi'nin diğer iki temsilcisi, 11 Ağustos'ta ise Sosyal Demokrat Partisi'nin temsilcisi izlediler. Gerekli çoğunluk kalmayınca Belediye Meclisi çalışmalarına son verdi. Bunun üzerine bir komisyon oluşturuldu ve 19 Kasım 1978'de seçimlerin yenilenmesi kararlaştırıldı.

Belediye Meclisi'nin demokratik çalışmaları sonucunda solcuların güçlenmekte olmasından korkan Sosyalist Partisi temsilcileri, Evora'daki seçmen çoğunluğunun görüşlerini hiçe sayarak, belediyeyi felce uğratma kararını aldılar. Bu amaçla, hiç tereddüt etmeden gerici sağcı güçlerle birleştiler ve Sosyal Demokrat Partisi ile birlikte, Halk Birliği Cephesi temsilcilerini belediye başkanlığından uzaklaştırmak için eyleme geçtiler. Ve bunun güya belediyenin Portekiz Komünist Partisi'nin dayanağı haline gelmesini önlemek amacıyla yapıyorlardı. Demokratik sosyalizm denen şeyin savunuculuğunu yapanların mantığı işte böyleydi.

Bu konuda Sosyal Demokrat Merkez de aynı kanıdaydı. Nitekim 1978 Ekiminde yayımladıkları bir bildiride, Sosyalist Partisi'nin temsilcilerinin, «Komünistlerin Alenteju'da hegemonyalarına ciddi bir darbe vermek» amacıyla, «Evora'da demokratik güçler cephesini meydana getirmek için» istifa ettiklerini ileri sürüyorlardı. Sosyal Demokrat Merkez, Sosyal Partisi ile Sosyal Demokrat Partisi'ne yaltaklanarak, «üç büyük demokratik partinin desteklediği tek liste» düzenlenmesi önerisinde bulunduyorsa da sosyalistlerle sosyal demokratlar buna yanaşmadılar. Sosyal Demokrat Merkez bu tutumu «üzücü» diye niteledi. Acaba bu partiler Halk Birliği Cephesi'ne karşı bir genel «cephe» kurmayı niçin başaramadılar? Herhalde bunun nedeni, Belediye Meclisi'ndeki kilit noktalarının paylaşılmasında aralarında anlaşmazlıklar çıkmasıdır.

SP, SDM ve DHB, Proletarya Partilerinin Yeniden Örgütlenmesi Hare-

keti ve Portekiz Komünistlerinin Partisi (M—L) cinsinden neo-nazi gruplarla birlikte, en bayrağı biçimde karalamalara başvurarak azılı bir anti-komünist kampanya yürüttüler. Sosyal Demokrat Partisi daha ılımlı davranırken, Sosyal Demokrat Merkez büyük bir gayretkeşlik gösterdi. Bu örgütün üyeleri, Halk Birliği Cephesi'nin afişlerini parçaladılar, duvarlara «komünistler belediye meclisinden kovulsun!» afişlerini yapıştırdılar, kavgaya ve dövüş çıkardılar vb.

Sosyalist Partisi, Fernandes ile Halk Birliği Cephesi ve Portekiz Komünist Partisi'ne karşı saldırılar düzenledikten başka, kamuoyunda nefret uyandıracak cinsten ucuz demagojilere dayanan kampanyalara girişti. Sosyalist Partisi'nin militanları, kentin duvarlarını «kırletmeme» bahanesiyle afiş yapıştırmaktan vazgeçtikleri halde, sokaklara el ilânları yağdırdılar, sabahdan akşamın geç saatlerine kadar kenti ve çevresini dolaşan arabalara yerleştirilmiş radyo tesisleriyle vatandaşların kulaklarını sağır ettiler. Bu arabalar halka şu çağrılarla sesleniyorlardı: «Payşau'ya (Sosyalist Partisi'nin liste başı) oy vermekle, kentin temizliği için oy kullanıyorsun», «Payşau'ya oy vermekle özbeöz hemşehrime oy veriyorsun» vb., vb.

Evora ahalisi bu ucuz demagojilere kapılmadı. SP, SDF, SDM ve aşırı solcu gruplar tarafından düzenlenen toplantılara hemen hemen katılan yoktu. Bu partilerin birinci derecede temsilcilerinin katıldığı en önemli toplantılara dinleyici bulmak için kiralık arabalarla çevreden adam toplamak gerekiyordu.

Temelini PKP'nin oluşturduğu Halk Cephesi Birliği, büyük bir politik çarpışmanın eşiğine gelmişti. Anti-komünist ve genellikle gerici güçlerin Belediye Meclisi'nin çalışmalarını baltalıyarak, bu durumdan Portekiz demokrasisine karşı tezgahladıkları manevralarda yararlanmak istedikleri açıktı.

Bu çevreler «PKP Alenteju'da etkisini kaybediyor», «Tarım Reformu artık emekçiler arasında eskisi kadar desteklenmiyor» gibi söylentiler yayıyordu. Bunlar Evora'da büyük paralar harcıyor ve buraya birçok adamlarını gönderiyorlardı.

Halk Birliği Cephesi'ne karşı düzenlenen bu savaşımında SP, SDP, SDM, DHB ve Proletarya Partilerinin Yeniden Örgütlenmesi Hareketi ile Portekiz Komünistlerinin Partisi (M—L) gibi neo-nazi gruplar rol almıştı. Kampanya sırasında bunların hepsi başarı kazanacaklarını, seçimlerde başta geleceklerini, Halk Birliği Cephesi'ni belediye başkanlığından uzaklaştıracaklarını ilân ediyorlardı. Hatta Demokratik Halk Birliği, Belediye Meclisi'nde bir üyelik elde edeceğine güveniyordu.

Halk Birliği Cephesi ve özellikle PKP çok önemli bir ödevi çözmek, yani tarım reformu ile demokrasinin düşmanlarını yalıtılamak, içyüzlerini açıklayarak giriştikleri manevranın kendilerine pahalıya malolmasını sağla-

mak zorundaydı. Halk Birliğı Cephesi'nin seçimleri kaybetmesi tarım reformu ile Portekiz demokrasisine büyük zarar verebilirdi. Hani denir ya, pirince göz dikenlerin evdeki bulguru da kaybetmelerini sağlamak gerekiyordu.

Bunun gerçekleşmesi için, daha baştan başarı sağlanarak, öne geçilmesi gerekiyordu. Bu amaçla da yeni tipten bir seçim kampanyası örgütlemek, ustalıklı yönetmek, provokatörlerin yalanlarını açıklamak için somut kanıtlara dayanmak, başkalarının «kirli çamaşırlarıyla uğraşmamak», sakın hareket etmek gerekiyordu. Seçim kampanyası evden eve, kapıdan kapıya gidilerek, bölgenin en ücra köşeleri gezilerek, insanlarla konuşularak, belediye meclisinin çökmesinin nedenleri anlatılarak, demokrasi düşmanlarının kötü niyetleri ortaya konarak yürütülmeliydi. Kampanya somut sorunların çözülmesi yönünde geliştirilmeliydi.

Bunun yanısıra, tüm Parti örgütünün ve Parti'nin en yakın bağlaşıkları- nın bu büyük politik sınamaya katılmalarını sağlamak, bir çalışma planı ve eylem çizgisi hazırlamak gerekliydi. Komünist Partisi ile Halk Birliğı Cephesi geniş bir örgütsel, politik ve aydınlatma faaliyeti yürüttüler. Parti, Evora'daki örgütünde genişletilmiş bir oturma düzenleyerek, seçim sırasındaki taktiğini saptadı. Halk Birliğı Cephesi de toplantılar düzenledi ve bunların her birine dörder, beşer yüz kişi katıldı. Cephe'nin desteklenmesi için düzinelerle komisyonlar kuruldu.

Halk Birliğı Cephesi, Komünist Partisi, bunların kadın ve gençlik örgütleri seçim kampanyasından önce olduğu gibi, seçim sıralarında da 90 kadar toplantı düzenlediler. Ayrıca açık hava konserleri ve film gösterileri örgütlendi. Bütün bunlara 40 binden fazla insan katıldı. Bu dönemde 80 bini aşkın bildiri ve afiş dağıtıldı.

En büyük başarı «kapıdan kapıya» adı verilen kampanyalar sırasında sağlandı. Portekiz Komünist Partisi ile Portekiz Demokrasi Hareketi üyelerinden, adaylardan, belediye üyelerinden ve bağımsızlardan oluşan 200 kişiyi aşkın militan, radyo tesisi bulunan arabalarla Cumartesi ve Pazar günleri en ücra köylere kadar tüm bölgeyi dolaşmışlar, vatandaşlarla konuşmalar yapmışlar ve çeşitli materyaller dağıtmışlardır.

Halk Birliğı Cephesi seçimöncesi dönemde son derece dikkatli hareket etti. Cephe'nin militanları evlerin duvarlarına afişler yapıştırmadıkları gibi, hiçbir slogan da yazmadılar. Kampanya, «Kentin sokaklarını afişlerle kirletmeyelim», «Sokakları bildirilerle pisletmiyelim», «İnsanlarda düşmanlık duyguları uyandırmayalım» belgileri altında geçiyordu. Seçim günü PKP ile Halk Birliğı Cephesi, seçim sandıklarına gelecek durumda olmayan yaşlıların ve hastaların kentin semtlerinden ve köylerden getirilmesi için taşıt müfrezeleri örgütledi. Bu girişim de halk arasında büyük hoşnutluk uyandırdı.

Seçim kampanyası boyunca vatandaşların Halk Birliği Cephesi'ne karşı sempati besledikleri apaçık ortadaydı. Cephe'nin toplantılar düzenlediği salonlar her zaman doluydu. Sokaklarda Halk Birliği Cephesi'nin yırtılmış afişlerine rastlamak olanaksızdı. Cephe adaylarının listesi tümüyle benimseniyordu. Bu birleşik listede PKP'nin 4, Portekiz Demokrasi Hareketi'nin 2 ve bağımsızların 4 adayı kayıtlıydı. Ve bütün bu vatandaşlar tüm bölgede çok büyük saygınlığı olan kimselerdi.

Halk Birliği Cephesi seçimlerde dikkate değer bir başarı sağladı. Cephe tüm köylerde ve kentin dört ilçesinden üçünde birinci yeri aldı. Kentin San Pedru ilçesinde de birinci durumda olması için, olup olacağı 10 oyu yetmedi.

Böylelikle Halk Birliği Cephesi, Belediye Meclisi'ndeki yedi üyelikten dördünü (daha önceki seçim sonucunda 3 üyesi vardı) elde etmiş oldu. 1976 seçimlerinde oyların % 41,5'ini kazanmış olan Cephe, bu kez % 53 oranla salt çoğunluğu sağladı. Kısacası, oylarının sayısı tüm diğer partilerin toplamını 1.400 oyla aştı.

Sosyalist Partisi bu seçimlerde ciddi bir yenilgiye uğradı, seçmenlerin % 54'ünü kaybetti. Şimdi Meclis'te üç yerine bir tek temsilcisi bulunan bu parti, böylelikle ikinci yerden üçüncülüğe düştü. Ülkede yapılan parlamento seçimlerinden bu yana geçen süre içinde, SP Evora'da toplam olarak 6.200 seçmen kaybetti. Sosyal Demokrat Merkez de ağır bir yenilgiye uğradı, bu partinin yitirdiği % 27 oranındaki seçmen SDP'ye oy verdi.

Aşırı solcu guruplara gelince, 1976 seçimlerinde 984 (% 3,6) oy alan bu guruplara, 1978'de seçmenlerin sadece 535'i (ya da % 2,2'si) oy verdi. Böylelikle yitirdikleri seçmenlerin oranı aşağı yukarı % 46'yı bulmuştur. Bölücü ve serüvenci politikasını sürdüren aşırı solcuların ayağı altındaki zemin gitgide daha fazla kaymaktadır.

Sosyal Demokrat Partisi'nin aldığı oylar artmış olsa da, bunlar solcu partilerden değil, Sosyal Demokrat Merkez ile Sosyalist Partisi'nin sağ kanadından gelmiştir. 1976'da oyların % 11'ini kazanmış olan SDP, bu kez oy oranını % 21,5'e çıkardı ve bir yerine iki temsilciyle, Belediye Meclisi'nde SP'nin yerini aldı.

Halk Birliği Cephesi'nin Evora'daki etkusu, seçmenlerin tarım reformuna, demokrasiye, 25 Nisan'ın kurtarıcı idelerine oy verdiklerini, sağcı güçlerin Portekiz devrimine karşı politikasını, SP hükümetinin, Sosyal Demokrat Merkez'le bağlaşıklık halindeki de dahil, her zaman izlediği politikayı kesinlikle kınadığını en açık biçimde ortaya koydu. Seçmenlerin Nobre da Costa ve Mota Pinto hükümetlerini kınamaları, anti-komünist, halka karşı yöneltilmiş politikaya hayır dedikleri anlamını taşımaktadır.

Halkın Alenteju'da kazandığı bu utku aynı zamanda PKP'nin ve genel-
de demokratik güçlerin artan etki ve saygınlıklarının elle tutulur bir
kanıtıdır. Bu başarı partimizin politik çizgisinin izlediği birlik politikasının,
Nisan kazanımlarının, cumhuriyet anayasasının ve ulusal bağımsızlığın
savunulması uğrunda özverili savaşlarının doğruluğunu ortaya koy-
maktadır.

Evora halkına Belediye Meclisi'nde demokratik bir yönetim sağlayan bu
önemli utku, halkın tarım reformuna ve demokrasiye karşı azgınca saldırı-
lar düzenleyenlerin baskısına boyun eğmediğini göstermektedir.

Geriçi güçlerin ve hepsinden fazla Sosyalist Partisi'nin yerel örgütünün
kibirli ve saldırgan tutumları eninde sonunda kendilerine zarar verdi;
çünkü Evora halkı kışkırtmaları, yalanları, demagojileri, karalama ve
bayağı hareketleri boşa çıkardı, anti-komünizmi reddetti.

Halk Birliği Cephesi'nin bundan bir süre önce Mirandela, San Pedro
de Fins, Fanhoes vb. seçimlerinde kazandığı başarıyı Evora'da da sağ-
laması, seçmenlerin sol partilere doğru eğilim gösterdiklerini apaçık or-
taya koymaktadır. PKP'nin güttüğü politikayı destekleyen vatandaşlar,
böylelikle Nisan Devrimi'nin kazanımlarını sonuna kadar savunma karar-
lılığını göstermektedirler. Portekiz hükümetlerinin sağa doğru kaymaları
yığınlar arasında tepkilere yol açmakta ve onlar solcu güçlere gitgide
daha fazla yaklaşmaktadırlar.

Evora seçimlerinin sonuçları PKP'nin, gericilerin tam tersini göstermeye
çalışmalarına karşın, hiç te saygınlığını «yitirmediyiğini», tersine örgütünü
ve halk arasındaki otoritesini güçlendirdiyiğini ortaya koymaktadır. Emekçi
yığınlar tarım reformunu kimin savunduğunu ve kimin ortadan kaldırmaya
kalkıştığını açıkça görmektedirler. Yığınlar, ülke ekonomisinin canlanması
uğrunda ulusal ekonomiden yana özveriyle savaşım yürütenlerin de, kapi-
talistlerin, toprak ağalarının ve emperyalistlerin konumlarını yeniden sağ-
lamlaştırmak için yüzkırtıcı çaba harcayanların da kimler olduklarını
biliyorlar.

Halk kimlerin gerçekten emekçi yığınlarının yanında yer aldığını, on-
ların yasal çıkarlarını savunmaya, birliğini güçlendirmeye hazır oldu-
ğunu, kimlerin bölücülüğe yöneldiyiğini, yaşamlarını zehir ettiğini görüyor.
Halk aynı zamanda sağcı güçlerin saldırısına karşı ve anayasa ile Portekiz halkının diğer kazanımlarının savunulması için tüm demokratik ve yurtsever güçlerin birliği uğrunda kimlerin tutum aldığını, bu birliğe kimlerin karşı koyduğunu ve kimlerin gericiliğe ödünler verdiğini ve onunla bağlaşıklık kurduğunu da biliyor.

Sosyalist Partisi ağır bir yenilgiye uğradı. 1979'daki ilk yerel seçim-
lerde bu partinin aynı durumla karşılaşacağını kesinlikle söylemek müm-
kündür. Buna Sosyalist Partisi'nin sağa kayması neden olmaktadır. Eğer

bugün tarım reformu azılı saldırılarla karşı karşıya bulunuyorsa, bunun nedeni Sosyalist Partisi'nin hazırladığı, Meclis'ten geçirdiği ve zorla uygulamaya başladığı ünlü Barreto yasasıdır. Bu yasa Sosyalist Partisi'nin zayıflamasının başlıca nedenidir ve parti tuttuğu yoldan vazgeçmezse bu yasa yüzünden ileride de başarısızlıklara uğrayacaktır. Eğer bugün gericilerin Nisan Devrimi kazanımlarına saldırımlarına yararlı yasalar varsa, eğer ülkede açıktan açığa gerici hükümetler kuruluyorsa bunun en büyük suçlusu Sosyalist Partisi'dir. Politikada sağa sapmanın başlıca sorumluluğunu emekçiler bu partiye yüklemektedirler.

Halk, altıncı geçici hükümetten (yani 1975 Eylülünden) bu yana ülkeyi yönetenlerin, Portekiz'i yaşamakta olduğu derin bunalımdan ve yüzyılların gerikalmışlığından kurtaracak yeteneğe sahip olmadıklarına gitgide daha fazla inanmaktadır. Bu güçlerin çıkarları ülkenin gereksinimleriyle, Portekiz halkının gereksinimleriyle çelişki halindedir.

Halk Birliği Cephesi'nin Evora'daki etkisi yeni bir politikanın gerekli olduğunu göstermiştir. Bu da ülkeyi bunalımdan kurtaracak ve Portekiz demokrasisini savunacak demokratik bir hükümet kurulması gerektiği anlamını taşımaktadır. Emekçilerin de katılacağı bu demokratik hükümetin tarım reformunu, ulusallaştırma ve işletmelerde yönetimi denetleme kazanımlarını, anayasayı ve devrimin diğer kazanımlarını koruma politikasını yürütmesi gereklidir. Bu politika ülkenin kaynak ve güçlerinin Portekiz ekonomisinin gerçek kalkınması için seferber edebilmelidir. İşte Evora belediyesi için yapılan seçimlerin ve Alentejo bölgesi halkınca kullanılan oyların gerçek anlamı budur.

Halkın İradesini Yansıtma

Yığinsal iletişim araçları ve Demokratik devrimci dönüşümler ve Sosyalizm için savaşım

Takis Mamatsis

Yunanistan Komünist Partisi Politik Büro Aday Üyesi

Günümüzde yığinsal iletişim araçlarının kamuoyu oluşturmada kuşkusuz büyük önemi vardır. Bunların rolü radyo ve televizyonun yaygınlaşmasıyla daha da artmıştır. Derginin sayfalarında sürdürülen tartışmada haklı olarak belirtildiği gibi, başlıca sorun yine iletişim organlarının kimin kontrolünde bulunduğudır ve bunların nasıl bir politika uyguladıklarıdır.

Kapitalist toplumda egemen çevreler iletişim araçlarını kendi çıkarları için, halk hareketinin, ilerici güçlerin istem ve amaçlarına tamamen karşıt amaçları için kullanıyorlar. Bu iletişim ve propaganda organları, bunları kontrol eden sınıfın yapısı ve durumuna uygun olarak kapitalist sömürü ve ezgiyi, eşitsizliği, adaletsizliği haklı göstermeye çalışıyorlar. Ve bunu yaparken sürekli yalana, sahtekarlığa, karalama ve provokasyonlara başvuruyorlar. Fakat bu politika günden güne gücünü yitiriyor ve yığınları daha az etkileyebiliyor. Bu politika artık olayların gelişmesi üzerinde çözümleyici etki yapamıyor, ilerici gelişmeyi durduramıyor. Kısacası, burjuva ideolojisinin artan bunalımı kaçınılmaz olarak burjuva propagandasını da etkiliyor.

Bunun tamamen karşıtı olarak gerçeklere dayanan ve halk yığınlarının çıkarlarını, istem ve emellerini yansıtan komünist partilerinin ve demokratik güçlerin propagandasının gücü ve etkisi sürekli artıyor. Ve bu, kapitalizm koşullarında, örneğin Yunanistan'da olduğu gibi, komünist partilerinin ve diğer demokratik güçlerin az araçlara ve sınırlı olanaklara sahip olmasına karşın oluyor. Bundan ötürü, komünist iletişim araçlarının varlığı karşısında kapitalist propaganda organlarının, özellikle kapitalist basının günümüzde sık sık kendine «demokratik» görünüm vermeye çalışması, komünist partilerinin eylemi ve onun politikası üstüne, Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin elde ettikleri başarılar üstüne haberler, yorumlar, yazılar yayımlaması bir rastlantı değildir.

Ve işte burada burjuva iletişim araçlarının gücü ve zayıflığı ortaya çıkıyor. Gücü diyoruz, çünkü böylesi bir politika halen halk yığınlarının önemli bir bölümünü yanıltabiliyor, şaşırtabiliyor. Zayıflığı diyoruz, çünkü

eskisi gibi hareket edemiyor, savaş biçim ve yöntemlerini değiştirmek zorunda kalıyor, bir gerileme gözleniyor.

Son 20–30 yıl içindeki gelişmeler böyle bir yasallığın, böyle bir eğilimin olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Bizde, Yunanistan'da faşizmden kurtuluştan hemen sonra İngiliz emperyalizminin küstahça 1944 yılının Aralık ayında askersel müdahalesi sonucu üstün gelen gerici güçler erki ele aldılar. Bunun sonucunda devlet iletişim organları tümüyle gerici güçlerin kontrolü altında kaldılar ve bu organlar yıllardır emperyalizmin ve iç gericiliğin fikirlerini yaydılar, kudurmuşçasına bir anti-komünist propaganda yürüttüler, hiç utanmadan birçok komüniste ve diğer boyun eğmeyen demokratlara karşı uygulanan baskı ve terörü, tutuklamaları, hapis cezalarını, sürgünleri, insanlık dışı işkenceleri haklı göstermeye çalıştılar.

Askersel cuntanın faşist diktatörlüğü yıllarında (1967–1974) basın, radyo ve televizyon üzerinde kontrol daha da boğucu oldu. Bunların politikası ise daha gerici nitelik aldı. Her şey halkın nefret ettiği cuntaya övgüler düzmeye, faşist ideolojiyi yaymaya yöneltildi; öte yandan da en bayağı ve azgınca bir anti-komünizm yürütülüyordu.

Fakat cuntanın bu propagandası başarı sağlayamadı. Yunanistan halkının ezici çoğunluğu, faşist diktatörlüğe karşı olan tutucular da içinde, dikkat merkezlerini yabancı radyo merkezlerine çevirdiler. Bunlar arasında büyük bir ilgiyle dinlenen Moskova Radyosu'nun Rumca yayınları ve diğer sosyalist ülkeler radyoları yeralıyordu.

Komünist Partisi'nin legal çalışmasının yasaklandığından beri (1947) yeraltı basın (Merkez Komitesi organı Rizospastis ve diğer gazeteler) ve illegal propaganda materyalleri (çağrı, bildiri, afiş ve broşürleri) ile «Özgür Yunanistan» adlı gizli radyo (daha sonraları 1961'den 1974'e kadar «Gerçeğin Sesi» adını taşıdı) komünistlerin başlıca propaganda araçlarıydı.

Yunanistan halkının, her şeyden önce demokratik gençliğin askersel-faşist cunta diktatörlüğünün yıkılması için verdiği savaşta Atina Politeknik Enstitüsü'nün radyosunun yayına başlamasının özel bir önemi vardı. Bu radyonun yayınları yurtseverleri mobilize etmede ve faşist rejimin temellerini büsbütün sarsan, onun sonunun başlangıcı olan Politeknik Enstitüsü öğrencilerinin kahramanca direnişine halkın desteğini sağlamada büyük rol oynadı. «Burası Politeknik Enstitüsü Radyosu» anonsuyla yayına başlayan ve gece gündüz yayın yapan bu radyonun yayınlarını Atina ve Pire halkı büyük bir ilgiyle, büyük bir heyecanla izledi.

1974 yılının Temmuz ayında cunta rejiminin yıkılmasından sonra yığın-sal iletişim araçları sisteminde de önemli politik değişimler oldu. Her şeyden önce 27 yıllık gizlilikten ve sözle anlatılamayacak baskı ve kovuşturmalardan sonra komünistlerin gazetesi «Rizospastis» ilk kez olarak

çıkmağa başladı ve günlük gazete oldu. Hemen hemen aynı günlerde diğerk demokratik basın-yayın organları da yayımlanmaya başladı. Daha sonraları, Yunanistan Komünist Partisi'nin, ilerici, demokratik parti ve örgütlerin dergileri yayımlanmaya başladı. Diktatörlüğü destekliyen basına gelince, o içeriğini değiştirmek zorunda kaldı. Yalnız «Elefteros Kozmos» gazetesi bir ayrıcaydı; o cuntaya bağılılığını sürdürdü. Fakat tirajı hızla düştü. Böylece anti-komünizme büyük bir darbe indirildi ve bu devlet organlarının yürüttükleri propagandada yansısını buldu. Onlar anti-komünist iftiralarını, Sovyetler Birliği'ne ve diğerk kardeş sosyalist ülkelere saldınlrılarını durdurmak, ya da sınırlamak zorunda kaldırlar.

Ancak zamanla sağcıların başlıca partisi olan ve demagojik biçimde «Yeni Demokrasi» adını alan partinin lideri Karamanlis'in kurduğu hükümetin aslında otoriter, anti-demokratik bir devlet kurmayı, yerli ve yabancı kumpanyaların çıkarlarını korumayı ve konumlarını güçlendirmeyi amaçlayan politikası sonuncunda devlet iletişim organları, özellikle Radyo ve Televizyon bu hükümetin eline geçti. Hükümetin Yunanistan Komünist Partisi'ne karşı hatta parlamentoda bile uyguladığı ayırım politikasına bağılı olarak, Radyo ve Televizyon da partimize eşitlik tanımaya bir türlü yanaşmıyor, partimizin çalışmaları hakkında son derece az haber veriyor, çoğu kez bilinçli olarak partimizin adını çarpıtıyor, ona provokasyon niteliğı taşıyan «dış» sözcüğünü ekliyorlar. Böylesi bir anti-demokratik, hatta provokasyon niteliğı taşıyan bir tutuma karşı haklı olarak yalnız komünistler değil, tüm demokratlar karşı koyuyorlar. Onlar, halkın önemli bir kesiminin Yunanistan Komünist Partisi'ne oy verdiği koşullarda ve Radyo ve Televizyon'un çalışması için kendilerinin de başkaları gibi vergi ödedikleri halde devletin kontrolünde bulunan bu radyo ve televizyondan destekledikleri Parti hakkında haber verilmemesini katlanılmaz bir durum sayıyorlar.

Ülkemizde devlet iletişim araçlarının başka bir özelliğı de şudur: Resmi radyo ve televizyonun (ERT) yanısıra «Silâhlı kuvvetler enformasyon servisi» (IENED) adını taşıyan radyo-televizyon ağı da bulunmaktadır. Iç savaş yıllarında kurulan bu sistem bugün de halkın enerjik protestolarına ve onun ortadan kaldırılması, ya da ERT'yle birleştirilmesi istemlerine karşın Karamanlis hükümeti özellikle anti-komünizmi korüklemeye yeltenen bu radyo-televizyon ağını özel bir kontrol edilemez organ olarak koruyor.

Her iki radyo da (ERT ve IENED) kural olarak işçi sınıfının, gençlerin, geniş emekçi yığınlarının grevleri ve diğerk savaşkan direnişleriyle ilgili haberleri ya suskunlukla geçiştiriyor, ya da mutlaka çarpıtıyor; sosyalist ülkelerde sözümona insan hakları ve bu ülkelerde başka tür düşünenlerin kovuşturulduğu yollu karalama kampanyalarına katılıyor. Bunların programlarına gelince, bunların % 60-70'i yabancı kaynaklı materyaller-

dir; çoğunu gangster filmleri ve «Amerikan yaşam tarzı»nı öven buna benzer filmler, polisiye filmleri oluşturuyor. Bunlar gençliğin eğitimi üzerinde kötü etki yapıyor. Programların geri kalan kısmı, yani Yunanistan'la bağlı olan bölümü de bazı ayrıcalar dışında yüksek düzeyde değildir.

Son zamanlarda Karamanlis hükümeti, tüm gericici güçler, partimizin 15 Ekim 1978'de yapılan belediye seçimlerinde elde ettiği başarı karşısında, Yunanistan Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünü kutlamalarda bir kez daha açıkça görüldüğü gibi, Parti'nin yurt içinde ve yurt dışında etkisinin, saygınlığının artması karşısında bir merkezden yönetilen yeni bir anti-komünist kampanya açtılar. Kampanyayı hükümet üyeleri başlattılar. Önceleri Stefanopulos kabinesinde bakanlık yapan ve şimdi de İçişleri Bakanı olan Balkos, 1944 yılı Aralık ayı olaylarının yıldönümü dolayısıyla düzenlenen mitingte anti-komünist içerikli bir konuşma yaptı. Gericilik İngiliz emperyalizminin açık ve kabaca askersel müdahalesine karşı Atina halkının ayaklandığı bu olayların gerçek yüzünü gizliyor, bu olayları anti-komünist ruhta yorumluyor ve o zamanlar yapılan yığinsal kırımları komünistlere yüklemeye yelteniyor.

Emperyalizmin dünyada yumuşama sürecini durdurma ve insanlığı korkunç «soğuk harp» dönemine geri çevirme genel eğilimiyle bağlı olan bu yeni anti-komünist kampanyaya devlet iletişim organları, her şeyden önce ERT ve İENED, aynı zamanda sağ basın da katıldılar. Başka bir önemli nokta da ABD ve NATO kampında «soğuk harp» ruhunda yapılan tüm açıklamaların devlet iletişim organlarına tekrar edilmesi, devam ettirilmesidir. Bu tutum Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilgili uydurma haberler yayma, bu ülkelere karaçalma yeltenişlerinde de aynıydı.

Devletin kontrolündeki iletişim organlarının bu tür kullanılması kuşkusuz halkın, ulusal çıkarlarıyla çelişiyor. Halk yığınları bunu kesin olarak protesto ediyorlar. Demokratik güçler Radyo ve Televizyonun programlarını eleştiriyorlar, bu programlarda anti-komünizme yer verilmemesini, aynı zamanda geniş halk yığınlarının istemlerine uygun haberler verilmesini istiyorlar. Geçen yıl Şubat ayında Meclis'te Komünist sayımlar devlet iletişim organlarının demokratikleştirilmesini, onların programlarının halkın gereksinimleri ve demokratik görüş ve kanıları gözönünde bulundurularak değiştirilmesini istediler ve bununla ilgili bir gensoru önergesi verdiler. Komünist sayımlar konuşmalarında devletin kontrolündeki iletişim organlarının yalnız erkteki partinin politikasını yansıtmaya rolü oynamasına, muhalefet partilerine ve özellikle Yunanistan Komünist Partisi'ne karşı ayırım politikası uygulanmasına son verilmesini istediler. Onlar aynı zamanda İENED'in silâhlı kuvvetlerin emrinden alınarak bağımsız kurum haline getirilmesi ve ERT ile birleştirilmesini, Yunanistan'ın sosyalist ülkelerle ilişkilerine zarar veren, ulusal çıkarlarımızla çelişen anti-komünizme

eylemlerine, Çin yöneticilerinin politikasına ve ülkemizdeki çeşitli Maoocu gruplara karşı ilkesel bir savaşım veriyoruz. Bunlar serüvenci ve kışkırtıcı taktikleriyle demokratik halk hareketine karşı saldırıları teşvik ediyorlar.

Yunanistan Komünist Partisi, Yunanistan Komünist gençliği ve bizimle işbirliği yapan sol ve demokratik güçlerle birlikte verdiği savaşta emekçileri enforme etmeye ve aydınlatmaya çalışıyor, yabancı emperyalist merkezlerden yönlendirilen gerici propagandaya karşı koymaya çağırıyor. Ve bu savaşımında biz propagandanın başka biçim ve yöntemlerinden de yararlanıyoruz. Özellikle ajitasyon materyalleri (bildiriler, çağrılar, afiş ve duvar resimleri) yayımlamaya büyük önem veriyoruz. Bunlardan, parlamento ve yerel seçimler sırasında, partimizin 60. kuruluş yıldönümü kutlamalarında olduğu gibi, çeşitli olayların yıldönümlerini anmalar sırasında geniş olarak yararlanılıyor. Bu yöndeki yığınsal çalışma biçimlerinin gücünü ve etkinliğini şu olgu açıkça gösteriyor: Geçenlerde İçişleri Bakanı, başkentin ve diğer kentlerin kirlenmesini önlemek amacıyla duvarlara afiş yapıştırılmasını yasaklayan bir yasa tasarısı hazırlamıştır.

Partimiz, ajitasyon-propaganda çalışmalarının iyileştirilmesine büyük önem veriyor. Parti, propagandasının en geniş yığınlar arasında yaygınlaştırılması için onun daha isabetli, daha savaşkan, daha vurucu, daha etkin olması yolunda her şeyi yapıyor. Ve bu çalışmaları biz, devlet iletişim araçlarının demokratikleştirilmesi savaşıyla birlikte, emperyalist propagandanın bir alternatifi sayıyoruz.

Gelişmiş Kapitalist Ülkelerde Grev Hareketlerine Bir Bakış

(1978 yılında ve 1979 yılı başında)

1978 yılında gelişmiş kapitalist ülkelerde, 13 bin kadarı çatışmalı geçen grevlere 50 milyona yaklaşık emekçi katıldı.

ABD Çalışma Bakanlığı'nın kabul ettiği gibi, Amerika'da geçen yıl toplam grev süresi, 1977 yılından 3 milyon fazlasıyla, 39 milyon işgünü buldu. Bu, ABD ekonomisinin çok derin bir bunalımla sarsıldığı 1974 yılından sonra en yüksek orandır. İngiltere'de 1978 yılında 9,3 milyon, 1979 yılının sadece Ocak ayında ise, 2,6 milyon dolayında işgünü kaybedildi. Kanada'da 1978 yılının ilk yarısında grev süresi, hemen hemen 1977 yılındaki düzeyi bularak 2,7 milyon işgününe yükseldi.

1978 yılı içinde ve 1979 yılı başındaki grev hareketlerinin en karakteristik belirtilerinden biri, birçok grevin boyutları ve önemi bakımından uzun yıllar eşi görülmemiş ölçüleri bulmuş olmasıdır. Örneğin, birçok İngiliz gözlemcisi, İngiliz emekçilerinin 1979 yılı başındaki grev eylemlerini 1926 yılındaki ünlü sınıf savaşlarıyla kıyaslıyorlar.

Batı Almanya metalurji işçilerinin geçen sonbaharda başlattıkları grevin boyut bakımından bir benzeri son yüzyılda görülmemiştir. ABD'de demiryolcuların aylarca sürdürdükleri yıpratıcı ve ağır savaşımı, «United States News and World Report» dergisi, «Demiryolcuların son yıllardaki en uzun süren ulusal grevlerinden biri» olarak niteledi. ⁽¹⁾ Fransa'da ticaret filosunda çalışan 28 bin denizci, 25 yıldan beri ilk kez, geçen yılın Ekim ayında haklarını savunmak için süresiz bir greve geçti. 1978 yılındaki güçlü grev dalgası, iktidarın anti-demokratik politikasını protesto amacıyla Portekiz'i de kapladı. Sadece geçen yılın Mart ayında devlet daire ve işletmelerinde, yüksek öğretim kuruluşlarında ve okullarda grevli 300 bin emekçi greve geçti. Yunanistan'da emekle sermaye arasındaki çatışmalar görülmemiş ölçülere ulaştı. 1974'te bu ülkede grevcilerin sayısı 16 bin dolayında olduğu halde 1978'de 3 milyonu aştı.

Söz konusu dönemin özelliklerinden biri de, gelişmiş kapitalist ülkelerin birçoğunda ulusal çapta yığınsal, ya da çok büyük ekonomik alanlara yayılan sürekli grevlerdir. Bunların arasında Belçika metalurji işçilerinin, Avustralya liman işçilerinin, İtalya ve Fransa emekçilerinin eylemleri, Ja-

⁽¹⁾ U.S. News and World Report, 9 Ekim 1978, s. 57.

Fakat, belki de Batı Avrupa emekçilerinin gördükleri en anlamlı proletarya dayanışmasına 1978 yılının 5 Nisan günü tanık olduk. Çatısı altında 31 ulusal örgütü ve 36 milyondan fazla emekçiyi birleştiren Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun çağrısı üzerine, işsizliğe karşı, emek hakkının güvence altına alınması için tarihte ilk kez, Norveç'ten İspanya'ya, Fransa'dan Yunanistan'a kadar geniş bir alanı kapsayan bir bölgede, aynı zamanda ortak eylem günü ilân edildi. Bu eylemlere 18 Batı Avrupa ülkesinden 15 milyon kişi katıldı. Bu eylem, özellikle İtalya, Belçika, İspanya ve Yunanistan'da geniş ölçüler aldı. Batı Almanya, Hollanda, Lüksemburg, İsveç, Avusturya, Danimarka, Fransa, İngiltere ve İsviçre'de protesto gösterileri yapıldı.

Aradan bir ay geçtikten sonra, 10 Mayıs'ta, Brüksel'de bir ortak gösteri daha yapıldı. Tüm Belçika'dan, Fransa'dan, Hollanda, Danimarka, İngiltere, Lüksemburg, Batı Almanya ve İrlanda'dan trenlerle gelen on bin dolayındaki demiryolu işçisi, «ortak çıkarlar yararına başka bir taşıt politikası» için savaşım yürütme kararında olduklarını açıkladılar.

Grevlere katılanlara dayanıklık ve cesaret aşılayan, patronların ve burjuva hükümetlerinin tehdit ve şantajlarına karşı kesin dayanak olan, sermayeye karşı sınıf savaşımının başarısı için her zaman güvence sağlayan güç proletarya dayanışması ve sınıf kardeşlerinin birliğidir. 1978 yılı Nisan sonunda Japon emekçilerinin geleneksel «İlkbahar taaruzları»nın en büyük çıkışına tanık olduk. Devlet dairelerinin ve belediyelerin yetkilileri çalıştırdıkları işçilerin ücretlerini artırmak zorunda kaldılar. Aynı biçimde İngiltere'de kamyon şoförleri ve otomobil işçilerinin, Fransız ticaret filosunda çalışan denizcilerin ücretlerinin artırılması savaşları da başarıyla sonuçlandı. Batı Almanya'da grev yapan metalurji işçileri, patronları ciddi ödünler vermek zorunda bıraktılar. İtalya ve Yunanistan'da, İspanya ve Portekiz'de, Avusturya ve Kanada'da, diğer gelişmiş kapitalist ülkelerde greve giden emekçiler hissedilir başarılarla ulaştılar.

İşçi sınıfının denenmiş öncüsü Komünist ve İşçi Partileri, emekçilerin tekellerin sınırsız egemenliğine karşı yürüttükleri savaşımın başarıya ulaşması için yorulmaksızın çaba harcamaktadırlar. Yukarda belirtilen grev eylemlerinin çoğu, komünistlerin girişimi ya da doğrudan doğruya katılımıyla örgütlenmiş, bazı hallerde ise dayanışmasıyla gerçekleştirilmiştir. Örneğin, 1978 yılı Kasım ayı başında Fransa'da Thionville kentinde, metalurji ve demir madenlerinde çalışan işçilerin uluslararası yığınsal gösterisi «Ortak Pazar» üyesi ülkelerdeki Komünist Partileri'nin çağrısı üzerine örgütlendi. Kentin meydanında binlerce göstericinin çeşitli dillerde söylediği «Enternasyonal» marşı proletarya dayanışmasının bir simgesiydi.

L. Soroni

Günümüzde İşsizlik

Birçok kapitalist ülkelerin anayasalarında ve uluslararası insan hakları anlaşmalarında insanın en önemli haklarından birinin çalışma hakkı olduğu belirtilir. Böyle olsa da, kapitalist dünyada bu hak kabaca çiğnenmektedir. Bunu, işsizlikle ilgili tüm veriler kanıtlamaktadır.

İşsizliğin Boyutları

Bir Ortak Pazar Komisyonu'nun verilerine göre, 1979 yılı Ocak ayı sonunda, Ortak Pazar ülkelerinde tam işsizlerin sayısı 6,5 milyondur. Bunların 1,8 milyonu Fransa'da, 1,7 milyonu İtalya'da, 1,1 milyonu Federal Almanya'da, 1,4 milyonu İngiltere'deydi. İşsizlerin sayısı bir ay içinde % 5 oranında artmıştı. Bu arada, Ortak Pazar ülkelerinde 1977 yılı başında, 1973 yılından iki kat fazlasıyla, 5,2 milyon işsiz bulunduğu hatırlatılabilir. Amerika Birleşik Devletleri'nde işsizlerin sayısı, aktif nüfusun % 6'sını oluşturmaktadır. Bu, yaklaşık olarak 6 milyon kişi demektir (1973 yılında 4,3 milyondur). Japonya'daki tam işsizler ordusu 1 milyon 240 bin kişidir (1973 yılında 670 bindi). Avustralya'da aktif nüfusun % 7'si, yani yarım milyonu işsizdir. Bugünkü durum bu. Acaba yarın ne olacak?

İngiltere'de işverenlerin organı olan «Financial Times», Basel'deki Uygulamalı Ekonomik İncelemeler Merkezi'nin verilerine dayanarak, 1990'lara doğru Batı Avrupa ülkelerinde çalışabilir durumda olanlardan 12 milyondan fazlasının işsiz olacağını belirtmiştir.

En Güç Durumda Olanlar

Ortak Pazar ülkelerinde aktif nüfusun sadece % 37'si kadın olduğu halde, bunlar, işsizlerin hemen hemen yarısını oluşturmaktadır. 1974-1978 yılları arasındaki kayıtlı işsizler arasında kadınların payı, durmadan artarak % 36'dan % 43'e yükselmiştir. Bu oran, Belçika'da % 60, Fransa'da % 53, Federal Almanya'da % 51'dir.

Gençler için de işsizlik en çetin sorunlardan biridir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü üyesi ülkelerde 25 yaşın altındaki işsizlerin sayısı 7 milyondur ve bunun 2 milyonu Ortak Pazar ülkelerindedir. Ortak Pazar ülkelerinde çalışabilir durumdaki vatandaşların yaklaşık olarak % 17'sini gençler oluşturduğu halde, gençlerin işsizler içindeki payı % 40'ı aşıyor. İş borsasına her yıl 600 bin gencin çıktığı Fransa'da, yaşları 16-25 arasında olanların % 14'ü işsizdir. İsveç'te işsizlerin yarısı gençtir, ve bu, son 40 yıl içinde en yüksek orandır.

Ve Zararları

Son zamanlarda yapılan sosyolojik ve tıbbi incelemeler, sürekli işsizlik koşullarında sinirleri ve sağlığı bozulanların sayısında büyük bir artış olduğunu gösteriyor.

İngiliz sosyologu T. Forester, işsizlerin dış dünya ile ilişkilerini kesip kendi içine kapanacak kadar değersizlik kompleksine kapıldıkları sonucuna varmaktadır. Haftalık Batı Almanya gazetelerinden «Wirtschaftswoche» her iki, işsizden birinde ruhsal bunalım belirtilerine rastlandığını yazıyor.

Amerika'lı sosyolog-doktor H. Brenner'in verilerine göre, işsizliğin sadece $\frac{0}{0}$ 1 artmasıyla ülkede ölüm $\frac{0}{0}$ 1,9, cinayetler $\frac{0}{0}$ 5,7, intiharlar $\frac{0}{0}$ 4,1, kalp-damar hastalıklarından ölümler $\frac{0}{0}$ 1,9, karaciğer sirozundan ölümler $\frac{0}{0}$ 1,9, sinir hastalıkları kliniklerine başvuran hastalar $\frac{0}{0}$ 3,4 oranında artmaktadır.

L. N.

Bildiri

Türkiye işçi sınıfı, ulusal demokratik güçler, dünya işçi sınıfının birlik, dayanışma ve savaşım günü 1 Mayıs'ı İzmir'de ve Mersin'de yığınsal, örgütlü, disiplinli olarak kutladılar. Gerici-faşist güçlerin saldırılarına karşı 1 Mayıs kazanımını korudular. En başta NATO'ya, Amerikan emperyalizmine, faşizm tehlikesine, emperyalist baskılara boyun eğen hükümetin sıkıyönetimcilik ve kemerleri sıkma politikasına karşı savaşta eylem ve cephe birliğini güçlendirdiler.

İşbirlikçi tekelci burjuvazinin, sıkıyönetimin, hükümetin yasaklamaları, demagojileri, demokrasi güçlerini birbirine düşürme girişimleri, Türkiye işçi sınıfını yıldıramadı, yolundan şaşırtmadı. Egemen güçlerin hazırladığı provokasyon tuzağı boşa çıkarıldı. İşçi sınıfına, emekçilere 1 Mayıs gösterilerini yaptırmama oyunu bozuldu.

TKP, 1 Mayıs'ta ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm bayrağını büyük bir özveriyle, bilinçle, yiğitlikle yükseklerde dalgalandıran DISK, Türk-İş üyesi işçileri, köylüleri, tüm emekçileri ilerici, devrimci gençleri, kadınları selâmlıyor. 1 Mayıs gösterisini örgütleyen, yürüten komünistleri, sosyalistleri, CHP'lileri, Kürt demokratlarını, ülkenin dört bir yanından gelen, İzmir'de 1 Mayıs alanına çıkan yüz bin emekçiyi bu başarıdan ötürü kutluyor.

Hükümet 1 Mayıs'ta orduyu halkın üzerine sürdü. Sıkıyönetim bölgelerinde ve buna dayanarak tüm ülkede terörü yoğunlaştırdı. Milyonlarca İstanbulluyu evlerine hapsetti. Yığınsal tutuklamalarla spor alanlarını toplama kamplarına çevirdi. DISK yöneticilerini, TIP, TSİP genel başkanlarını, binlerce ilericiyi göz altına aldı. Demokratik örgütleri kapattı. Barışçıl bir gösteriye terörle yanıt veren CHP ağırlıklı hükümetin gericilikle uzlaşması daha da açığa çıktı. Demokratik özgürlüklere, işçi haklarına karşı saldırı, giderek tırmanan anti-komünist kampanyayla, Kürt halkına karşı şövenist baskılara at başı yürüyor. Bu süreç, NATO'nun, Amerikan emperyalizminin, UPF'lerin ülkemiz üzerindeki baskılarıyla, dayatmalarıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

TKP, 1 Mayıs'ta göz altına alınan DISK yöneticilerinin, TIP ve TSİP genel başkanlarının, öteki tüm yurtseverlerin serbest bırakılmasını, tüm kovuşturmaların durdurulmasını istiyor. Kürt köylerine yapılan baskılar

durdurulmalıdır. Sıkıyönetim kaldırılmalıdır. MHP ve tüm faşist saldırı odakları kapatılmalıdır. Emperyalizmin, NATO'nun, UPF'lerin dayatmalarına boyun eğilmemelidir. TKP, bu amaçla, komünistleri, sosyalistleri, sosyal-demokratları, tüm CHP'lileri, Kürt demokratlarını ortak direnişlerde eylem birliğini güçlendirmeye çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

2 Mayıs 1979

TÜSTAV

Bildiri

Sovyetler Birliği'nin ardıcıl Leninci barış politikası sonucu gerginliği azaltma süreci ilerliyor, Salt-2 anlaşmasının imzalanma düzeyine gelmesi bu yolda önemli bir adım oluyor. Öte yandan emperyalizm, NATO egemen çevreleri gerginliği sürdürme, silâhlanma yarışını tırmandırma yolundan vazgeçmiyorlar.

Amerikan emperyalizmi ve NATO'nun bölgemizde, Türkiye üstündeki baskıları, tam bu dönemde, İran'daki anti-emperyalist gelişmelerden sonra giderek yoğunlaşıyor. Bu baskılar işbirlikçi tekelci burjuvazinin, gerici faşist basının içinde çıkışlarıyla, provokasyonlarıyla atbaşı gidiyor. Bu iki başlı saldırı bölgemizde, barış ve güvenliği baltalıyor, ülkemizde faşist tırmanışı körüklüyor. Hükümetin emperyalizme boyun eğme, NATO'ya ödün verme, gericilikle uzlaşma politikası, işçi sınıfına, ilerici güçlere, tüm halkımıza karşı uyguladığı sıkıyönetimcilik bu büyük tehlikeye geçit veriyor.

Hükümetin NATO'culukta ayak diremesi, ulusal bağımsızlığımızı emperyalistlerle pazarlık konusu yapması karşısında, içinde gerici-faşist güçler gitgide azgınlaşıyor, dışarda emperyalist dayatmalar daha da kabalaşıyor. Amerika açıktan açığa Çankaya'ya dayatıyor: Göklerimizde U-2 casusluk uçakları için uçuş serbestliği istiyor. Yeni saldırı üsleri istiyor. Sosyalist ülkelerle, komşularımızla ilişkilerimizin bozulmasını istiyor. Sovyetler Birliği ile daha yeni imzalanan «Politik Belge»nin kör kuyuya atılmasını istiyor. Ülkemizi Arap halklarıyla karşı karşıya getirmek istiyor. Çöken CENTO'nun yerine bir yeni saldırganlık bloku çatıstırmak, Türkiye'yi de bu bloka çekmek istiyor.

Böylesi bir tehlike karşısında TKP, halkımızı, bütün ulusal demokratik güçleri uyarıyor, savaş birliğine çağırıyor: Göklerimizde, denizlerimizde, topraklarımızda Amerikan emperyalistlerine yer yok! Halkımız dünya barışının kalesi, büyük komşumuz Sovyetler Birliği'ne karşı casusluk uçaklarının göklerimizde uçuşuna, topraklarımızda üslenmesine yol vermeyecektir. Hükümet Sovyetler Birliği ile imzaladığı Politik Belge'yi yaşama geçirmelidir. Ulusal onuru kabaca çiğneyen Amerikan emperyalistleriyle bağlanan ikili kölelik anlaşmaları yırtılmalı, topraklarımızdaki NATO, Amerikan üsleri sökülüp atılmalıdır. NATO'dan çıkılmalıdır. İşçi sınıfı, halkımız bu ulusal istemleri daha dün 1 Mayıs'ta, İzmirde NATO kargâhı önünde, emperyalizmin yüzüne karşı haykırdı.

TKP, halkımızın bu anti-emperyalist andını gerçekleştirmek savaşında

en başta yürüyor, yürüyecektir. TKP bu savaşta, TIP'i, TSİP'i, sosyalist partileri, CHP'lileri, Kürt demokratlarını, tüm yurtseverleri eylem birliğine çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

21 Mayıs 1979

TÜSTAV

Fransız Komünist Partisi'nin XXIII. Kongresi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Fransız Komünist Partisi'nin XXIII. Kongresi'ne katılan delegeleri, tüm Fransız komünistlerini, işçi sınıfını, Türkiye komünistleri ve işçi sınıfı adına kardeşçe selâmlar, Kongrenize başarılar diler.

FKP'nin öncülüğünde Fransız işçi sınıfı ve emekçileri, tekellerin dayattığı sömürü ve baskılara, tekellerin erkine karşı savaşıyor. Bu savaşım, aynı zamanda NATO, Ortak Pazar gibi emperyalizmin politik, askersel ve ekonomik örgütlerine karşı da yöneliktir. FKP, bu savaşta bütün anti-tekелci, demokratik güçleri birleştirmek için çaba harcıyor. Pekin yönetiminin Viyetnam Sosyalist Cumhuriyeti'ne barbarca saldırısını kesinlikle yeriyor. Ulusal ve sosyal kurtuluşları için savaş veren halklara yardımı esirgemi-yor, enternasyonalist dayanışma gösteriyor. Bu arada TKP ile, Türkiye demokrasi güçleriyle gösterdiği dayanışmadan ötürü FKP'ne teşekkür ederiz.

Türkiye işçi sınıfı, halkımız emperyalizme, işbirlikçi tekелci burjuvaziye karşı giderek zorlaşan koşullarda, ulusal bağımsızlık ve sosyalizme açılan ileri demokrasi için çetin bir savaş yürütüyor. İki ay uzatılan ve komünistlere, işçi sınıfına, Kürt halkına karşı daha yoğun olarak yönelen sıkı-yönetim 19 ilde uygulanıyor. TKP programını legal olarak yayınlayan ÜRÜN yayınevi sorumlusu Ahmet Taştan'a karşı yeni, daha ağır bir yargı-lama başlatıldı. Faşist çetelerin saldırıları alabildiğine sürüyor. Geçen yıl bu saldırıların sonucunda 1.200 kişi ölmüş, 7.000'den fazlası yaralan-mıştı; bu yılın ilk üç ayında 313 ölü ve 500'den fazla yaralı var. Kahra-manmaraş'ta kanlı bir yığın kırımı uygulayan faşist elebaşlarından hiç-biri yargılanmış, cezalandırılmış değildir.

Emperyalist baskılara boyum eğen, gericilikle uzlaşmaya giden Sosya-list Enternasyonale üye CHP ağırlıklı hükümet, bunalımın yükünü geniş emekçi yığınların sırtına bindiriyor. Öte yandan işçi, sendika hareketini bölme, sınıf sendikalarını parçalama, güçsüz bırakma, işçi sınıfının sava-sını kontrol altına alma taktiğini uyguluyor.

Bu yıl 1 Mayıs, çok zor koşullarda, uluslararası işçi sınıfının savaşım, birlik ve dayanışma günü olarak kutlandı. Hükümet sıkıyönetim eliyle İstanbul'da 1 Mayıs'ı yasakladı ve sokağa çıkma yasağı koydu. Sendika liderlerini, sosyalist parti başkanlarını, yüzlerce ilerici, yurtsever insanı tutsak etti, stadyumlara doldurdu. Bütün yasaklara, provokasyonlara, tüm engellemelere karşı işçi sınıfımız, komünistler, sosyalistler, yurtsever, de-mokratik, devrimci güçler 100 bini aşkın emekçi, İzmir'de bilinçli, örgütlü

ve disiplinli olarak görkemli bir 1 Mayıs gösterisi yaptılar. Emperyalizme, NATO'ya faşizm tehlikesine, tekellerin sömürüsüne karşı savaş bayrağını yükselttiler, TKP'ye özgürlük istediler ve proletarya enternasyonalizmine bağlılıklarını dile getirdiler.

TKP, halkımızın, en başta işçi sınıfının emperyalizme, yerli-yabancı te-kellere, toprak ağalarına karşı savaşlarını örgütüyor. Bu savaşlar içinde işçi sınıfının birliğini, işçi-köylü bağlaşıklığını, ulusal demokratik güçlerin cephesini oluşturmak için vargüçle çalışıyor. NATO'dan çıkılmasını, em-peryalizme bağımlılığa son verilmesini, silâhlanma yarışının durdurulma-sını, ülkemizin Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle ilişkilerinin geliştirilmesini, barışçı, yansız, aktif bir dış politika izlenmesini istiyor, anti-sovyetizmin her türüne karşı aralıksız savaşıyor.

TKP, gerici Pekin yöneticilerinin emperyalizmle işbirliği içinde dünya barışına, sosyalist dünya sistemine, ulusal kurtuluş hareketine, dünya halklarına karşı düşmanca, saldırgan politikasının içyüzünü halkımıza açıklıyor. Ülkemizde gerici, faşist güçlerin bağlaşığı durumuna gelen Maoculara karşı savaşı ardıcıl yürütüyor. TKP, dünya komünist ve işçi hareketinin birliğinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde daha da güçlendirilmesi yolundan ayrılmıyor. Bu ilke-lerden en küçük ödün vermiyor, vermiyecektir.

Sevgili yoldaşlar,

Kardeş FKP'nin XXIII. Kongresi'ne ve bundan sonraki savaşlarınıza ba-şarılar dileriz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
adına
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

8 Mayıs 1979

Portekiz Komünist Partisi IX. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

TKP Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı adına Portekiz Komünist Partisi'nin IX. Kongresi'ni devrimci duygularla selâmlar.

Portekiz Komünist Partisi, işçi sınıfının, köylülerin, tüm emekçilerin yerli ve yabancı tekellere karşı savaşımında en ön sıralarda yürüyor. Gerici saldırılara karşı 25 Nisan devriminin kazanımlarını savunmak ve genişletmek için ardıcıl bir savaşım yürütüyor. Bu savaşta bütün ilerici, demokratik güçlerin eylem birliği için çalışıyor.

Portekiz Komünist Partisi Marksizm-Leninizme, proletarya enternasyonalizmine sınıksız bağlı olarak dünya komünist hareketinin birliğini savunuyor. Anti-komünizme, anti-sovyetizme karşı vargüçle savaşıyor. TKP ile PKP arasında bu ilkeler temelinde sıkı kardeşçe bağlar vardır. TKP, Türkiye işçi sınıfı, emperyalizme, faşist tehlikeye karşı savaşımında PKP'nin, Portekiz işçi sınıfının dayanışmasını görüyor, bu dayanışmadan güç alıyor.

Değerli yoldaşlar,

Portekiz Komünist Partisi'nin IX. Kongresi'ne, bundan sonraki savaşımında başarılar dileriz.

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Yaşasın Portekiz Komünist Partisi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

30 Mayıs 1979

El Salvador Komünist Partisi'nin VII. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi bütün Türkiye komünistleri ve emekçileri adına El Salvador Komünist Partisi'nin VII. Kongresi'ni candan, devrimci duygularla selâmlar.

El Salvador Komünist Partisi, işçi sınıfı ve halkı Amerikan emperyalizmine, yerli ve yabancı tekellerin egemenliğine, ülkedeki faşist tırmanışa karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için savaşıyor. El Salvador Komünist Partisi'nin işçi sınıfı arasında etkinliği artıyor. Halk yığınlarının yaşam koşullarının kötüleşmesine ve açık bir faşizm tehlikesine karşı, işçi sınıfının sendikal birliğini, demokratik partilerin ve güçlerin geniş cephe birliğini sağlamak yolunda başarılar sağlıyor.

Amerikan emperyalizmi Türkiye işçi sınıfının ve halkımızın da can düşmanıdır. El Salvador halkının savaşı Türkiye halkının da savaşıdır. Aynı düşmana karşı, aynı amaçlar uğruna savaşıyoruz. TKP, El Salvador Komünist Partisi'yle proletarya enternasyonalizmi ve Marksizm-Leninizm ilke'leri temelinde kardeşçe bağlıdır.

El Salvador Komünist Partisi'nin VII. Kongresi'ne ve bundan böyle de çetin savaşımında ona yeni yeni, büyük başarılar dileriz.

Yaşasın El Salvador Komünist Partisi'nin VII. Kongresi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

*Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen*

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebnecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebkecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55-57

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. İ. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) ciddi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biyografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstünel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstünel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstünel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstünel, «Türkiye Olayları — 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» , , 3,— DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

Yeni Çağ — Stredisko pro rozširovani tisku
Prah 6
Thakurova 3
Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

İngiltere'deki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçılardan satın alabilirler:

Central Books Ltd.
37 Gray's Inn. Rd.
London W.C.I.

Collet's London **Bookshop**
64–66, Charing Cross. Rd.
London W.C. 2

Key Books
25, Essex St.
Birmingham B 5

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Konstantin Çernenko

SBKP'nin Leninist geleneği: Halk için, halkla birlikte çalışmak . . . 401

Franz Muhri

Toplumsal dönüşümler için başlıca koşul 414

Vasilis Venetsanopoulos

Emekçilerin savaşkan dayanışma günü ve çağı 421

N. V.: Komintern'in onuruna 60. yıl 427

xx: Uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu ve halkların
anti-emperyalist cephesi 429

Julio Laborde, Milton Paredes, Hugo Fazio

Latin Amerika'nın çözümü ertelenmez sorunu: Toprak reformu . . . 445

Girberto Vieira

Birleşmenin çetin yolu 456

xx: Komünistler ve sendikalar 465

Antonio Gervazio

Devrim düşmanlarına karşı direniş 479

Takis Mamatsis

Halkın iradesini yansıtmak 486

L. Sorokin

Gelişmiş kapitalist ülkelerde grev hareketine bir bakış 493

L. N.: Günümüzde işsizlik 497

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi 499

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi 501

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Fransız Komünist
Partisi'nin 23. Kongresine mesajı 503

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Portekiz Komünist
Partisi'nin 9. Kongresine mesajı 505

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın El Salvador Komünist
Partisi'nin 7. Kongresine mesajı 506